

RAOUL PLUS

MÁRIA

V NAŠICH BOŽSKÝCH DEJINÁCH

P. RAOUL PLUS S. J.

MÁRIA

v našich božských dejinách

Preložil

P. ALOJZ LITVA S. J.

Posol B. S. J. Trnava — 1947.

P. RAOUL PLUS S. J.
Drahým poslucháčom-kongreganistom na
katolíckej univerzite v Lille, všetkým duším,
zasväteným a oddaným Márii.

MÁRIA

v našich Božských dejinách

Edícia Viera a život. Rediguje František Chmel S. J. Raoul Plus S. J.: *Mária v našich Božských dejinách*. Preložil: Alojz Litva S. J. Obálku navrhol F. L. Impri potest Nr. 241/1947 Bratislavae, die 20. Martii 1947 P. Joannes Srna S. J. praep. v. prov. Nihil obstat P. Félix Záhorec S. J. censor dioec. Imprimatur Nr. 3259/1947 Tyrnaviae, die 27. Martii 1947 Msgr. Josephus Minárik, vicarius generalis subst. Vydal Posol B. S. J., Trnava 1947. Tlačil Lev p. n. s., v Ružomberku.

ÚVOD.

Keď sme písali naše dve štúdie o Kristovi — „**V Kristu Ježišovi**“ a „**Kristus v našich bratoch**“, — zaumienili sme si najprv neoddeľovať Matku od Syna a vsunúť na vhodnom mieste niekoľko strán o najsvätejšej Panne.

No spomínané knihy boli by tým bývaly preťažené, a Panna Mária by nedostala dosť miesta, a to pre nevyhnutnosť obmedzenia rozhladu.

Lepšie bolo počkať a v osobitnom diele opísať úlohu **Panny Márie v našich Božských dejinách**. Toto je smysel prítomného diela.

Postupne sa uvidí:

— Akým spôsobom je Mária našou Matkou a za akú cenu sa ňou stala (Kniha I).

— Ako ju Boh naplnil nadprirodzenými bohatstvami, tým že ju určil za rozdávatelku milostí, a ako preto vyžaduje od nej neprestajnú spoluúčasť na jeho činnosti (Kniha II).

— Nakoniec ako Mária postupuje pri rozdávaní Božích dobrodení: jej výsada Prostrednice a rozsah tejto jej úlohy (Kniha III).

Toto sú tri myšlienky, ktoré by sme chceli vyzdvihnúť. Netreba teda nijako očakávať, že sa

tu nájde podrobný život najsvätejšej Panny,¹⁾ alebo úplný súhrn mariánskej teológie. Pridržiavame sa výlučne len nášho predmetu; a nie je už sám tento predmet dost krásny, aby si zaslúžil naše úsilie?

¹⁾ Pre tento cieľ možno poukázať bez újmy druhým dielam na knihu P. de la Broise-a: *La Sainte Vierge* (Najsvätejšia Panna, v kolekcii „Les Saints“ (Sväťí), Gabalda, Paríž).

Kniha I.

NAŠA MATKA... ZA AKŮ CENU?

Hlava I.

MEČ BOLESTÍ.

Hlava II.

MÁRIINO „NECH SA MI STANE.“

Hlava III.

„STÁLA MATKA.“

NAŠA MATKA... ZA AKÚ CENU?

Chvála Márie, veľkosť Márie, to všetko sú jej známe tituly; len čo si spomenieme na Pannu Máriu, hneď sa nám vynorí v mysli rozsah jej výsad, a možno že priveľmi zabúdame na uvažovanie o vznešených obetách, ktoré musela priniesť za svoje výsady.

Slovo **Matka** najlepšie shrňa celú životnú dráhu Márie; podľa znenia katolíckej viery, bola Matkou dvojakým spôsobom: ľudskou Matkou Ježiša a nadprirodzenou Matkou každého kresťana. Ježiša, svojho „Prvorodeného“ rodí bez utrpenia; ale koľké bolesti musí znášať, aby pre Božský život porodila svoje „druhé“ deti, ľudí?

In dolore paries (v bolesti budeš rodiť), povedalo sa na začiatku. Každé porodenie vyžaduje slzy. Boh vyvolil Máriu, aby v Ježišovi Kristovi rodila ľudí pre Božský život a ona bude musieť prejsť cez bolesti, ktoré sú primerané k tomuto mimoriadnemu materstvu.

Dolore... paries: utrpenie, plodnosť. Načim si nám pripomenúť, koľké hrdinstvo preukázala Mária, keď sa stala Matkou ľudského pokolenia.

Hlava I.

MEČ BOLESTÍ.

Máriina bolestná cesta začína sa úradne, ak možno tak povedať, pri Očisťovaní.

Ktorá kresťanská duša by nepamätala na tragické slová, ktoré povedal starec Simeón mladej matke, keď prišla do Chrámu obetovať svoje dieťa? „Meč bolesti prebodne tvoje srdce.“

Narodenie sa uskutočnilo pred niekoľkými týždňami: u Židov zvyk vyžadoval, aby ženy pri vádzkach išly do domu Pánovho obetovať svoje dieťa. Mária sa podrobuje tomuto zákonu.

Simeón, vedený Duchom Božím, tiež išiel do Chrámu; ako všetci Židia, i on vedel, že sa Mesiáš má čochvíľa objaviť; okrem toho mal zjavenie, že neumrie skôr, kým neuvidí Vykupiteľa Izraela. Prišla teda hodina, keď bude môcť naň hľadieť.

Naozaj, tu je Pomazaný Pána...

Tam pod stĺporadím je akási mladá matka a akýsi človek, ktorý nesie dva holuby; mladá matka nesie zavinené do pláňa svoje novonarodené dieťa, **Salutare Dei**, Božie spasenie, On je to! Toto krehké stvorenie, zavinené v hniezdočku nežnosti, to je **salutare Dei**, Božia Sila. Tento malý jasný fliachik v tónistom záhybe, to je Svetlo, ktoré má rozohnať temnosti národov.

Konečne prišlo to „teraz“, ktoré Simeon čakal po celý svoj život, a z jeho úst vyvíera chválo-

spev vďaky: **Nunc dimittis servum tuum, Domine,**
„teraz, Pane, môžeš ma už povolať s tejto zeme.
Moje oči uvidely Toho, ktorého všetci tak túžobne
čakali!“

Mária ide napred... Podáva svoj poklad. Si-
meón berie dieťa svojimi nenavyknutými rukami.
Ježiško cíti, že sú to druhé ruky: nie je to už
sladké náručie Panny, a myslí na druhé ramená,
ktoré neskoršie budú s ním inakšie zachádzať.
Boží človek pozdvihuje k Pánovi toto drahé malé
dieťa, túto obeť, určenú pre žertvu, a potom, keď
už skončil obetovanie, vracia drahý poklad mladej
matke.

A čo hovorí — naplnený vnuknutím — tejto
mladej matke, ktorá je celkom pohnutá obetova-
ním, ku ktorému sa pripojuje z celej svojej lásky?

Čo hovorí? Hladkajúce, očarujúce slová? Veru
skôr strašné slová: „Toto malé dieťa, ó matka,
bude znakom, ktorému budú protirečiť“; to zna-
mená, že preň sa ľudstvo rozdelí na dve čiastky;
budú takí, ktorí pôjdu za Ježišom, a takí, čo sa
postavia proti nemu. A títo poslední, žiaľbohu, ho
ukrižujú. Čo sa týka teba, úbohá žena, nuž „meč
bolestí prebodne tvoju dušu“, to jest: podľa toho,
čo čaká Ježiša, treba ti usudzovať, čo môže čakať
jeho Matku; podľa trápení dieťaťa treba ti merať
tvoje trápenia. Ty budeš, pre budúce pokolenia,
ženou so srdcom, prebodnutým mečom stáleho
mučenia... A teraz, ak môžeš, choď v pokoji
a radosť Pánova nech je s tebou.“

Ach! Ako by mohlo byť srdce Máriino bez obáv

po takomto prorocte? Nazýva sa to „radostným“ tajomstvom. Či je to nie skôr odstrašujúce a tragické tajomstvo?

Hľa, mladá matka. Celá je ponorená do šťastia svojho začínajúceho sa materstva, kolíše v horúcom náručí sladký malučký život, ktorý sa chveje na jej hrudi. A tu odrazu s nepochybnou istotou, s tvrdou zreteľnosťou, ktosi sa nachýli nad jej život a nad život jej dieťaťa, a hodí jej rovno do srdca toto strašné oznámenie: „Preň, protirečenie; pre teba, meč“, to jest — lebo ona dobre chápe — „Preň, kríž; pre teba, miesto pod krížom“.

Lebo Panna vie všetko o sľúbenom Mesiášovi. Ona pozná Písma, dlho rozmýšľala nad Izaiášom a nad prorokmi.

Čo teda hovorí Izaiáš a proroci o predpovedanom Mesiášovi? Texty sú označené krvou. Ako Mária, poznáme ich i my, ale nevieme tak dobre čítať. „**Bude človekom bolestí**“, ktorého udrel a uponížil Boh, lebo on nesie naše choroby. Bude prebodnutý pre naše hriechy, lebo Jahve vložil naň nepravosť nás všetkých. Od nôh po hlavu bude **jedna rana**“.

Keď posbierame všetky texty Starého Zákona, ktoré sa týkajú Vykupiteľa, môžeme si zostaviť do najmenších podrobností rozpravu o umučení, i so spongiou, žľouchou, octom, nesošivým pláštom, o ktorý sa hádže kocka pod krížom.

Mária to všetko čítala, o všetkom rozjímalala. Nerobí si ilúzií. A okrem toho, Boh jej pravde-

podobne dal vliatu milosť osobitného svetla, čo sa týka udalostí, ktoré ju čakajú.

„Muž bolesti“, to je ešte primálo. V svojom nedobrovoľnom barbarstve prorok Izaiáš neodpúšťa ukrutné podrobnosti, a dodáva: „Nie, nie, ani len výzor človeka. **Červík zeme.**“

„Muž bolesti! Samá rana! Červík zeme!“ Takto hovoria veľkí inšpirovaní. Mária ukrýva všetky tieto slová uzavreté v svojom srdci.

Ale teraz už nejde o napísaný text, o formuly vystupujúce z hĺbky vekov, ktorých dialková hmla zmierni pristroý relief. Hrozné oznámenie — „Mária, meč prenikne tvoju dušu“ — Mária rozumie, že je to povedané o nej, tu pred ňou a bez čohokoľvek, čo by otupilo tie veľmi živé ostne.

„Mária, tento Syn bude tým Mesiášom utrpenia, ktorého opisuje Písmo.“

Aby sme to lepšie porozumeli, predstavme si tento prípad preložený do nášho moderného prostredia.

Dvadsať rokov pred vojnou, mladá žena pri kolíske svojho dieťaťa.

Dakto sa priblíži s istotou pravého proroka: „Matka, počuj o tomto malom! Už napred ti opíšem priebeh jeho života a okolnosti jeho smrti. Drž si srdce v oboch rukách... Úbožiak zomrie, sám, roztriahnutý na bojisku, s prerazeným telom, s hlavou v ohni, volajúci v noci po tebe.“

Aké skormútenie pre ženu, ktorú by takto vopred upozornili! Matky sú šťastné, keď myslia na svojich malučkých, pretože nevedia. Nevedia, čo

sa stane s ich potomstvom. Matka snáva, ako sa hovorí, vždy zlaté sny pre svoje dieťa.

Tu niet nijakých zlatých snov; perspektíva je jasná, farba krvi. Toto malučké, ktoré jej dojatý starac vracia do ochrany, je určené pre mučeníctvo, a Mária bude žiť, alebo skôr zomierať, za tridsaťtri rokov z tejto úzkosti: „Môj Syn je budúci ukrižovaný!”

Prichodí k sebe. Simeon jej vrátil dieťa. Úbohá láska! Jej pravým materinským poslaním je: vychovať ho pre obeť; jej jedinou úlohou je: pripraviť obeť pre hodinu meča.

Či neobsahuje v sebe veľký teologický smysel obrazu narodenia Pána z francúz. XIII. storočia? Jedny nám ukazujú uplakanú Máriu, ako sa odvracia od Ježiša, lebo ho vidí ležať nie v jasličkách, ale na oltári; — druhé nám predstavujú Ježiša, ako sa odvracia od Márie, ale usmieva sa, lebo zbadá v nebi anjelov, ktorí mu ukazujú kríž a ostatné nástroje jeho budúceho umučenia.

Len si predstavme v konkrétnej skutočnosti život dieťaťa a matky. Ježiš celkom malučký na lone Máriinom. Dieťa treba baviť. Matka natešene sa usmieva. Razom však zahalí mrak jej oči a tieseň sklúči jej srdce. Inokedy zasa si ju všimneme v tú chvíľu, keď ho má na kolenách... Ale o tridsaťtri rokov neskôr...! Úbohá matka, to bude pod šibenicou, a ona bude Piétou!

Preč s touto prikrutou perspektívou! Skláňa sa s väčšou láskou nad malým a kladie mu bozk na čielko. Ale čo? Na tom mieste, na tom istom

mieste o tridsaťtri rokov vtlačia svoj bozk trne, krvavo pohladí ho koruna.

A keď Ježiš rástol, ako mu vedela hladkaním vylúdiť úsmev na tvári, len čo sa nejaký mráčik rozprestrel na jeho čielku alebo dopytujúcich sa — a predsa všetko vodiacich — očkách! A od-dávala sa ilúzii, že zabúdala . . . že na chvíľu jeho Božská vedomosť zlyhala, a že už nemyslel na dve skrížené brvná, čnejúce na konci horizontu svojou strašnou hrozbou.

Nebolo vždy ľahko vytrhnúť dieťa z nebezpe-čenstva. Ešte malučký, a chcel sa hrať s križom . . . Vynorilo sa Herodesovo prenasledovanie. Mohli vraždiť neviniatka; ale on, nad všetko nevinný, unikol.

Hra sa znovu začne. Raz má zlo zvíťaziť. Koľko ráz, mysliac na dve ramená šibenice, musela Panna s väčšou láskou pritísnuť svoje dieťa na hrud' . . . Raz, hej raz majú ramená križa triumfovať nad ramenami ženy. A jej objatie sa stávalo nežnejším, aby sa pokúšalo už napred vynahradiť nenávidenia hodné objatie dreva smrti.

Známy obraz predstavuje Ježiša v dielni svä-tého Jozefa: dieťa v strede nesie na pleci dve brvná, a tie kreslia na bielej stene v úzadí tra-gickú tónu sprítomnenej Golgoty; Matka, sediac a v kútiku medzi zlatistými stružlinami, sa obracia, nie k Ježišovi postavenému v popredí, ale k stene v úzadí, kde sa kreslia dve brvná križa ako dramatické výkričníky.

Správny obraz. Veď Márii každý pohľad na

Ježiša odkrýval za ním hroznú šibenicu, kríž, ošklivý znak, zasadený na vrcholnom bode krajiny protirečenia.

Katolícka nábožnosť sa tu nemýli, keď nazýva Máriu Kráľovnou mučeníkov. Robí to nielen preto, že Matka, akou ona bola, a Matka syna, akým bol Ježiš, vo veľkosti svojej bolesti prevyšuje každú bolesť, ale preto ju nazýva Kráľovnou mučeníkov, lebo sklúčenosť duše Márie svojím trvaním prevyšuje každé sklúčenie. Od ramien Simeóna po ramená kríža Ježiš bude žiť tridsaťtri rokov. Pre Máriu je to tridsaťtri rokov utrpenia. Sostavili akýsi druh štatistiky hlavných momentov, v ktorých Panna najviac trpela a hovorieva sa o sedembolestnej Panne Márii. To bezpochyby značí, že v siedmich pamätnejších okolnostiach Mária osobitne trpela, — pri predpovedaní Simeónovom, pri úteku do Egypta, pri stratení v chráme, pri stretnutí sa na krížovej ceste, na Kalvárii, pri sňatí s krížom, v chvíli pochovania. — Ale Panna sedembolestná tiež znamená, a to ešte skôr, Panna „vždy trpiaca“, keďže sedem je biblické číslo značiace „nezmerný počet“, ktorý sa nedá ohraňovať.

Hoci bola Mária v každej chvíli svojho bytia, od Očisťovania až po Kalváriu, vystavená napospas bezhraničnej bolesti, jednako nebola nijako tvorom ustavične sklúčeným bez vzletu a vzpruhy.

Nijakým činom. Ustavične ju sprevádzala radosť bez miery; neporušená jasnosť ju obklopovala ako

svätožiara. A odkiaľ dostávala túto radosť a túto jasnosť?

Ponajprv z absolútneho a žiariaceho prijatia každého pokynu vôle Otca. Ako Ježiš, aj ona mohla povedať: „Mojím jedlom“, totiž špikom môjho bytia a jeho najvnútornejšou podstatou „je konať vôľu Otca, ktorý je na nebesách“; a keď táto vôľa aj na kríž pribíjala, šťastie, ktoré Mária obsiahla v jej splnení, prevyšovalo aj samo utrpenie. Dýchaním Máriiným bolo, tak ako u Ježiša, ustavičné „Amen“, neprestávajúce „ita Pater“; a toto úplné prilipnutie na všetky pokyny vôle Božej bolo už natoľko akýmsi druhom začatej blaženosti, že nič ju nemohlo naštrbiť. Ba ešte viac. Akože by ju nemala ustavične naplňovať neporovnateľnou radosťou myšlienka, že je Matkou takého Syna? Keď obyčajné materstvo zaplaví šťastím každú ženu, ktorá porodí na svet dieťa, byť „Matkou Božou“ aká to výsada a aká extáza!

Ale pri tomto uvažovaní o dokonalej jasnosti Márie — Márie, matky každej radosti — nesmieme zabúdať na priepasť utrpenia, ktoré v ten istý čas prežívala.

Svätý Alfonz Liguorský, mysliac predovšetkým na bolesti Márie, hovorí, že to bolo mučeníctvo bez potešenia. Anglický oratorián Faber, prízvukujúc skôr jasnosť Márie, tvrdí, že Blahoslavená Panna bola v každej chvíli potešená v svojej bolesti. Oboja majú pravdu, nesmieme však tieto dva názory klásť proti sebe, musíme ich spojiť.

Spasiteľ od prvej minúty svojho vstupu do

Iudského života mal pred očima perspektívy svojej kalvárie. Jeho božské poznanie mu odkrývalo všetky hrôzy agónie, nenávidenia hodné scény pred úradmi, odsúdenie, ukrižovanie: to bolo preň v každej chvíli videnie plné hrôzy. Ale bolo nevyhnutne stále aj blažené videnie. Keď ukazuje Spasiteľ v evanjeliu pri premenení svoju blaženosť, z toho ešte nesmieme uzatvárať, že Syn Boží len v tejto minúte bol obdarený skvejúcim sa životom; absolútna blaženosť bola mu faktom v každej chvíli. V ten deň chcel len zjaviť sa v svojej sláve — aj to len čiastočne. Hoci to my nevidíme, predsa v skutočnosti ju ustavične požíval a nikdy ho neopúšťala. Tak isto keď nám evanjelium ukazuje Spasiteľa v agónii ako rozmliaždenú obeť, nemáme z toho uzavierať, že Syn Boží bol len v tej chvíli zlomený bolesťou. Spasiteľ agonizoval ustavične, lebo jeho Božské poznanie mu v každej chvíli ukazovalo v plnej miere všetko, čomu šiel v ústrety.

Teda každú chvíľu boly spolu vršok Olivový a Tábor; každú chvíľu sklúčenie a radosť, agónia a jas slávy. Tu je jeden z tých pohľadov — a nie z tých najmenej prekvapujúcich — spojenia oboch prírod v Kristovi, Iudskej a Božskej, v jednote jedinej osoby.

Pravdaže Panna Mária nemala výsadu hypostatického spojenia. Jednako však možno stav jej duše prirovnať k stavu duše jej Syna. Dokonale poučená o budúcnosti, žila v nepretržitej sklúčenosti; dokonale podrobená Bohu a tak hlboko

šťastná, že vedela, že je Matkou Spasiteľa, bola presýtená nevýslovnou radosťou: akýmsi druhom Getsemán a Tábora každú chvíľu, ako jej Syn.

Ale myšlienka na jej Tábor nech nám nevytlačí z mysli myšlienku na jej ustavičné Getsemany.

Cirkev nepokladala síce za vhodné dať dňu, ktorý pripomína utrpenie Máriino, oslavu toho istého stupňa ako napr. 15. augustu alebo 8. decembru. Chce však v nás udržať spomienku naň. A preto ako náhradu za tento zmenšený slávnostný lesk pripomína nám Máriine bolesti až dva razy cez liturgický rok. Naozaj, sú dva sviatky Sedembolestnej: jeden je spoluutrpenie Prebl. Panny v piatok Smrtného týždňa, ktorý sa niekedy volá aj Veľkým piatkom Máriiným. Tento sviatok pochádza zo začiatku 15. st. Prvý podnet na zasvätenie tohto sviatku dal ktorýsi kolínsky arcibiskup, ktorý ho zaviedol ako zadostučinenie za urážky husitov na obrazoch Matky Božej, najmä na tých, ktoré ju zobrazujú ako Piétu (1423). Koncom toho istého storočia, r. 1482, Pápež Sixtus IV., františkán, rehoľný brat Jacopona de Todi, autor hymny „Stabat“, ho rozšíril na celú Cirkev. Roku 1725, Benedikt XII. ho povýšil na duplex maius, určiac mu stále miesto v kalendári. Druhý sviatok Sedembolestnej sa slávi v septembri, a pochádza od Pápeža Pia VII. Chcel takto z príležitosti svojho oslobodenia, 18. septembra 1814, poďakovať sa Prebl. Panne, že ho potešila v čase jeho zajatia cisárom Napoleónom I.

Akože lepšie zakončiť túto kapitolu, ako pri-

pomenutím legendy o ôsmom meči Sedembolestnej.

Istý mladík, ktorý každý deň navštevoval Madonu, upadol do hriechu. Vrátiac sa k nohám Bl. Panny, veľmi sa zhrozil, keď pri rátaní mečov, čo prerážaly srdce Piéty, napočítal ich o jeden viac než obyčajne! Hneď pochopil: chytrý šiel ku kňazovi, ktorý mu pomohol ľútostivou svedou zbaviť sa toho hriechu a vytrhnúť zo srdca Matky ten ohyzdný meč. Vrátil sa k Madone: ôsmy meč zmizol.

Dojímavý symbol, vyjadrujúci veľkú myšlienku.

Hlava II.

MÁRIINO „NECH SA MI STANE.”

Či sa cesta Sedembolestnej nezačala pre Prebl. Pannu až v deň Očisťovania? A keď chceme vyjadriť presný súhrn jej utrpení, či nás čosi neľahá ísť ešte ďalej, až po chvíľu nad všetky pamätnú, keď sa Prebl. Panna dozvedela, čo Boh od nej žiadal vo veľkom diele vykúpenia na križi?

Niekedy sa prihodí — ako to bolo r. 1932 — že Veľký piatok padne na 25. marec, na deň Zvestovania; keď sa to aj nestáva stále, aspoň nikdy tie dva sviatky nie sú ďaleko jeden od druhého; výročie návštevy anjela u Márie nie je nikdy

veľmi vzdialené od ukrutných spomienok smrti Spasiteľovej.

Jednoduché náhodné stretnutie? Možno čosi viac; priblíženie dvoch sviatkov, ktoré spája jedno z najmocnejších pút.

Nebude hádam opovážlivosťou ukázať, že už samo zvestovanie dávalo Márii len tragické výhľady do budúcnosti?

*

Mária je doma a modlí sa. Doma, totiž v malom domku Joachima a Anny, opretom o úbočie vršku, a skladajúcom sa z dvoch častí; jedna, utiahnutá do samej skaly, je jej osobnou izbietkou, druhá je prístavbou. Zvestovanie sa stalo v utiahnutej čiasťke domu, v prehlbenine skaly. Teraz zlatými literami na dlaždiciach vpísané slová pripomínajú grandióznu udalosť toho slávneho 25. marca: Hic, de Maria Virgine, Verbum caro factum est, „Tu z Panny Márie Slovo sa stalo telom.“

Domček dosť chudobný. Mária je z kráľovského rodu, no z rodu teraz zapadnutého. Žije sa tu nie biedne, ale skromne. Načo by bol Synovi Božiemu prepych.

Panna má pätnásť alebo šestnásť rokov. Pred niekoľkými mesiacmi bola oddaná tesárovi Jozefovi²⁾, a jej dni plynú v očakávaní veľkých uda-

²⁾ Hlavné údaje jej života by byly — predpokladajúc, že Zvestovanie sa stalo okolo jej pätnásteho roku: — Útek do do Egypta: 17 rokov; — Návrat do Nazaretu: 22 rokov; — Dieťa Ježiš stratené v chráme: 27 rokov; — Smrť svätého

lostí, ktoré sa chystajú. Teraz sa modlí. Rozpráva sa, že svätý Ľudovít, príduc do kraja Kristovho, chcel putovať do domu Joachima a Anny, do tejto izbičky v skale, kde sa Bl. Panna dozvedela o plánoch Božích o svojom živote. Šiel ta pešo, dal tam odslúžiť sv. omšu, prijímal z ruky legáta na tom istom mieste, kde podľa tradície anjel pozdravil Máriu. Bolo to 24. marca 1251.

Nasledujme tohoto dobrého svätého Ľudovíta. Poďme — aspoň v myšlienke — až po izbičku Márie a dívajme sa. Čo tam po mieste alebo polohe; nás priťahuje vnútro duše. Vniknime úctivo do tejto svätyne: do srdca Márie.

Viacerí Cirkevní Otcovia rozmýšľali, aká bola asi tá modlitba mladej Panny krátko pred návštevou anjela. Obetuje sa. Isteže nie na to, aby sa stala Matkou zvestovaného Mesiáša; jej úplne prostučká poníženosť ani chvíľočku nemyslí na to. Obetuje sa, aby bola malučkou služobnicou ženy, požehnanej medzi všetkými ženami, ktorú Boh vybral, aby sa stala tou vyvolenou.³⁾

Lebo, nezabúdajme, Mária bola presvedčená, že Mesiáš je celkom blízko. Vedela, ako všetci židia jej času, že zvestovaný Vykupiteľ už nebude meškať, ak už nie je tu. Bude z Izraela. O tom nik

Jozefa: 42 rokov; (?) — 45 rokov pri odchode Ježiša do verejného života a 48 rokov pri umučení. — Jej smrť sa odhaduje všeobecne na 72. rok.

³⁾ Tento predpoklad je čistý dohad; neskôr povieme, čo Mária pravdepodobne vedela už od svojich mladých rokov z plánu Božieho o svojom živote.

nepochyboval, a od Daniela aj dátum jeho príchodu bol v pamäti každého. Sedemdesiat týždňov rokov, ktoré zvestoval prorok, sa chýlilo ku koncu. Mesiáš isto-iste nebol už ďaleko. Veď či Židia, žijúci v myšlienke na blízky príchod Vykupiteľa, nevyhľadávajú neskôr Jána Krstiteľa kázuceho pri Jordáne a či sa od neho nevyzvedajú, či on nie je ten Očakávaný, od národov Túžený? Medzi nimi je neshoda len v jednom bode: jedni čakajú Mesiáša v podobe zemskeho obnoviteľa Kráľovstva Sionského; druhí, židia nábožní, ktorí navštevovali synagógu, čakajú Mesiáša v jeho pravej podobe, v podobe duchovného Vykupiteľa. Ale všetci sú istí o jeho blízkom príchode.

Preblahoslavená Panna zjavne patrí medzi židov poučených a nábožných, ktorí čakajú pravého Vykupiteľa. On bude mať matku: knihy to oznamujú jasnými slovami. Aká by to bola radosť, keby táto matka, táto žena, považovala za vhodné prijať služby Márie z Nazareta!

A hľa, naraz vstúpi akási tajomná a žiariaca osoba. Pokloní sa:

„Milostiplná, buď pozdravená!“

Panna sa zdvihne . . . Archanjel pokračuje:

„Pán s tebou . . . Požehnaná medzi ženami, to si ty.“

Ako keby jej povedal: „Tu nejde vôbec o to, aby si bola služobnicou tej, ktorá má byť Požehnaná. Ty si tá Vyvolená Božia; Teba Pán označil, aby si bola Matkou zvestovaného Vykupiteľa.“

A keď vidí Gabriel presvätú Pannu vzrušenú, utiňuje ju:

— „Mária, neboj sa!“

Znovu, v inej podobe, ju označuje ako **benedicta**, „tá, o ktorej sa hovorí dobre“, tá, ktorú Najvyšší urobil svojou posvätenou, vyvolenou medzi všetkými dcérami sionskými.

— „Našla si milosť u Boha“, to jest „Pán ňa volá zo svojho prevelkého milosrdenstva na jedinečnú úlohu.“

Napokon sa stane formula ešte jasnejšou; po pozdravení — posolstvo.

— „Hľa, počneš v svojom živote a porodiš syna, a nazveš ho Ježišom. On bude veľkým a budú ho nazývať Synom Najvyššieho. Jeho kráľovstvu nebude nikdy koniec.“

Teraz je už svetlo úplné. Už nemožno viac pochybovať: ide tu o spoluprácu s plánom vykúpenia; Mesiáš potrebuje matku.

— Mária, chceš byť touto matkou?

Veru čudný návrh. A nás zaujíma, čo odpovedala Mária, ako svojsky reagovala jej duša v rozhodnej chvíľke tejto zvláštnej ponuky, aké byly jej najhlbšie city v túto hodinu, od ktorej celá budúcnosť ľudstva závisí.

Koniec-koncov nie sme odkázaní na jednoduché dohady; máme opis svätého Lukáša, a evanjelista to vyjadruje jasnými slovami: Mária bola celkom vzrušená týmto mimoriadnym ponúknutím: „**Turbata est.**“

Či je to také čudné? Je vzrušená ponajprv pre poníženosť: ona je síce z kráľovského rodu, ale z upadnutého, ona je taká malučká a nepatrná, ako by ju teda mohol Boh vybrať za matku Vykupiteľa? Faberova poznámka je správna: „Tajomstvo ju prekvapilo. Mala síce ohromné vedomosti a zázračnú svätosť. Ale kým neprišla táto chvíľa, nevnikly jej ony ani len tušenie o čomsi takom, lebo bola milostiplne ponížená.“ Preto pri tej prekvapujúcej predlohe je nachvíľu nesvoja; anjel ju musí uistiť a lepšie jej vyložiť zámer Boží. Našla milosť uňho, a dozaista práve svojou malučkosťou. A potom, jej počatie bude celkom panenské: prinesie na svet Mesiáša, ale nie že by sa zo zásahu muža stala matkou, lež účinkom Ducha Svätého.

Poníženosť, sľub panenstva, či nám to úplne nevysvetlí vzrušenie Máriino, chvíľkové cúvnutie, ktoré nútilo anjela podať potvrdzujúce vysvetlenie a slová posilnenia?

Či nie je aj tretí dôvod: Márii neuniklo nič z toho, čo vedeli o Mesiášovi všetci židia, ktorí nábožne navštevovali synagogu. Vedela, že Spasiteľ vykúpi svet obetou bez páru. Byť matkou Mesiáša, to neznamenal v jej očiach byť matkou triumfujúceho víťaza ovenčeného ľudskou slávou, ale matkou Kráľa posmievaného, korunovaného trnám, rozdriapaného. Je to možné, žeby sa jej pri slovách anjelových nebola vynorila v mysli celá táto bolestivá budúcnosť? A keby to niekto aj pripustil, nuž prečo sa jej nevynorila? Či hádam

Mária vstúpila do vykúpenia nevediac, čo to bude stáť ju a jej Syna?

Či skôr netreba predpokladať, že Boh chcel rozmnožiť zásluhy Prebl. Panny a nechcel, aby sa mu mohlo vyčítať, že zachádza s ňou ako so zradkyňou, a preto jej musel dať o jej poslaní a s ním spojenými farchami zvláštne osvietenie na doplnenie toho svetla, ktoré dostávala z poznania Písem.

Zdá sa, že by sme mohli ťažko pripustiť, že to bolo ináč.

Veď, či už sám opis zvestovania, ako nám ho podáva sv. Lukáš, nerobí naše vysvetľovanie viac než pravdepodobným?

Mária sa spamätala z prvého prekvapenia. Na prvý pohľad by sa zdalo, že jej spontánnou reakciou na ponuku anjelovu bude radosť, neskalená radosť. Na prvý pohľad a len keby sme si nedali záležať a lepšie vec neuvážili, mohli by sme si to myslieť... Veď poznáme jedno Máriino pamätné slovo, ktoré medzi všetkými výkrikmi radosti, ktoré preletely dejinami, je v najdokonalejšom smysle výkrikom dokonalej radosti, a to je **Magnificat**. Mária ho vyslovila celkom iste v ten deň, v deň Zvestovania, ako odpoveď na slová anjela! Prichádzajú jej povedať, že svojím prijatím sa môže stať Matkou Božou! „Ó, aké šťastie! **Magnificat! Magnificat!**“

No vôbec nie! **Magnificat** nevznikol v ten deň. Môžeme nazrieť do evanjelia a hľadať. Aké slovo vypovie Mária? Slovo nadšenej radosti? Ani zďa-

leka. Čo hovorí? „**Fiat** . . .” Prijímam; nech je, ako si to Boh želá. Pristávam, „**Fiat**”.

Fiat: „Pristávam.” A nie: „**Magnificat**, „zvelebujem”.

Fiat? Poznáme to slovo. Je to slovo agónie. Veď či ho nepočujeme o tridsaťtri rokov neskôr vo vzdychu Kristovom pod getsemanskými olivami: „Otče, Otče, vzdial tento kalich! No, Tvoju vôľu prijímam. **Fiat.**”

Či hádam vo výkriku Márie sa prediera čosi z hrôz úzkosti?

Dozaista. Prebl. Panna nijako nevstupuje do vykúpenia, ktoré by ju nič nestálo. Predkladá sa jej otázka, či chce byť matkou budúceho ukrižovaného. Vtedy sa týmto od nej žiada, aby sa sama stala „ukrižovanou”. A Prebl. Panna, čerpujúc zo svojej lásky k Bohu a k nám heroickú odvalu, pristane povedať áno: „Treba niekoho? Hľa, tu som, „**Ecce**”! Treba sa obetovať, slúžiť. Pán môže rátať so mnou, **Ancilla!** To bude stáť, čo bude Boh vyžadovať, všetku krv Ježišovu a všetky moje materinské slzy, aby som to dvíhala až po minútu ukrižovania. Prijímam, „**Fiat**”!

Ah, ako dobre vystihuje to slovo skutočnosť! **Magnificat**, to bude v iný deň. Teraz **Fiat! Fiat!**

Na jednom múre arménskej katedrály v Lvove v Poľsku namaľoval Jan Henryck Rosen, žiak Luc-Oliviera Mersona, veľmi výstižné „Zvestovanie”. V popredí je anjel, ako pozdravuje Máriu; v pozadí v perspektíve stĺporadia, vystupovanie na Kalváriu: Ježiš obťažený Križom, a za ním,

oddeľujúc sa od skupinky žien, kráča úbohá Madona, zaliata slzami.

Je toto priblíženie dvoch tajomstiev iba umeleckou fantáziou? Veru nie. Skôr je výrazom psychologickkej pravdy viac než pravdepodobnej.

Príchod Kristov na zem priniesol ľuďom Božský život, stratený dedičným hriechom. Máriin súhlas umožnil realizovanie Kristovho príchodu.

A tak výrok „Hľa, služobnica Pánova“, robí presvätú Pannu dvojnásobnou matkou; ľudskou matkou Ježišovou podľa tela; nadprirodzenou matkou všetkých vykúpených ľudí.

Čo by sa bolo stalo, keby Mária nebola privolať? Lebo konečne, my uvažujeme ustavične v predpoklade — ktorý sa aj uskutočnil — že Preblahoslavená Panna súhlasila. Ale všetko mohlo sa stať ináč.⁴⁾ Mária bola úplne slobodná. Prijala ponúknutie, to je dobre. Ale keby bola odmietla? Koniec-koncov, mohla to.

Predpokladajme, že Mária by bola povedala pred dramatickou intenzitou bolestného života, čo sa pred ňou črtal, ak prijme ponúknutie, že ne-

⁴⁾ Terrien v svojich najdôležitejších dielach o tejto otázke: Marie, Mère de Dieu, Marie, Mère des Hommes, 4 sv. (Mária, Matka Božia, Mária, Matka ľudí), sv. 3, kn. 2, hl. 3 dobre ukazuje, ako sloboda jej súhlasu neuvádzala do nebezpečenstva uskutočnenie plánu Božieho. — Bérulle poznamenáva, že tento súhlas robí z Márie najvýznačnejšiu osobnosť celého sveta. V Pánu Ježišovi sa zdá byť vyvýšená len sama príroda, keďže jeho osoba je Božská; v Márii „oslávená“ osoba, a nijaká iná osoba nebola nikdy viac oslávená.

môže vziať takú farchu. V skutočnosti toto odmietnutie bolo možné. Čo by bolo z toho nasledovalo?

Nebolo by Ježiša Vykupiteľa, nebolo by vykúpenia, aspoň nie predbežným spôsobom; v dôsledku toho Božský život na začiatku stratený sa nám nevráti; ostaneme zbavení nadprirodzenosti. — A Mária razom unikne celej svojej kariére „Dolorózy“.

Ona však, ako vieme, prijala ponúknutie. Bude Vykupiteľ a teda aj vykúpenie; teda stratený Božský život sa nám vráti. Súhlas Márie umožňuje dvojité zrodenie: Ježišovo a naše. Ale ako draho zaplatila tieto pôrody!

Ježišovo narodenie viac poznáme; hovorme predovšetkým o našom. Často sa hovorí: Mária je našou Matkou. Chápeme dobre, čo to slovo znamená? Chápeme, že v jednu chvíľu dejín sveta spása celého ľudstva závisela od malej odpovede, na ktorú sa chystala táto malá Mária v onom malom galilejskom mestečku? Chápeme, že to **Fiat**, vychádzajúce z jej úst, je **Fiat** heroické? Chápeme, že Mária mala odvahu prijať to zaiste z lásky k Bohu, ale aj z lásky k ľuďom, a chápeme, až kam ide pre nich táto láska?

Ničím to nevyjadríme lepšie, ako keď prirovnáme postoj Máriin k postoju trojsvätého Otca, alebo k postoju Syna, vteleného to Slova. Mária s celou plnosťou dokonalosti, ktorej je schopná, napodobňuje v svojom správaní sa ich správanie.

Aký je postoj Syna Božieho v týchto Božských dejinách duší?

Uvažujme o ňom ako o Slove. Pokúsme sa v myšlienkach zdvihnúť sa až k tomu úseku večnosti, ktorý predchádzal Vtelenie. Môžeme si všímať Slovo v jeho vzťahu k Otcovi v lone Trojice; lenže o to nám teraz nejde. Môžeme si ho všímať v jeho vzťahoch k nám, čo sa týka vykúpenia, ktoré zamýšľa; s tohoto hľadiska je Slovo tou neporovnateľnou osobnosťou, ktorú nájdeme, čo ako ďaleko vnikneme do hĺbky večnosti, zaujatú myšlienkami na nás, obetovaním sa za nás, uvažovaním toho zázračného vtelenia, ktoré urobí z neho jedného z nás.

Autor Listu Židom nám ho predstavuje, ako oznamuje svetu v hodine svojho príchodu na zem: „Hľa, tu som. **Ecce, venio.**“ Či Slovo toto **ecce**, vyslovené v túto chvíľu, neartikulovalo odvždy, cez to večné teraz, ktoré je vlastný život Boží? Pri myšlienke na túto hodinu, určenú nariadením Božím a ktorú už napred prežíval mysliac na nás, neoddal sa všetkému, čo určil spolu s Otcom a Duchom Svätým?

Svätý Ignác z Loyoly v svojej krásnej kontemplácii o Vtelení, ktorú má v exercíciách, si predstavuje akúsi poradu najsvätejšej Trojice, uvažovanie troch osôb Božských o tom, čo treba robiť na odstránenie odvekov predvídaného pádu prvého páru ľudí, a smutných následkov, ktoré z neho vyvrelý.

Tu nestačí nijaká čisto ľudská náprava. V chybe

je čosi z nekonečna. Ako bude môcť človek, ponechaný sám na seba, dakedy priniesť nekonečné zadostučinenie? Príde teda Slovo v určený deň medzi nás na zem; pride si vziať telo podobné nášmu, žiť s nami tridsaťtri rokov a zomrieť na kríži. Večné gesto Slova: hľa, obetuje sa za nás. Slovo, to je ten, ktorý sa od večnosti stále obetuje. „Treba niekoho? — Tu som. — Treba niekoho, kto by sa obetoval? Ním budem ja.“

Keď nastane určený deň, hľa, prichádza. V nebi mohol svojmu Otcovi predniesť len poctu rovného rovnému. Pri vtelení, čo značí, že si vzal telo nášmu podobné, sa snížil. Takto už bude môcť poslúchať, plniť vôľu Väčšieho; slúžiť v plnom smysle slova... Čo sa spoločne ustanovilo, to spĺňa sám. **Ecce, puer:** hľa, dieťaťko... Roky uplynú, utrpenie začína, scéna s balkóna Pilátovho: **Ecce, homo...** To nie je všetko. Slovo sa stalo „telom“, stalo sa „ranou“, urobí sa „chleboom“, a vždy v Eucharistii tak ako v utrpení to isté slovo vyjadruje jeho hlboký postoj, **Ecce, obetujem sa, dávam sa... Ecce Agnus Dei!**

Pozrime na Máriu... Čo odpovie anjelovi, ktorý sa jej pýta, či chce slúžiť, dať svoju spoluprácu obety veľkému dielu vykúpenia? Len jedno slovo, celkom to isté ako Synovo: **Ecce.** Treba sa dať? Dobré, možno rátať so mnou. Dávam sa. Oddať sa, slúžiť, to znamená **Ancilla**, dobre, to znamená **Ecce!**

Je nemožné dokonalejšie predstaviť podstatný postoj Slova, a Slova Vteleného. Nijaký tvor ne-

bol viac „druhým Kristom“, viac „kresťanským“ ako Mária, Matka Kristova.

Ak dokonale napodobní a v sebe predstaví Syna, v svojej láske k nám napodobní a v sebe predstaví aj Otca.

Aký bol naozaj úmysel Otcov? Vydať svojho Syna, aby nás zachránil. Neslýchaný zázrak, ale nepochybná skutočnosť. Hľa, dve kategórie detí v prítomnosti Otca: jeho Jediný, milované Slovo, Všemúdrošť a samá Čistota, ktorá ho obklopuje nekonečnou záľubou, a od ktorého dostáva bezhraničnú nežnosť; potom my, jeho privlastnené deti, ktorí sme sa v praotcovskej chybe stali smutnými vzbúrencami, my, ktorých podlosť a zatupenosť sú najzjavnejšou výsadou, ktorí nemáme nič, čo by zaslúžilo záľubu a ktorí sa veru veľmi málo staráme, aby sme oddali Otcovi svoju lásku.

Máme pred sebou tieto dva druhy detí: Jediného a privlastnených; Jedného bez poškvvrny, druhých pošpinených; Jedného nekonečné Slovo, druhých biedne ničoty a vzbúrených synov. Zdá sa, ako by Otec dával palmu tým druhým, ako by im dával prednosť pred Prvým. Salvián, cirkevný spisovateľ, k tomuto poznamenáva. „Zdá sa, že Boh má radšej svoje adoptované dietky ako svojho Jediného, svoje vinné dietky než Slovo samej Čistoty, pretože na záchranu tých druhých prijal obeť svojho Prvorodeného.“

Ach, hovorí sa o bláznovstve Syna! Bláznovstvo kríža! Ale prečo sa nehovorí o bláznovstve Otcovej lásky? Aký zázrak! „*Sic Deus dilexit*

mundum ut Filium suum Unigenitum daret!" Tak, až tak miloval Otec svet, že prijal pre svojho Syna jasličky, tridsaťtri rokov na zemi, smrť na kríži, len aby svetu vrátil stratený Božský život! Otec až tak miloval! . . .

A Mária tiež až tak. Jej postavenie pri ponuke anjela sa podobá postaveniu Otca. Dva druhy detí: my a jej Syn. A obchod, čo sa ponúka, je tento: aby nás zachránila, nás, obetuje svojho prvorodeného, privolí priniesť ho na svet, aby ho vydala na kríž. Ako dal Otec prednosť nám pred svojím Jediným Synom, aj Mária dáva nám prednosť, nám pred svojím Ježišom. Náš záujem v chvílke jej veľkého rozhodnutia sa dostane na prvé miesto. Keď povie áno, Ježiš je odsúdený, ale ľudia spasení; keď povie nie, Ježiš unikne, ale ľudstvo ostane v hriechu.

Teda áno.⁵⁾ Malý Vít de Fontgalland to dobre povedal: „Najkrajšie slovo, čo môžeme Pánu Bohu povedať, je áno! . . . Keby ho Preblahoslavená Panna nebola povedala anjelovi Zvestovania, kdeže by bol svet?"

*

Slová „Ecce Ancilla Domini” možno ešte ďalej rozvíjať a skúmať jeho následky.

Slovo Božie v pláne spasenia neuspokojilo sa len s tým, že sa stalo človekom ako my a že zomrelo za nás. Chcelo sa spojiť s nami, začleniť nás do svojho tela, — ako hovorí svätý Pavol:

⁵⁾ Svätý Augustín pri myšlienke na toto „áno” nazýva Máriu „*Causa libertatis*”, príčina našej slobody.

stotožniť nás so sebou⁶⁾ — a vysvetľuje Spasiteľ: „Ja som vinič a vy ste ratolesti.“ Úplný Kristus, to nie je len individuálny Ježiš, dieťa Otca a Syn Panny, ale to je Ježiš a všetci ľudia, životne zaštepnení posväcujúcou milosťou do neho.

Odtiaľ tie dva výrazy: Jediný, Prvorodený. Ježiš je naraz jedno aj druhé. Je v plnej dokonalosti, katexochén, Jediným; je však rovnako aj najstarším z množstva bratov, hlava celého radu vyvolených, ktorí budú spasení len skrz neho a v ňom. Ježiš neprišiel na svet, aby bol jediným, ním už bol, ním bol odvždy ako Syn večného Otca. Slovo sa stalo telom, aby sa stalo prvorodeným, čiže, aby do svojho tela včlenilo všetkých, ktorých si kedysi prisvojil jeho nebeský Otec a ktorých pozbavil dedičský pád ich božského dedičstva. Ježiš chce len pripojiť ľudstvo k svojmu Otcovi tým, že ho pripojí najprv k sebe samému. Vykúpení budú vykúpení len v tej miere, v akej budú údmi Kristovými, včlenení skrz jeho telo do jeho osoby v jednote jedinkého celku, jediného tela. Ježiš sa stal človekom, len aby bol hlavou tohoto veľkého tela, aby „rekapituloval“ — shrnul v sebe celé ľudstvo.

Týmto si nadobudlo Máriino materstvo osobit-

⁶⁾ Viď skvelé výklady P. Prat: *La Théologie de saint Paul* (Teologia svätého Pavla) 15. vyd. sv. I, str. 339—371: „Tajomstvo v plnej dokonalosti je zámer, ktorý si vzal Boh od večnosti, ale ho zjavil len v evanjeliu, že spasí všetkých ľudí stotožniac ich so svojim milým Synom v jednote tajomného tela“ (str. 369).

ného rozsahu. Načim uvážiť tieto riadky sv. Grignona de Montfort: „Keď sa z nej narodil Ježiš Kristus, hlava ľudstva, nevyhnutne museli sa z nej zrodiť aj vyvolení, údy tejto hlavy. Nijaká matka neporodí hlavu bez údov, ani údy bez hlavy: ináč by to bolo prírodnou obludou; tak isto aj v svete milosti hlava a údy sa zrodia z tej istej matky; a keby jeden úd tajomného tela Ježiša Krista, to jest jeden predurčený, sa narodil z inej matky ako Márie, ktorá nám dala Hlavu, to by nebol predurčený ani úd Ježiša Krista, ale obluda v svete milosti.“⁷⁾

Isteže nemyslíme tým, že Mária je Matkou tajomného Tela — údov Kristových — tým istým spôsobom a v tom istom smysle, v akom je matkou Božskej Hlavy, — Ježiša Krista. Tu je matkou podľa prírody, tam zas matkou podľa milosti: to je prvý rozdiel. Ale aj okrem toho, keď ide o úlohu matky, ktorú má Mária pre tajomné telo, neslobodno zabudnúť, že aj sama Preblahoslavená Panna je čiastkou tohoto tajomného Tela, že aj ona, tak ako my, je prisvojenou dcérou Božou, že v celkom vlastnom smysle slova nie ona dáva život údom Kristovým, ale Duch Svätý, ktorý svojím nadprirodzeným pobytom v každom je jediným prameňom milosti naraz v Kristovi, v Márii a vo všetkých veriacich. Mária je Matkou

⁷⁾ Svätý Grignon de Montfort: *De la vraie dévotion à la Sainte Vierge* (Pravá pobožnosť k Preblahoslavenej Panne), prvá časť, hl. I, čl. 2.

tajomného tela tým, že svojou poslušnosťou Bohu umožnila tieto veľké tajomstvá a tým — k tomu neskôr prideme — že svojimi zásluhami spolu so svätými pomáha pri vzraste tohoto nadprirodzeného organizmu.

Po tejto poznámke je jasné, že Mária, keď povolila byť Matkou Kristovou, vedela, že jej materstvo, hoci v jednom prípade iné než v druhom, sa vzťahovalo naraz na Spasiteľa a na nás, — čiže, nemala byť len Matkou Ježiška, ale mala sa stať Matkou celého Ježiša, veľkého Ježiša Krista v plnosti, Hlavy a údov.

Bolo by vhodné oddeliť Ježiša od jeho bratov, telo od údov? Veru nie. Ježiš prišiel naozaj len nato, aby bol Prvorodeným, len aby dával synov svojmu Otcu Nebeskému, pričleniac si ich; on nemá iného smyslu jestvovania ako pripäť ľudstvo k svojmu Otcovi, pripnúc ho k sebe samému. Tak sa aj my radi pridáme k úsudku jedného solídneho a nábožného autora: „V Ježišovi niet človeka súkromného a človeka verejného; Kristus je len pre svoje poslanie. A takto sa vysvetlí materstvo Márie voči ľuďom. Matka Kristova je Matkou Krista ako hlavy ľudstva, Krista v jeho údoch, ktoré majú nadprirodzené bytie len v jednote s Kristom. Preto nemožno oddeľovať v Márii Matku Božiu a matku ľudí. Ježiš je neoddeliteľný od svojich bratov, je len pre nich; a ona je matkou najstaršieho len preto, aby mohla byť matkou všetkých budúcich bratov. Tak, privoliac stať sa

Matkou Ježišovou, privolila tým samým činom byť matkou všetkých tých, ktorí mali byť časťou tajomného tela."⁸⁾

Ak je pravda, že nemožno oddeliť Ježiša od jeho bratov, telo od jeho údov, nemožno oddeliť v Márii jej úlohu Matky Božej od jej úlohy matky ľudí. Je Matkou celého Ježiša, tela fyzického a tela tajomného. Matkou fyzického tela Ježišovho je svojou krvou; Matkou tajomného tela Ježišovho je svojím slobodným súhlasom a svojou láskou.

Ako Matka jedného skrz prírodu a druhého skrz milostivé prijatie, od minútky svojho **Fiat**, svojho „Nech sa stane“, začína nosiť a živiť v svojom srdci plnom lásky ľudské dielky celkom tak ako od tejto minúty začína nosiť a živiť v svojom živote samo Slovo Božie.⁹⁾

Pius X. napísal: „Či Mária nie je Matkou Kristovou? Je teda aj našou Matkou, a preto my všetci, ktorí sme spojení s Ježišom Kristom, a, ako hovorí Apoštol (Ef. 2, 30), ktorí sme údmi jeho tela, jeho mäsa a jeho kostí, sme vyšli z lona Márie ako jedno telo spojené so svojou hlavou. Z toho vyplýva, že v duchovnom a mystickom smysle sa nazývame dieťkami Máriinými a ona

⁸⁾ Bainvel: Marie, Mère de Grâce (Mária, Matka Milosti), Beauchesne 1921.

⁹⁾ Ita, ex tunc, omnes in suis visceribus bajulat, sicut verissima mater, filios suos (svätý Anzelm).

je matkou nás všetkých: isteže Matkou duchovnou, ale naozaj Matkou údov Kristových: a my sme naozaj jej deťmi."¹⁰⁾

Hlava III.

MÁRIA V UTRPENÍ.

„STÁLA MATKA . . .”

Niektorí sa nazdávajú, že vystupovanie na Kalváriu trvalo Márii len jednu hodinu, päťdesiat alebo šesťdesiat minút ku koncu veľkopiatočného predpoludnia . . .

Mýlia sa.

Preblahoslavená Panna začala svoje vystupovanie na Kalváriu od útleho detstva Ježišovho. Mohli sme sa o tom presvedčiť už z toho, čo sme doposiaľ povedali. Mária vedela, že vychováva svoje dieťa pre obeť; matka, ktorá pozná bolestnú budúcnosť svojho dieťaťa, môže nebyť bolestnou, **Dolorózou?**

Jednako je čosi iné vzdialený strach a iné hroziace dovŕšenie, ktoré už dolieha.

*

Veru, dni, z ktorých každý ju približoval k tomu hroznému piatku, keď mala uzrieť zomierať Syna

¹⁰⁾ Encycl.: Ad diem illum, 22. febr. 1904.

Božieho, už prešly... Dni prešly. Tú zráňanú jedľu, z ktorej čoskoro urobia krížne brvná, už dávnejšie zofali, agátové konáre a kríky, z ktorých onedlho urobia tŕňovú korunu, sú už dakde v kúte. Je štvrtok večer; smrť na kríži bude zajtra, zajtra o troch hodinách.

Ako sa Panna Mária dozvedela o zlapaní svojho Božského Syna? Nevedno; možno od niektorého utekajúceho apoštola, alebo z verejnej vravy. „Viete, čo sa stalo? Chytili ho.“ Totiž nepriatelia toho Spasiteľa, ktorého slová dýchaly pokojom, a ktorý každému chcel len dobre. Ľudia si pošepkávajú o zrade jedného z dvanástich; bozk v nočnej tme, Peter vytasil meč, stádočko až dosiaľ verné sa ozlomkrk rozutekalo. „Prišli s fakilami a palicami, chytili ho a odviedli.“ Možno, že niekto pridal, aby potešil úbohú Matku: „Ale, nebojte sa, jeho nevinnosť isto uznajú!“

Títo dobrácki ľudkovia netušia budúcnosť. Obávajú sa, ale nevedia nič istého. Mária však nie je v nevedomosti; ona vie.

Jej materinská láska hádam sa usiluje ešte dúfať proti všetkej nádeji? Nepriatelia sa už viac ráz pokúsili dostať ho a spôsobiť mu zlo. Ale hodina neprišla. Teraz by už bola odbila?...

Žiaľ! Ako ešte pochybovať? Akú noc musela prestať úbohá Matka Spasiteľa Ježiša po udalostiach takého večera! Okrem toho s hodiny na hodinu prichádzaly chýry z rozličných súdov. Keby bola na chvíľku zapochybovala mysliet, že

už to nezvládze, je tu zjavnosť, ktorá hodne pred ukrižovaním ju križuje.

Mohla Preblahoslavená Panna sledovať tragické zasadania, na ktoré Spasiteľa vláčili, vysmievali, súdili? Nevedno; evanjelium o tom nič nehovorí. Bola na nádvorí pod balkónom hradu Antónia, keď Pilát predviedol zástupu Krista? To je viac ako pravdepodobné. „Niet nijakej príčiny na odsúdenie“, vyhlásil prokurátor. „Nenachádzam nič trestuhodného na tomto človeku“. Nič trestuhodného! A dá ho zmlátiť trestom otrokov! Treba utíšiť vzbúrený dav; tento dav pred nešťastníkom, z ktorého sa valí krv a je korunovaný trnám, nebude mať smutnú odvahu žiadať jeho smrť!

Prikrátka psychologia! Vybuchnú výkriky: „Na smrť s ním! Smrť! Ukrižuj ho!“ A tam, v nejakom výklenku múru, podopretá niektorými priateľkami, môže vidieť Matka odsúdeného svojho Syna. „Hľa, tu máte Židia, svojho obžalovaného! To vám už teraz stačí, nie? **Ecce homo!**“ Žiaľbohu, nie! To vôbec nestačí. Bude treba ísť až po ukrižovanie. Ach! to je tá hodina, o ktorej mi hovoril. Keď sme si napred pripomínali budúcnosť, aby mi nerobil veľa trápenia, v svojej synovskej nežnosti vedel otupiť najbolestnejšie podrobnosti! . . . Veľa predo mnou ukrýval, ale ja som rozumela všetko, a teraz už nemôžem pochybovať. Koľko utrpenia treba pre spásu sveta! Svätý Otče, maj zľutovanie! Keď však s obetovaním Syna, **ecce Homo**, sa vyžaduje aj obetovanie Matky, prijmi moje utrpenie, **ecce ancilla!**

Ježiša odsúdili. Prevedenie rozsudku sa nesmie odkladať. Brvná križa sú už hotové. Ešte niekoľko chvíľok a sprievod ukrižovania sa dá na cestu ku Golgote.

Ján sa približi: „Ó, Matka, nechod tam! Musela by si veľa trpieť! Zostaň. Načo chceš byť pri tej dráme? Načo tam bude dobrá tvoja prítomnosť? ak len nie na to, aby jemu a tebe spôsobila ešte viac bolesti? . . .“

— „Synáčik môj, treba to!“

Treba, aby Mária, Matka bolestná, bola pri Ježišovi, bolestnom Synovi.

Ach, keď uzdravujúc prechádzal cez mestečká, alebo keď učil zástupy na brehu jazera, keď našiel päťtisíc ľudí na púšti alebo keď mu Jeruzalem privolával na slávu, Márie tam nebolo treba.

Teraz, keď Ježiš trpí, Matka Ježišova bude pri Ježišovi.

— „Ján, dieťa moje, poďme.“

A tak obaja, spolu s niekoľkými ženami, usilujú sa po krivých uličkách dobehnúť začiatok sprievodu. Na jednej križovatke sa skupina zastaví. Z vystupujúcej cesty prichádza šum: tam sú, a medzi nimi on!

Celkom vpredu je stotník, ktorý nesie na konci kopije pergamen s nápisom mena odsúdeného. Ulica je úzka a Mária vidí veľkými, nemotornými literami napísané: „Ježiš z Nazareta, kráľ židovský.“

Ježiš! Tu prichádza na myseľ celý Betlehem, radosti a úzkosti očakávania, Vianoce, maštaľka

a jasle, pastieri a králi od Východu, Herodesovo vraždenie, Egypt, život v ňom, návrat...

Veru, nebolo vždy ľahko zachrániť dieťa od nebezpečenstva. Zlí ľudia kládli potmehútsky svoje pasce, v tóni badala ich hrozbu.

No žiaľbohu, nemal stále unikaf, čo sa akokoľvek namáhala. Hľa, dnes padol do ich rúk!...

Ježiš z Nazareta! Človek by si myslel, že to bolo len včera, ten život naoko taký tichý — a taký preplnený obavou! — v dielni Jozefovej, kde Syn a Matka sa v tichosti chystali na veľkú obeť... Nazaret! Ach! Ako dobre sa pamätá aj na dlhé večery v rodine, aj na dôverné sverenia, ktoré si vymieňali, ako aj na cestu do Jeruzalema, keď už zanechával detský vek, aj na strašné slovo, čo malo taký nevinný výzor. „Predovšetkým to, čo je môjho Otca“. Či neuvažovala ustavične v svojom srdci¹¹⁾ o tomto tragickom ozname? Preň žila. A každý deň preň zomierala.

Dnes sa ten nevinný zjav zrútil v celej svojej krvavej realite. Vykupiteľský plán sa ukladá strašne. Vôľa Otca však, odvekovo schválená Synom, sa dožaduje svojho splnenia. Hodina prišla. Či stotník na konci svojej kopije nenesie placet, ktoré oslobodí ľudstvo — chartu, ktorá umučí Ježiša, ktorá ho mučila celý jeho život?¹²⁾

Kráľ židovský, alebo skôr kráľ ľudského poko-

¹¹⁾ Conferens in corde suo.

¹²⁾ Kol. 2, 14: zničil rukopis výroku, ktorý bol proti nám a bol nám protivný, i odstránil ho, pribijúc ho na kríž.

lenia. Úbohý kráľ! Ako ho nechali odpykať a draho zaplatiť jeho kráľovstvo!

Práve teraz ho zbadá... Ponad vrcholky šišíakov tam je šikmé brvno, ktoré sa chveje, natriasané, ako by horúčkovce, prenášajúce na sebe každý náraz.

Pod ním je **on**, on! Ešte ho nevidí očima. Ale jej srdce ide chytrejšie a ďalej než jej oči. Úbohý, úbohý vrele milovaný Syn!

— „Poďte“, zašepce Ján. „Poďte, ideme preč! Nebolo by dobre, aby sme zostali.“

— „Moje miesto je tu, musíš to pochopiť!“

Teraz prišiel Ježiš na vyvýšeninu, blízko ktorej stála Matka. Ona, nešťastná Bolestná Matka, môže sa dívať na svoje dieťa. Má korunu ako kráľ! Perly sú krvavej farby!

— „Preboha, neďívajte sa! Odvráťte svoj pohľad!“

Čo je, aké je to hemženie sa v zástupe? Kto je táto žena? Pretrhla kordón vojakov. Prichádza až k Ježišovi. Podáva ručník. Utiera napľutú sliny a krv.

Veronika, súcitná a hrdinská Veronika, buď požeňnaná za výraz horúceho súcitu, za milujúcu sústrasť.¹³⁾ Veronika, Matka odsúdeného ťa po-

¹³⁾ Istá svätá babička vysvetľovala dieťaťu Krížovú cestu. Prišli k šiestemu zastaveniu. „Babička, počkajte, počkajte!“ — „Čo, malučká?“ — „Soberiem svoj najkrajší ručníček a utriem tvár Ježišovu. Ježiš aj pre mňa urobí ten zázrak. Ja ho mám tiež tak rada ako Veronika.“ — Ručíme za hodnovernosť tohoto krásneho výjavu.

žehnáva! Veronika, za neho a za mňa vďaka, vďaka!

Mária ide so sprievodom. Kráča hore v sprievode Jána a žien.

V XIII. storočí sochári a maliari často predstavovali Preblahoslavenú Pannu ako nesie kríž namiesto Šimona Cyrenejského. V tejto historickej nepravdivosti je vyjadrená pekná teologická myšlienka.

Prichádzajú. Na zemi rozprestrú kríž. Vojaci schytia Ježiša. Strhnú mu rúcho a surovo ho zvalia na drsné drevo.

Treba sa ponáhľať. Všetko je na svojom mieste; tu sú klince, tu kladivá. Do roboty!

A Mária je tam, a vidí. A počuje...

Vidí, ako jeden vojak divo natiahne rameno jej Ježiša, kým druhí Mu zas držia nohy. Ešte druhé rameno, teraz...

Čuje tlmený zvuk klinca prechádzajúceho cez telo pod bijúcim kladivom, potom jasnejší zvuk klinca, plno vnikajúceho do dreva.

Vidí povrazy, priväzujúce každý úd ku krížu, aby sa rany nedotrhal.

Potom chytia kríž, tak ako by sme chytali rebrík, keď ho chceme zodvihnúť. Čiže sú ťažké tie dve brvná s tým telom zaveseného človeka! Och, hrozné trhnutia! Slzy a krv znovu znetvorily tvár. Veronika, pomôž, ty súcitná žena! No nie; už nemožno preniknúť cez kordón, vojaci urobili živý múr. Treba ostať v diaľke...

Spodok kríža sa dotýka krajov prichystanej

diery. Posledné veľké trhnutie! Niekoľko klinov, trochu zeme. Hotovo! Prístroj smrti, nástroj vykúpenia je postavený.

Teraz vojaci dovoľia ženám priblížiť sa. A Mária príde pod kríž, aby sa zúčastnila troch hodín agónie.

Agar, keď vidí na Berzabskej púšti svojho syna Izmaela ako sa trápi smädом a zomiera, nemá srdca, aby zostala pri ňom: „**Non videbo morientem filium.** Nie! nemôžem sa dívať na smrť svojho dieťaťa.”¹⁴⁾ Položí ho pod strom a vzdiali sa na dohodenie kameňa.

Mária robí naopak. Pod týmto krížom má splniť jeden zástoj. Treba, aby gestu obetovania, ktoré je od Zvestovania jej ustavičným gestom, pridala teraz jeho posledné zasvätenie, jeho plné značenie. Celý život vychovávala Ježiša pre obeť. Obeta sa ide dovŕšiť. Treba jej zaistiť korunovanie.

Crucifixa, crucifixum . . . Ukrižovaná Matka má Bohu obetovať svojho ukrižovaného Syna!

Ježiš bol cez celý život na kríži.¹⁵⁾ A tým aj Mária, jeho Matka. Ale to bolo len očakávanie; dnes je to splnenie. Kedysi to boli hrôzy obavy; dnes sú to hrôzy prevedenia: a to je predsa čosi celkom iné!

„Skutok je nad všetko predvídanie.” Celý život bol na kríži; ale kríž je ešte tvrdší než celý život!

¹⁴⁾ Gen. 21, 16.

¹⁵⁾ Tota vita Christi, crux et martyrium fuit.

Jednako to treba. A Mária za tri hodiny zostane pod týmto krvavým závesom, kde skonáva živý Vinič.

Pod závesom, preruší svätý Bernard; myslíte si, že to je pod závesom? „Nie, nie, Mária nie je **pod** krížom, ale **na** kríži,¹⁶⁾ pribitá na brvná ako Ježiš.“ Dívajte sa na Ježiša, hovorí svätý Bonaventúra, „mnohé rany brázdia jeho telo; to všetko sa spojí do jednej nevýslovnej rany, rany Srdca Máriinho“.¹⁷⁾

Podľa mienky svätého Bernardína Siénskeho jej bolesť je toľká, že keby ju náhodou vtedy boli rozdelili na všetky tvory schopné trpieť, všetky by boly hneď skonaly. Boh však, hovorí ďalej, nedovolí, aby táto nezmerná bolesť zabila Preblahoslavenú Pannu, a to jedine preto, lebo jej hodina ešte nenadišla.

V tomto hroznom utrpení isté umelecké podanie — práve to najmenej prípustné — zvyrazňujú možno mienku niektorých Otcov, maľovalo Máriu klesajúcu pod Krížom: to sú tie „Panny Márie v krčoch (Spasimo)“. Podľa výpovede Newmana v jeho knihe **O kulte Preblahoslavenej Panny**, traja cirkevní učitelia: svätý Bazil, svätý Cyril, svätý Ján Zlatoústý vraj bez veľkého odporovania prijali myšlienku, že Mária sa na Kalvárii poddala trápeniu pochybnosti. Nič nie je menej podložené, menej zodpovedné spoločnej viere. Molanus,

¹⁶⁾ Ubi stabas? Numquid iuxta cruce[m]? Imo et in cruce.

¹⁷⁾ Singula vulnera, per eius corpus dispersa, in uno corde sunt unita.

slávny latinský autor **Dejín malieb a nábožen-
ských obrazov**, verný úmyslom Tridentského
snemu (zasad. 25, hl. 2) r. 1580 mocne naliehal,
aby sa na zobrazovaní Panny Márie pod krížom
vylúčilo všetko falošne patetické. Pápež Bene-
dikt XIV. vydal rázny zákaz; teologická veda je
v tomto jednotná. Oratorián Gibieuf v 17. stor.
takto shrnul všeobecnú mienku: Na Kalvárii
Mária „ani neležala, ani sa neskláňala, ani nebola
v nijakej polohe, ktorá má na sebe známku sla-
bosti, ale sa držala priamo a na nohách.“

Nad jej bolesťou dominuje jeden cit: úplné pod-
danie sa v celom svojom bytí vykupiteľskej vôli
Otca a jeho Syna; inými slovami, nezmerná láska
k nám, z ktorej prijíma — ako to Otec prijíma —
obetu svojho „prvého“, aby my všetci, jeho „dru-
hí“, sme boli spasení.

Gerson je taký odvážny, že tvrdí, že táto láska
Máriina k nám bola toľká, súhlas celej jej duše
s vôľou Božou bol taký úplný, a pochopenie, že
obeta Ježišova sa vyžaduje pre spásu ľudstva,
bolo také dokonalé, že keby v tejto ukrutnej mi-
núte sa bol Ježiš náhodou odtrhol so svojho vy-
kupiteľského dreva, Preblahoslavená Panna by
mu bola svojimi vlastnými rukami pomáhala zno-
vu na ňom utkvieť: **Si Deus iussisset, crucifixisset.**

Netreba nám ísť až tak ďaleko, ale môžeme ho-
voriť ako František Saléssky alebo Msgr. de Sé-
gur. „Uvažujte“, hovorí prvý, „ako láska ťahá
všetky ťažkosti, všetky muky, utrpenia, bolesti,
rany, umučenie, kríž a aj samu smrť nášho Spa-

sieťa do srdca jeho Presvätej Matky. Hrozné! Tie isté klince, ktoré ukrižovali telo tohoto Božského Dieťaťa, ukrižovali aj srdce Matky; tie isté trne, ktoré prerazili jeho Hlavu, prenikly aj dušu tejto presladkej Matky: mala tie isté bolesti ako jej Syn, pretože trpela spolu s ním tie isté utrpenia svojou spoluútrpnosťou. Slovom, smrteľný meč, ktorý prerazil telo tohoto milého Syna, prerazil tiež srdce tejto veľmi milujúcej Matky, pretože toto srdce Matky bolo spojené a sjednotené so svojim Synom tak dokonalou jednotou, že nič nemohlo raniť jedného bez toho, že by živo neranilo aj druhého. No a táto materinská hrud', takto ranená láskou, nielen nehľadala uzdravenie svojej rany, ale milovala ju viac než všetko uzdravenie, a to pre lásku, ktorá túto ranu vrazila do srdca. Ustavične túži od nej zomrieť, lebo aj jej Syn od nej zomrel v plameňoch lásky, dokonalej zápalnej obety za všetky hriechy sveta."

Svätý slepý prelát, Msgr. de Ségur zas poznamenáva: „Ježiš nechcel nadarmo, aby Mária zostala stáť pod jeho krížom, aby sa nám tam ukázala pri jeho smrti ako veľký svedok Božstva krvi, ktorú vylieval za spásu sveta. Kríž sa takto opiera toľko o Máriu, ako Mária sa opiera o kríž . . . Dajte preč Máriu a kríž padne, hovoril svätý Cyril na ekumenickom efezskom koncile. Mária bez bolesti porodila trojsvätého Krista. Teraz, keď jej Syn a jej Boh splnil svoje poslanie na zemi, zrodila v nevýslovných bolestiach syna prisvojeného a vinného, za ktorého zomieral Ježiš. Ako sa stala

v deň Vtelenia láska, ktorú mala k Bohu, láskou k Ježišovi, tak v deň Vykúpenia láska k Ježišovi sa stala v nej láskou k celej Cirkvi."

Pretože Mária je dvojnásobnou Matkou, porodila Ježiša, ale aj nás zrodila pre Božský svet. Toto spojené materstvo vysvetlí všetko. Mária nie je Matkou dieťaťa **pre seba samú**, ale dieťaťa **pre nás**. Je Matkou vykúpenia prv než by bola Matkou Vykupiteľa; alebo lepšie je Matkou Vykupiteľa, aby všetci vykúpení, spojení so svojou Hlavou, tvorili len jedného a jediného Ježiša. Svätý Lukáš, hovoriac o narodení Spasiteľovom v Betleheme, spomína: „Porodila svojho prvorođeného.“ Prvý volá druhého. Betlehemska plodnosť volala po plodnosti Zvestovania a Kalvárie; materstvo bez bolesti volalo po materstve v slzách a krušení celého bytia.

Ešte počujme: S kríža Ježiš povedal niekoľko vzácných slov.

Prerušil znovu mlčanie a obrátil sa úctivo k Márii.

Ukazujúc jej na apoštola Jána, šepká: „Žena, hľa, tvoj syn!“

Mimoriadne slovo! Pane Ježišu, prečo nehovoriš: „Ako vidíš, ja zomieram. Tam je ktosi, kto ti bude akýmsi synom.“ Nie, Ty hovoriš: „Hľa, tvoj syn“, ako by si chcel povedať: „Mňa v mojej osobe strácaš, ale ma nájdeš, mňa, **toho istého**, v osobe Jána.“

A Ján, to už nie je len Ján celkom sám, ale každý z nás, lebo podľa náuky o úplnom tele Kri-

stovom, v každom, ktorý príde v milosti posväcujúcej, nemáme vidieť len jednoduchého ľudského tvora, ale „Krista“. — „Nežijem už ja, ale Kristus žije vo mne.“ — **Non amplius vivit ipse, sed in ipso vivit Christus**, ako hovorí Origenes, používajúc svätého Pavla: „Kresťan nie je jednoducho len človekom, je druhým Ježišom Kristom.“

Ježiš, Ján, my všetci, to je len jeden, jeden jediný Ježiš, a teda pre Máriu jeden jediný Syn.

Spasiteľ teda správne hovorí: „Žena, hľa tvoj syn!“

„Ježiš nehovorí“, pokračuje Origenes: „Hľa, v osobe Jánovej, **iný syn**, iný ako ja...“, ale jednoducho **tvoj** syn, ako keby jej naznačil: Máš len jedného syna a ja som ním v tomto — tu. Tajomstvom, ktoré spritomním, Ján sa včlení do mňa; tvorí len jednu vec so mnou, je vo mne, ako ja budem žiť v ňom. Máš teda, žena, v osobe Jánovej, ktorý je pod krížom, toho istého syna, ktorý je na kríži, Ježiša, ktorého si zrodila a ktorý je v svojom učeníkovi ako hlava v údoch, s ktorými je spojená... Nič mu nechýba, aby bol iný ja, jedna vec so mnou; a keďže ja som tvojím synom, aj on je ním, a všetci, ktorí budú mať tie isté tituly ako Ján, stanú sa od tej chvíle vo mne a so mnou tvojím jediným Synom.“

Či možno mohutnejšie vyjadriť náš život v Kristu, naše stotožnenie s Pánom Ježišom v jednote jediného celku, a ako sa to vyjadruje, jediného tajomného tela?

Je len **jediný** Ježiš, ale ten obsahuje v sebe **celého** Ježiša.

Matka Ježišova má len jedného Syna, tohoto veľkého Ježiša Krista v celku, ktorého je Spasiteľ hlavou a my údmi.

Každý úd Ježiša má teda v najvlastnejšom smysle slova Máriu za Matku.

K formule „Žena, hľa tvoj syn“ sa pripína druhá formula: „Hľa, tvoja Matka.“

Kniha II.

**MATKA?...
A AKÁ DUŠEVNE BOHATÁ!**

Hlava I.

ZAČIATOK: NEPOŠKVRNENÉ POČATIE.

Hlava II.

OD ZVESTOVANIA PO VEČERADLO.

Hlava III.

OD VEČERADLA PO SMRŤ LÁSKY.

MATKA?... A AKÁ DUŠEVNE BOHATÁ!

Videli sme, za akú cenu urobil Boh z Márie našu Matku. Matka, to je v najplnšom slova smysle niekto, kto dáva. Mária bude veľkou darovkyňou božského života.

Ale, aby dala, musí mať; pred rozdávaním musí vlastniť. Či sa nepatrí, pre vznešenú úlohu, ktorú Mária dostala: rozdávať milosti určené pre zem, aby Boh napred ju zahrnul najvyšším nadprirodzeným bohatstvom; či sa nepatrí, aby sa Božský život v nej rozvinul v najvyššom stupni, prv ako sa cez ňu rozvíja v našich srdciach? **Esto concha, non tantum canalis**, hovorí svätý Bernard svojmu niekdajšiemu mníchovi, ktorý sa stal pápežom Eugénom III.: „Musíš byť kanálom, aby si preniesol ovečkám dary Božie; buď najprv ty, pastier, rozsiahlou nádržou Božských vecí.“

V nasledujúcej knihe uvidíme, ako je Mária kanálom nadprirodzených milostí; treba nám ju najprv obdivovať ako osobnú nádrž Božského života. Ona je preto tým, čím je, aby mohla dávať to, čo dáva. Všimnime si tuná, čím ona je; ako ju

Boh preplnil a ako v každej chvíli z celej duše odpovedá na každú božiu výzvu, aby vyššie vystúpila.

Hlava I.

ZAČIATOK: NEPOŠKVRNENÉ POČATIE.

Začiatkom nášho výstupu v milosti je pre každého z nás krst, — krst vody, riadny prostriedok; krst žiadosti, jeho náhrada.¹⁸⁾ Veď naozaj, každý človek vstupuje do bytia ako nosič následkov dedičného hriechu. Božský život, ktorý Boh chcel dať ľudstvu, nemá, lebo jeho predkovia ho stratili. Keď sa teda raz narodí pre ľudský život, treba sa mu po druhý raz narodiť pre život Božský, a to je dôvod krstného obradu, ktorý vovádza do kresťanského života, do nadprirodzeného kraja, do rodiny dietok Božích.

Len jeden tvor na svete vošiel do ľudského bytia celkom čistý: Mária. Túto jej neporovnateľnú výsadu nazývame Nepoškvrneným počatím. Cirkve tým nijako nechce naznačovať, že Mária bola počatá v živote svojej matky, tak ako ona počala Ježiša Krista, to jest činnosťou Ducha Svätého; to by znamenalo, že by sme jej privlastňovali Božský a zázračný pôvod, aký je pôvod Pána Ježiša,

¹⁸⁾ Viď sväzok *Baptême et Confirmation* (Krst a birmovanie) v kolekcii „*Les Sacraments*” (Sviatosti) (Vydavat. Flammarion).

a to my tu nijako nechceme; Cirkev, nazývajúc Máriu Nepoškvrnenou v jej počatí, tým rozumie, že Mária od chvíle, keď ju Anna počala, bola zachránená od dedičnej škvrny, ktorú stiahlo na seba celé pokolenie Adama a Evy.

Nečudujme sa nad takou krásnou výsadou!

Či — nezávisle od viery, teraz už formálnej a uloženej Cirkvou — nie sú zjavné dôvody, ktoré sú za Nepoškvrnené počatie Márie?

Či to nevyžaduje sama svätosť Ježišova, aby sa narodil z Matky bez škvrny? On, „ktorý nájde prach aj v samých anjeloch“ a „má záľubu len medzi ľaliami“, by bol súhlasil narodiť sa z tela, ktoré by bol poškvrnil hriech? Kto by to myslel? Či nemala pravdu tá obrátená protestantka, čo povedala: „Zdá sa mi, že by bolo urážkou Krista, keby sme predpokladali u Márie hriech, od Neho má všetku svoju dokonalosť a on sa nehanbil nazývať ju svojou Matkou.“¹⁹⁾

Ešte viac, či nemal Kristus pre svoju slávu zachrániť Máriu od dedičnej straty? Aký bol cieľ jeho príchodu na zem? Zmenšiť na minimum ríšu hriechu. Či by bolo jeho víťazstvo nad hriechom úplné, keby diabol bol mohol aspoň raz položiť svoju dlabu na Máriu a zbaviť ju Božského života?

Ešte lepšie, či Ježiš nemusel zo svojej lásky k Márii ochrániť ju od každej škvrny? Zahrňoval ju od večnosti poctou, a nebol by vynaložil všetko, aby ona bola absolútnou čistotou? Hľa, pri-

¹⁹⁾ Miss A. Baker: *Do domu svetla* (franc. prekl. Vers la Maison de Lumière, Paríž, 1912, str. 270).

chádza medzi nás. „Daj pozor, Večná Múdrost“, volá Bossuet Slovu Božiemu, „daj pozor, lebo v tej istej chvíľke ide byť nakazená hrozným hriechom, ide byť v moci Diabla. Odvráť svojou dobrotou toto nešťastie; začni uctiť svoju Matku, daj, aby jej to bolo na osoh, že má Syna, ktorý je prv ako ona; lebo napokon, keď veci správne vezmeme, ona už je tvojou Matkou a ty si už jej Synom.“

Cirkev ponechávala na slobodné prijatie veriacich pevnú vieru v Nepoškvrnené počatie až po rozhodnutie z 8. decembra 1854; schvaľovala ju, lebo svätila jeho sviatok, ale ešte ho neformulovala ako definovanú dogmu.

Aby sme povedali pravdu, v prvých vekoch kresťanských až do 10. storočia nedá sa nájsť výslovných svedectiev Máriinej výsady. V biblii Matka Vykupiteľova sa udáva ako tá, ktorá rozmliaždi hlavu hadovu a každý bez ťažkosti prisvedčí, že jej triumf nad diablom by vôbec nebol účinný, keby ona najprv bola bývala jeho obeťou. V evanjeliu anjel vyhlasuje Máriu za „plnú milosti“, „požehnanú medzi všetkými ženami“. Keď budeme rozoberať tieto výrazy až do konca, nájdeme, že logicky v sebe obsahujú vyňatie z dedičného hriechu. Ale veriaci z Biblie Starého zákona ako aj z evanjelia dôvodili len zázračnou svätosťou Máriinou: bod nepoškvrnenej záchrany sa im neukazoval presne ako taký. Ich pozornosť sa vôbec neobracala na túto vec; to nebol vtedy problém.

Musel prísť stredovek, aby z hry učených hádok vyšlo plné svetlo; vynikajúci teologovia a svätí — svätý Bernard, svätý Tomáš Akvínsky — sa neopovážili v tejto veci vysloviť, alebo ešte sa klonili na záporné stanovisko. Pokladali za nemožné dokázať, že Máriina výsada jasne vyplýva z textov evanjelií a cirkevných Otcov a že by bolo možné vylúčiť Preblahoslavenú Pannu zo zjaveného tvrdenia o dedičnom hriechu, ktorý sa prekladá ako absolútne všeobecný. Parížska univerzita sa postavila zjavne na stranu obhájcov Nepoškvrneného počatia; najmä keď roku 1387 poslala k pápežovi do Avignonu viacerých svojich členov, najmä Petra d'Ailly a Gersona, aby pápež odsúdil a dal stíhať tých, ktorí bojujú proti Máriinej výsade.

Prvé žiadosti, aby Cirkev uznala slávny Máriin titul, datujú sa z Bazilejského koncilu roku 1453: Nepoškvrnené počatie sa tam definovalo ako náuka nábožná, v súhlase s kultom Cirkvi, s rozumom a so svätým Písmom, ale tento dekrét nemal pre schismu, do ktorej sa dal zatiahnuť Bazilejský koncil, silu zákona.

Nové kroky sa podnikly v 16. storočí na 5. Lateránskom koncile a v dobe Tridentského koncilu. Pápež Lev X. pomýšľal na definovanie, ale k tomu ešte nedošlo. Iba záporným spôsobom sa vyhlásilo, že pri učení o všeobecnosti dedičného hriechu sa nemieni zahrnúť do tejto všeobecnosti aj Mária. Zdalo by sa, že je to bojzlivé gesto, ale je to dôležité gesto, ktoré aspoň to ukazuje,

že učenie o Nepoškrvenom počatí nebolo ani kacírske, ani isto nie bludné, ako to viacerí mysleli, ale ktoré sa nestačilo uložiť ako učenie viery, ba ani ako učenie, o ktorom neslobodno dišputovať.

Obhajoby Máriinej výsady pomaly prenikaly aj do strediska kresťanstva. Alexander VII. uverejnil bulu, v ktorej rozhodol, že úcta Nepoškrveného počatia Panny Márie sa zachová v Cirkvi rímskej, a pohrozil prísnymi trestami tým, ktorí sa proti tomu stavali a utŕhali. Aj napr. univerzita v Douai 2. júla 1662 ústami svojho rektora vyhlásila bez váhania túto drahú vieru: My, rektor, s celou univerzitou v Douai, volíme si ťa dnes, Svätá Mária, počatá bez dedičného hriechu, Panna a Matka Božia bez škvrny, jedným hlasom a jedným srdcom za svoju Paniu, Patrónku a Vodkyňu, a sme hotoví, podľa povzbudzovania Nášho svätého Otca pápeža Alexandra VII., a v shode s väčšou čiastkou celého sveta, vyznávať a vždy a všade hájiť tvoje počatie bez škvrny."

Benedikt XIV. dal r. 1742 zostaviť návrh buly, ale len XIX. storočiu bolo dožičené vidieť uskutočniť sa nádej predchádzajúcich vekov. Pius IX. vymenoval komisiu na skúmanie veci a Rím žiadal mienku biskupov celého sveta: zo šesťsto dvadsaťšesť odpovedí boly len štyri zamietavé. Aj z tých ostala neskôr len jedna. 8. decembra 1854 Pius IX., v prítomnosti päťdesiatich troch kardinálov, stoštyridsiatichtroch biskupov zo všetkých strán sveta slávnostne vyhlásil drahomilovanú dogmu. O štyri roky neskôr zjavila sa v Lurde sv.

Bernadette P. Mária a predstavila sa jej v pyrenejskom nárečí, ktorým malá Soubirousová hovorila: „Som Nepoškvrnené počatie.“

Treba sa vyhýbať, aby sme v neporovnateľnej výsade Márie, ktorú definoval Pius IX., nevideli len výhodu čisto negatívnu: neprítomnosť škvrny predkov. Lebo nepoškvrnené počatie je pre Blahoslavenú Pannu pozitívna hodnosť lesku bez páru. Konštatovanie, že Mária nijako nezdedila smutné zbavenie Božského života, čo bolo pokutou za hriech, znamená, že prichádza na svet obdarená nadprirodzeným životom. Lebo, keď nie je ho zbavená, má ho. A tento nadprirodzený život, ktorý jej Boh dáva pri vstupe do bytia, nie je nijakým činom nadprirodzeným životom bez rozsahu.

Od tohoto prvého začiatku Boh Otec vložil do nej to, čo ju urobí hodnou nosiť jeho jediného Syna, keď vezme telo v živote Márie. Boh Syn, vyvoliac ju od večnosti za svoju Matku, pripravuje ju od tohoto prvého začiatku na onú svätú a vznešenú hodnosť, a Duch Svätý, hladiac na ňu ako na svoju svätýňu, najdokonalejšiu po svätej ľudskej prírode Spasiteľa, so záľubou ju obohatí čo najviac svojimi pokladmi. Boh shromaždí všetko, čo bolo roztrúsené a rozliate v spravodlivých dušiach, a urobí z toho dar pre Pannu hneď pri tomto prvom začiatku pri jej vstupe na svet.

„V tejto chvíli“, píše M. Olier, zakladateľ Saint-Sulpice a veľký ctiteľ Panny Márie „Boh spojí a shromaždí v nej všetky dokonalosti, ktoré rozdelil

v spravodlivých dušiach Starého zákona, alebo skôr, ona sama má viac ducha Ježiša Krista než všetci kňazi, patriarchovia, sudcovia, proroci, kráľi, viac než všetci svätí Starého zákona a spravodliví celého pohanstva.”

Bohu sa páčilo zahrnúť rozličných svätých cez stáročia len preto, aby mal radosť vo chvíli, keď sa tu zjaví Mária a ju zahrnie všetkým tým, čo rozosial po všetkých spravodlivých. Každému z nich dal Najvyšší čosi dokonalosti; to všetko sa shrnie, spojí v jednu triumfálnu kyticu, zharmonizuje sa a sleje sa do jedného nádherného celku.

„Od prvej chvíle Máriinho počatia” — píše ďalej M. Olier — „Duch Svätý vleje do nej samej a jej zdelí viac milostí než mali a dakedy budú mať všetky duše i tie najdokonalejšie a najvynikajúcejšie spolu.”

Hľa, takáto je nadprirodzená hodnosť Máriina od prvej chvíle jej počatia. P. Binet je jedným zo spisovateľov, ktorí hovorili o Máriiných dokonalostiach veľmi oduševnene,²⁰ a neraz až s neskroteným zápalom. Keď však začína hovoriť o tejto jedinečnej výsade Matky Božej, takto upozorňuje čitateľa:

„Dajte si dobrý pozor na seba, lebo naozaj, keď chceme hovoriť o milostiach tej, ktorá je plná milostí od svojho začiatku, padáme do priepasti. Či už hovoríme o kvalite alebo o kvantite, alebo

²⁰) Chef - d'oeuvre de Dieu (Božie veľdielo), 2 časť, hl. I.

o nespočetnom množstve týchto milostí, ktoré sa nemôžu udeliť nikomu inému okrem Matky Božej; alebo či sa usilujeme vysvetliť vznešenosť a skoro nekonečnú výšku každej z týchto milostí, zdá sa mi, že sa ponárame do oceánu, z útrob ktorého nikdy nevyjdeme. A chvála Bohu. Lebo nemohli by sme sa nikde šťastlivejšie stratiť ako v tomto tak milom oceáne a v najhlbšom mori aké si len môžeme predstaviť.'

Ak je taký nevyskúmateľný začiatok milosti v Márii, ako môžeme odhadnúť v postupe jej vzrastu jej pokroky v milosti?

Naozaj, hodno sa tu zamyslieť: každá chvíľka povedomého života Máriinho je úplná odpoveď Bohu, to jest každá minúta jej bytia, každý povedomý dych jej bytosti zosilňuje prítomnosť Božiu, ktorá v nej kráľuje od počiatku v plnej nádhere.

Čo je posväcujúca milosť? Určité pozdvihnutie našich schopností poznať a milovať Boha; ale ešte čosi viac ako príchod k nám toho „čohosi“, prítomnosť veľkého „Niekoho“. Boh sám. Ak aj v poslednej duši, ktorá je v milosti posväcujúcej, býva Najsv. Trojica, a to je zázrak zázrakov, čo treba povedať o prebývaní Božom v Márii, ktoré rástlo každú chvíľu, keď už na samom začiatku plnosť Božského života v nej prevyšuje všetko, čo si len môžeme predstaviť. O Ježišovi muselo evanjelium povedať: „Rástol vo vede a v milosti“; ako veľmi je to pravda aj o Márii!

Svätá Terézia, tak verne verná v svojom živote a umierajúca z lásky, mohla napísať dejiny svojich neverností oproti milosti; Kataríne Siénskej dal raz Boh stravec hrozna, na ktorom skoro všetky zrnká boli poškvrnené, a tým jej naznačil, že to je obraz činov jej života, ktoré isteže boli dobré, ale boli zafúľané nedokonalosťami, ktorým by sa bola vyhla, keby bola dokonalejšie spolupracovala s milosťou; svätý vrátnik kolégia jezuitov na Majorke, brat Alfonz Rodriguez, ktorého Cirkev kanonizovala ako vzor lásky k Bohu a stálej vernosti stavovským povinnostiam, zamienil si pravidelne bozkávať dlažbu jednej chodby, kde možno odmietol niečo Pánu Bohu alebo mu neslúžil s celou plnosťou.

V Márii nebolo vôbec nijakého nedostatku, chyby; nijakého tŕnia nevernosti nebolo na poli jej duše; samé bohaté klasy; rozsieváč kúkoľ tam celkom zbankrotoval. Nikdy nijaká osoba neuskutočnila skvelejšou a podstatnejšou plnosťou to slovo „ako“ z výroku „Buďte dokonalí ako Otec nebeský je dokonalý“.

Pre úlohu, ktorú mala Mária zastávať vo vykupiteľskom pláne, Boh ju nielen nadprirodzene obohatil v obdivuhodnej miere, ale jej aj dal v nadprirodzenom svete tie milosti, ktoré jej pomáhajú rozvíť a obohatiť jej výnimočný Božský život; Mária, takto už od svojho vstupu do života obdarená neporovnateľnou milosťou posväcujúcou, od svojho vstupu do života je tiež obda-

rovaná plným povedomím svojich činov.²¹⁾ Aby sme zodpovedali Pánu Bohu, a tak si získali zásluhy, musíme dosiahnuť vek rozpoznávania; Mária mala tento vek rozpoznávania hneď od svojho prvého dňa, preto ešte celkom malučká môže urobiť skutok, ktorý ako taký vyžaduje plnú zrelosť veku; tento skutok, ktorý Cirkev pripomína v deň Obetovania Panny Márie, 21. novembra, je dar samej seba Pánu Bohu pod formou záväzku panenstva, ktorý urobila vo veku troch alebo štyroch rokov.

Kto odmeria plnosť tohoto oddania duše do rúk Najvyššieho! Mária darovala seba Bohu každú deň, každú minútu, aj v spánku vyplňajúc takto do litery slovo Velpiesne „spím, ale moje srdce bdie“. Konečné venovanie tohoto plného daru je len oficiálne, vonkajšie a pre naše povzbudenie. Asi o jedenásť alebo dvanásť rokov neskoršie, keď sa jej anjel Gabriel spýta, či je hotová „slúžiť“, všetko dať, bez ťažkosti vynoria sa jej zo srdca slová pre ňu také posväcujúce, pre Boha také slávne, pre nás také vykupujúce, **Ecce...** **Ancilla.** Slúžiť? Hľa, som hotová! Veď tie slová hovorila každú chvíľu a skutočnosť v nich obsadenú prežívala každú chvíľu.

Prv, ako by sme sa zastavili na tomto nádher-
nom stupni Zvestovania, pýtame sa, prečo Boh

²¹⁾ Vážni teologi, napr. Suarez, myslia, že Panna Mária už od svojho počatia a teda aj vtedy, keď bola ešte zavretá v živote svojej matky, používala rozum a slobodnú vôľu (Suarez Disp. IV, sect. 7, n. 7).

vnukol Márii, aby sa mu zasvätila sľubom večného panenstva, keď od nej potom žiadal, aby sa stala jeho matkou?

○ Nie preto, žeby manželstvo nebolo čosi sväté. Veď Boh ho ustanovil, a spojenie muža a ženy v manželstve prekrásne symbolizuje, ako mám dôrazne vysvetľuje sv. Pavol, božský sobáš Krista so svojou cirkvou. Ani preto nie, že človek všetko zneužíva. Manželstvo nie je jedna z najprofánnejších ustanovizní božích. Zneužitie neodsudzuje sväté užívanie.

Kde je teda príčina?

Ponajprv preto, že Ježiš, keďže má Boha za pravého Otca, nepotreboval iného účinného Otca podľa tela. Jeden otec, jedna matka, to áno; ale dvaja otcovia, jedna matka, to sa nijako nepatrilo. Ďalej, či nie je slávnejšie pre Máriu mať svätotžiaru materstva zosilnenú výsadou svrchovaného a jedinečného panenstva? A potom ešte, cirkevní Otcovia a veľkí teológovia vždy videli v panenskom a zázračnom zrození Krista jeden zo základných dôvodov, pre ktoré jeho ľudská príroda bola podľa práva vyňatá zpod dedičného hriechu; lebo dedičný hriech zo svojej podstaty sa prenáša len na ľudí pochádzajúcich od Adama riadnym zrozením. Keby sa teda Kristus bol narodil zo spojenia Márie a Jozefa, bola by ho mohla oslobodiť od dedičného hriechu len výsada.

Napokon, keby nebolo pre nášho ducha nijakého primeraného dôvodu a toho treba, či nestačí,

že Boh to tak chcel? O koľko väčšia vyjde z toho Mária! Keďže jej srdce nie je nijako rozdelené, môže, hoci vydatá, sa odovzdať jedine Bohu.

Hlava II.

OD ZVESTOVANIA PO VEČERADLO.

To málo, čo sme povedali, nám umožní pochopiť, alebo aspoň tušiť, aká bola spolupráca Máriina so všetkými milosťami Božími v jej prvom veku a v rokoch mladosti.

Aký bude odteraz vzlet duše Preblahoslavenej Panny a vznešenosť jej spojenia s Bohom? Zastavme sa, aby sme sa pokúsili pochopiť to pri troch pamätných udalostiach: Zvestovanie, Narodenie Ježišovo, jeho smrť na kríži.

Pri Zvestovaní nám už netreba pripomínať vonkajšie okolnosti; len jedna podrobnosť zachytí našu pozornosť: pomenovanie, ktoré dá anjel Gabriel Márii: „Milostiplná, buď pozdravená!“

Mária dostala už pri svojom vstupe na svet takú veľkú plnosť milosti, že by sme dostali závrat, keby sme ju chceli zmerať; a, ako sme to videli, táto plnosť rástla v každej povedomej minúte. Teraz však dostáva nové vyliatie Ducha Božieho.

Svätý Lukáš zaznamenáva slová anjela ako odpoveď na otázku Máriinu: „Duch Svätý sostúpi na teba — Spiritus Sanctus superveniet in te —

a sila Najvyššieho ľa zatienu. Bohu nie je nič nemožné."

Čože je to iné ako: „Už si tak naplnená milosťou Božou, že až prekypuješ; ale Svätá Trojica chce mať v tebe ešte rozsiahlejšie miesto, chce sa spojiť s tvojou dušou ešte kráľovskejším spôsobom. V tebe je plnosť; dostaneš nové vyliatie, plnosť ešte plnšiu."

Keď prelistujeme vysvetľovania Otcov a cirkevných učiteľov o tomto neslýchanom tajomstve Zvestovania, bezpochyby najzáračnejšom v celej Máriinej kariére, zistíme, že jedni o nej vravia: Mária už bola plná milosti, keď k nej anjel prišiel. Iní zasa: názov **gratia plena** znamená, že Mária dostala túto plnosť v príchode Slova Božieho do jej života.

Obe mienky sú správne. Mária mala dostať s vtelením — aby sa ho stala schopnou — pre svoje hrdinské prijatie plánu Božieho vyliatie Ducha Svätého bez páru; z toho vôbec nenasleduje, že pred zvestovaním Božím nebola už „**gratia plena**“ a tí učitelia sa nijako neopierajú o slovo anjelovo, aby uznali v Márii všeobecnú plnosť milostí, ktorú ona mala od svojho nepoškvrneného počatia, a ktorá sa rozmnožovala každým dňom.

Prví protestanti sa pokúsili s Lutherom a Kalvínom zamietnuť smysel, ktorý katolícki učenci stále dávali slovám **milostiplná**. Podľa Luthera slová anjela treba rozumieť **Ave, gratiosa, Zdravas'** krásna; podľa Kalvína: **gratiam consecuta**,

Zdravas' ty, ktorá si dostala milosť; podľa Teodora Bézu, **gratis dilecta**, ty, ktorá si bola zadarmo milovaná. Tak chcú popierať zjavnosť a preinačiť bez príčiny hodnotu najjasnejších výrazov.

Keď mal učiteľ Duns Scota, horlivý Viliam Ware alebo Warro, ktorého nazývajú Doctor fundatissimus, preberať so svojimi žiakmi otázku Nepoškvrneného Počatia, hovorieval: „Ak sa mám myliť, keď hovorím o Márii, radšej nech sa mylím v tom, že jej privlastním priveľa, než primálo“, volo deficere per superabundantiam. Učiteľia protestantizmu radšej zmenšovali výsady Máriine; ponechajme ich pri ich bezmocnom pokuse.

Mária, vždy horlivo túžiaca plno vyhovieť žiadosti Božej, otvorila na ponúknutie anjela svoju dušu dokorán: „Len pred chvílkou“, píše s patričnou majestátnosťou P. Faber, „panenská krv Márie patrila ešte jej samej. Toto nepoškvrnené dievča ešte nemalo výsadu byť naraz pannou a matkou. Ale jedna chvíľka stačila, aby sa všetko zmenilo; Duch Svätý utvoril z najčistejšej krvi Máriinej sväté telo Ježišovo; ľudská duša Ježišova skrsla z ničoty... Až dosiaľ sa Slovo nesnížilo, — ak sa môžeme takto vyjadriť — stať sa čiastkou svojho vlastného stvorenia.“ Teraz sa už splnil tento veľký zámer, ktorý utvorilo od večnosti.

Pred touto požehnanou hodinou nebola ešte Trojica veľmi zjavená zemi. Boh bol nadovšetko, bol jedine Boh jeden, **Deus unus**. Panenské ma-

terstvo Máriino tým, že prinieslo na svet osobu Syna a ju pred našimi očami rozlíšilo od Otca všetkým tým rozdielom, ktorý je medzi neviditeľným Božstvom v nebi a Božstvom priodetým telom na zemi, urobilo zjavnou viacerosť osôb v Bohu, ich osobný vzťah, ich jednotu v podstate. Mária je monštranciou Božej Trojice nielen tým, že obsahovala tri Božské osoby ako nik iný na svete, ale aj tým, že sa pričinila o zjavenie týchto Troch osôb ako nik iný na svete.

To je tých deväť mesiacov, ktoré predchádzajú narodenie. Ak je každé materstvo nádherné, čo máme povedať o tomto, kde Mária je Matkou a Synom je sám Boh! Olier spomína, že určité sviatky sa svätia len jeden deň, iné cez oktávu, Veľká noc štyridsať dní; na úctu Ježiša Krista skrytého v živote Márie a klaňajúceho sa večnému Otcovi Cirkev nám dáva celých šesť mesiacov, lebo od Navštívenia až po Vianoce nám nepredkladá na klaňanie nijaké iné tajomstvo Pána Ježiša; je to pravda, ak vyjmeme sviatok Krista Kráľa v poslednú októbrovú nedeľu, sviatok to celkom nový. Je to naozaj veľa?

Ježiš, skrytý v živote Márie, posväti Jána Krstiteľa, skrytého v živote Alžbety. Koľko posväcujúcej sily musel sdeliť svojej Matke, ku ktorej Ho viazalo najvnútornejšie spojenie! Neskôr, za jeho verejnej činnosti, bude neraz stačiť úbohým chorým dotknúť sa okraja jeho Božského plášťa, aby sa hneď uzdravili: „Tajná sila vytekala zo

Spasiteľa a vracala zdravie tým, ktorí ho stratili;²²⁾ aká sila posvätenia pre Máriu musela vyvieriť zo svätej ľudskej prírody Ježišovej, kým sa táto ľudská príroda tvorila v materinskom živote! „Bolo by možné“, spomína jeden nábožný spisovateľ, „že by počatie Svätého svätých nebolo prinieslo Márii najvynikajúcejší zdroj svätosti?“²³⁾

Duša Márie postupne, ako sa približuje k poníženému a tak slávnemu narodeniu, obohacuje sa neprestajne pokladmi; každým dňom dáva Bohu viac a Bohu sa páči dávať jej každý deň viac. Aké spojenie so svojím milovaným Synom, kým chudobná rodinka kráča k miestu zápisu rodiny, k Betlehemu; aké prijímanie odvrhnutí pri každom opovrnutí v hospodách; aké poddanie sa svätým úmyslom Božím, keď treba priniesť na svet Božské Dieťa v prístreší zvierat vedľa cesty, asi dvesto metrov od akéhokoľvek obývaného domu!

Autori radi ospevujú Máriu v tejto požehnanej hodine narodenia. Štyri obety vystúpily z jej srdca k Bohu. Panna bez škvrny sa obetuje svojmu Synovi. Vie, že vykúpenie sa prevedie len skrz krv a kríž. Obetuje svoje slzy a svoje mučenie za spásu sveta v sjednotení s obetou svojho dieťaťa. Neuspokojuje sa len s tým, že sa ona obetuje Ježišovi, obetuje aj nás so sebou. Jej materstvo je dvojité. Vie o tom. V deň tohoto

²²⁾ Lukáš 4, 19.

²³⁾ Abbé Gueric, Serm. IV. in purif. V. M. — „Concepisse Sanctum sanctorum summa sanctificatio est...“

jediného narodenia myslí na všetky svoje deti; je Matkou Ježišovou len preto, aby bola aj našou Matkou; ako Matka **celého** Ježiša sjednotí všetky svoje deti v jedinej materinskej nehe, aby aj ony mali medzi sebou tú istú bratskú nehu a k nej tú istú synovskú nehu.

Okrem toho obetuje Ježiša Otcovi; nie je to jediný kult? Spasiteľ prišiel zrekapitulovať všetku úctu, ktorá mala vystúpiť z ľudstva a ktorú ľudstvo Bohu odmietalo. Čo robí Cirkev, keď sa modlí? Vezme túto obeť svojej Hlavy a vyzve všetky údy, aby sa obetovaly v spoločnej jednotnosti Tomu, ktorý je Otcom Ježiša a našim Otcom. Tu je oltárom vlastný život Máriin; obeťou je Ježiš; Panna, pripojená ku kňazovi Ježišovi, večnému Dieťaťu a svojmu dieťaťu, obetujúc Otcovi toho, ktorý sám môže dať Bohu slávu hodnú Boha.

Ostáva jej splniť ešte poslednú obeť, ktorá je pre nás najdojímavejšia: predstaviť Ježiša ľudstvu. Pred jej duševným zrakom stoja všetci ľudia budúcich vekov a ona hovorí z nich každému: „Hľa, toto je Baránok boží, ktorý sa narodil za teba a zomrie za teba.“ Týmto začína svoju úlohu: prihovárať sa u Boha a snažne prosiť za nás. Toto je jej prednostné miesto v tajomnom živote milosti v dušiach.

Láska Máriina iste krásne rástla a zväčšovala sa za deväť mesiacov pred pôrodom. Aká intenzívna však musí byť teraz, keď na jej kolenách a v jej náručí je Božské Dieťa, a keď sa ona

chystá vykonať jedno alebo druhé zo spomínaných obetovaní, alebo obe spolu!

Už keď sme merali veľkosť milosti posväcujúcej v Márii pri jej nepoškvrnenom počatí, oslepovalo nás svetlo... Odvtedy sa Mária len dvíhala a dvíhala. Po dovŕšenej plnosti prichádza plnosť, ktorá stále rastie: „Môj kalich preteká“, povedala jedna svätá duša, „ale by som ho chcela mať ešte plnší“. Kalich tuná preteká, ale Boh ho ustavične robí schopným ešte viac pojať.

Nemožno sa zastaviť pri všetkých udalostiach z detského veku Ježišovho a z prvých rokov mladej Matky: obrezanie, rozkaz odísť do Egypta, cesta do tamojších krajov, neisté usadenie sa v tomto kraji falošných bohov, návrat do pohostinského mestečka Nazareta, kde odteraz už dni budú tiecť jednotvárne a podľa jedného modelu, takže evanjelium bude môcť všetko vyjadriť v jednom riadku: „Dieťa rástlo v múdrosti, vo veku a v milosti.“

Čo sa týka Matky, ona zachovávala a rozjímalala o všetkom vo svojom srdci, ako to hovorí evanjelium, keď podáva hlavnú príhodu skrytého života, učenie a stratu dvanásťročného Ježiša v Chráme. — „Čo si to urobil, Synu, že si takto opustil svojho otca i mňa?“ — A Ježiš odpovie: „Či ste nevedeli, že sa musím celý venovať veciam môjho Otca?“ — Veci Otca, **Ea quae Patris**; niektorí prekladajú: dom Otca. Aká skutočnosť sa skrýva pod týmto výrazom? **Ea quae Patris**, záujmy Otca. Či to náhodou neznamená aj tie dve skrížené

brvná čnejúce v diaľke na obzore o nejakých 20 rokov? Alebo či hádam naschvál použil Pán Ježiš tento jemný a zahalený výraz, aby otvoreno neranil Jozefa a Máriu? Úbohí rodičia nechápu: **Ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos.** Mária iba pomalučky rozpozná hrozný smysel. Jedna zjavnosť sa však v každom prípade natíska: totiž, že dnešné odlúčenie je predohrou odlúčenia oveľa ukrutnejšieho, odchod do verejného života a . . . do toho, čo bude nasledovať. **Ea quae Patris . . . Conferebat in corde suo.** „Veci“ Otca, záujmy domu Otca, — skryje ich vo svojom srdci a odteraz bude o nich meditovať. Jej život je už len Amen; to Amen bude ešte plnšie.

A každý deň, keď si po práci trochu odpočinú na sviežom vzduchu, na plochej streche malého nazaretského domku, a keď Ježiš pochyťí Thoru, aby odpovedal na objasnenie dajakej otázky Jozefa alebo Márie, aká materinská úzkosť sa vzbudí v srdci Panny, keď sa rozhovor nepriamo dotkne bolestného utrpenia! Bezpochyby Ježiš vyhýba, ako len môže, tomu ukrutnému predmetu alebo, ak musí o tom hovoriť, vyjadruje sa s nekonečnou opatrnosťou. To nič neosoží; Mária porozumie. Pod tými formulami aj najláskavejšie zjemnelými, aj najsynovskejšie zmiernenými nájde surovú ostnatú kosť, vidí pred sebou zdvíhať sa tragickú skutočnosť. Od proroctva o meči bolesti vie . . . alebo sa dovtipí. Akú schopnosť prerazíť srdce, ísť ďaleko do duší majú niekedy úbohé

bezvýznamné slová! Dieťa to dovoľí takto, aby pomohlo Matke pri Božskom vystupovaní.

Roky prešly, spokojné roky. — Ó, len pomerne spokojné, veď boly také preťažené dramatickými príhodami skrytého života. Dieťa muselo zanechať svoju Matku, aby začalo svoj verejný život. Trhá to srdce: no úplne sa poddáva. To sa už kríž blíži. Ale či bola Panna stvorená a prišla na svet pre iné ako pre kríž? Jej ecce sa stáva horlivejším; to je jediná zmena v jej duši, ktorá sa napĺňa vždy hlbšie Božským prvkom.

Keď bude rad na nej, a keď z celej sily sa bude držať — každé naše „Stála Matka“ sa spieva alebo číta, no ona ho prežívala! — ako bude rásť v láske k Bohu v láske k nám, úbohá Božská Matka, hoc len za tie tri hodiny pod krížom!

Konečne, všetko je dokonané. Teraz Ježiš vydal dušu. Je po ňom! Spasiteľa snali s kríža. A Mária, sediac na rohu skaly, drží ho na kolenách. Hľa, scéna, ktorú maliari a sochári označujú: **Mater Dolorosa**, Matka Bolestná. Nepohrdame týmto titulom, ale zdá sa nám, že odteraz **Dolorosa** musí menej trpieť, teraz, keď jej Ježiš je mŕtvý!

Bolesťou matky je bolesť jej dieťaťa. Máriu obrali o ľudskú prítomnosť Ježišovu, ale na **seba** nehľadí. Myslí len na neho. Ale „on“, jej dieťa, on už skončil svoju úlohu. Odteraz už nemôže trpieť. Celý jeho život bol kríž, a kríž zakončil jeho život. Odteraz kríž, smrť, agónia, všetko toto sa stalo minulosťou. Zostáva, pravda, čakať Zmŕtvychvstanie. Ani na to nebude treba dlho

čakať. Ježiš je odteraz mimo dosahu utrpenia. Len toto je dôležité. Pre Máriu to nie je ešte radosťou; tak ho mučili a to je taká čerstvá udalosť! Ale keď aj **ona** ešte trpí, Ježiš, **on**, už netrpí. Môže teda túto svoju bolesť nazvať ešte bolesťou? Ježiš je teraz už šťastný. Ona je šťastná.

A „plná bolestí“ ráta všetky rany a všetky sinavé škvrny na dotrhanom tele Spasiteľovom. Tam sú šlahy bičov, tu tŕne; tam naplúť sliny, „tie rúhania bozku“; tu, bohorúhavý bozk, ošklivejší než naplúť slina, bozk Judášov... Mária shrňa všetky tie rany a tie urážky rozosiata po celej tvári a celom tele Ježišovom. Už tak dávno ukrýva všetko v svojom srdci. Zavrie doň k ostatnému aj toto. Ach, ako dobre robila, že ho kedysi toľko milovala, aby tak napred zadosťučinila za všetky tieto ošklivé rany, rany krutosti, pohŕdania, zabudnutia, zrady!

Odnímajú jej potešenie mať Ježiša v náručí. Pripravili pohreb. Konečne sa už spúšťa večer. Mária stráca ešte raz svojho Syna. Položila ho na chladnú skalú, do hrobky Jozefa z Arimatie. Ženy sú tam, aby pokryly plachtou bezduché telo. Mária prv, ako vyjde z hrobu, odkryje ešte naposledy látku s kriklavými páskami. Hodváb padne nazad... „Poďme, Matka, poďme!“ Ján podoprie jemne **svoju** Matku; a ženy s ním. Stráž zavalí kameň. A Panna sa bolestne usmeje cez slzy, keď vidí dôverníkov Sanhedrina, ako kladú na poličajný vosk pečate, ktoré nik neporuší.

Zavrieť niekoľkými úzkymi páskami a trochou

vosku toho, ktorý drží v ruke celý vesmír! Strážnici, spoľahnite sa, pečate nezlomí nijaká ľudská ruka! Boh potrebuje len Boha.

Brány mesta sa onedlho zavrú. Treba sa ponáhľať dolu; už je čas! A Mária, nerada, sa vzdialuje.

Hej, často sa vráti na vrchol Kalvárie! Často prejde ešte cestu dnešného rána. Každý deň, kým bude v Jeruzaleme, poputuje na miesto ukrižovania. Môžeme ju vidieť, tak ako ju predstavuje James Tissot, na kolenách na vrcholku Golgoty, na kolenách pri diere, čo zostala otvorená tam, kde bol vložený spodok kríža. Nie je tam už nič. Nič, len táto diera... a táto žena. Nič, len táto priepasť a táto Matka. A srdce Matky, ktoré zostalo od piatku bolesti na dne tejto priepasti.

Či si vieme predstaviť, čo by chýbalo v pravom náboženstve Kristovom, keby nebolo **Dolórozy**, oplakávajúcej svojho mŕtveho Syna a ukazujúcej svetu, ako treba nosiť smútok a znášať utrpenie? „Náboženstvo“, hovorí anglický prelát Benson, „ktoré by nám predstavovalo Máriu so svojim žijúcim dieťaťom v náručí, a ktoré by nemalo Máriu so svojim mŕtvym Synom na kolenách, by nemohlo byť náboženstvom, ku ktorému sa obraciam s úplnou dôverou, keď všetko ostatné nás opustilo.“ Určité utrpenia znesieme len vtedy, keď sme sa dlho modlili pri kríži, alebo na mieste kríža.

Štyridsať dní, ktoré nasledovali po Zmŕtvychvstaní, prešlo. Ježiš vystúpil na nebesá. Po krát-

kej radosti „slávneho“ znovuvidenia zasa bolesti, trhajúce srdce. Nebo znova vzalo svoje Slovo. Matka Slova musí ešte nejaký čas zostať na zemi. A nežná Matka ako že by nemala pri tomto odlúčení srdce rozžialené? Nová príležitosť dať sa a obetovať sa. Isteže, nad všetkým panuje šťastné vedomie, že jej Syn je nekonečne šťastný. Vidí, že dosiaľ vždy žila ako **dolorosa**, a že dolorosou prestane byť celkom len vtedy, keď sa aj pre ňu otvorí nebo.

No v tomto dohľade je ešte veľa dlhých dní, veľa dní obety, zásluhy, vznešeného vystupovania v láske.

Hlava III.

OD VEČERADLA PO SMŤ LÁSKY.

V predošlej kapitole sme sa zastavili v rozjímaní o postupnom a neustálom výstupe Márie k Bohu pri troch staniach, kde podľa nášho spôsobu usudzovania vyliatie Ducha Svätého do duše Preblahoslavenej Panny muselo byť zvlášť žiarivo plné. Aj teraz, keďže sa nemôžeme na všetko dívať, všetko sledovať, o všetkom rozjímať, zastavme sa pri troch hlavných bodoch v živote Máriinom: Turíce, sv. prijímania Preblahoslavenej Panny, Nanebevzatie.

Turíce.

V Márii možno rozoznávať trojité materstvo: jej radostné materstvo pri Zvestovaní a pod krížom; večeradlo by bolo jej slávnostným materstvom.

V Betleheme porodila Ježiša podľa tela; pri Zvestovaní a na Kalvárii porodila duše za cenu svojho križujúceho prijatia; vo večeradle predsedala pri príchode na svet rodiacej sa Cirkvi a pri jej prvých krokoch.

Duch Svätý sa jej po prvý raz dáva v dome jej rodičov Joachima a Anny, v deň Nepoškvrneného počatia. Druhé veľké vyliatie v deň Zvestovania je tiež v poníženom domku, kde žije svetu neznáma, a doplní sa na tom verejnom mieste šibenic potupy, kde jej Syn skoná, vyložený svetu. Na Turíce Duch Svätý sa do nej preleje v svojej plnosti tiež v tichosti a utiahnutosti; a či nemôžeme oprávnene veriť, že podobne ako jej horúca láska k ľuďom urýchlila príchod prvého zázraku Ježišovho v Káne, tak aj tu práve jej horúce túžby vymôžu skorší a hojnejší príchod Utešiteľa Ducha?

Toto je len predpoklad: jeden fakt je však istý. Boh si chcel vybrať pre duchovnú skutočnú prítomnosť tretej Osoby to isté miesto, kde sa slávila sviatostná skutočná prítomnosť druhej Osoby. Sú, ako sa hovorí, dve skutočné prítomnosti, prítomnosť Pána Ježiša v Svätej Hostii v Bohostánku, a prítomnosť Ducha Svätého v duši skrz stav milosti; — táto druhá prítomnosť, ináč spoločná

aj Otcovi a Synovi, sa zjavila vo večeradle spôsobom viditeľným a slávnostnejším než v deň krstu, ale v základe je tá istá, ako keď sa pri krste Duch Boží rozleje do duše, ktorá sa práve stala kresťanom. Najdokonalejším obrazom večeradla v našich chrámoch sú krstiteľnice; to je teda aj dnes ako kedysi: kedysi to isté večeradlo slúžilo aj Spasiteľovi aj Duchu Svätému; aj teraz tá istá miestnosť, hocktorý farský chrám, slúži aj sviatostnému príchodu Spasiteľa do hostie, aj duchovnému príchodu Ducha Svätého do dieťaťa, ktoré sa krstí . . .

Istá veľmi teologická tradícia, ktorú výstižne zobrazuje Mignardov alebo Lebrunov obraz, inšpirovaný M. Olierom, udáva o tajomstve Turíc túto podrobnosť: Mária a dvanásť boli teda shromaždení v modlitbe na mieste ustanovenia Eucharistie. Sostupuje Duch Svätý; prvý, kto dostane vyliatie shora, a to úplným spôsobom, je ona, Kráľovná; a potom tento jediný celok plameňa nad jej čelom sa delí a čiastka z neho sa usadí nad hlavou každého apoštola. S touto myšlienkou sa stretáme v tretej časti; ale bolo vhodné spomnúť už tu všetko, čo z toho plynie na slávu Márie. Duch Svätý sostúpi na ňu, a úlohu rozdávania sverí Pán Boh jej, matke ľudskej rodiny. Čo platí o rozdávaní v tento deň, to platí aj o každom rozdávaní milosti. Boh nedáva nič na zem bez toho, žeby to prv nesveril Márii, bez toho, žeby nechal prejsť dar cez jej ruky.

Je možné odmerať plnosť príchodu Božieho do

duše Márie v tento turoičny deň? Ani najmenej! Všetko je dovriešené už od nezmernej plnosti pri Nepoškvrnenom počatí, plnosť, ktorá však ešte cez pätnásť rokov bude rásť každým dňom a nevýslovným spôsobom; všetko je preplnené od hojnosti Zvestovania — **Spiritus Sanctus superveniet** — hojnosť, ktorá cez ďalších tridsaťtri rokov bude ešte rásť, aby sme tak povedali, do nekonečna. Čo ešte môže Duch Svätý pridať k Božskému životu, ktorý je v nej?

Podľa nášho pochopu nič, ale v očiach Božích Mária ešte nedosiahla stupeň svätosti, ku ktorému ju chce pozdvihnúť. Hľa, prečo Duch Utešiteľ sostúpi na ňu znova a on, samá Láska, nekonečná láska Otca a Syna, rozšíri srdce Márie, rozmnoží jeho schopnosti nad ľudské medze, aby ho obohatil bez miery. Nejde len o to, aby ju obohatil pre ňu samu; treba ju obohatiť pre nás. Ona je nadprirodzenou Matkou duší už tridsaťtri rokov od spasiteľného súhlasu toho 25. marca, keď zaznelo po prvý raz **Ecce Ancilla Domini**, ale jej materinská úloha bola ešte len v možnosti; s akou rozsiahlosťou pre potreby, ktoré má ľudstvo teraz a ktoré bude mať vždy v priebehu vekov sa teraz už uplatňuje!

Takú nezmernosť nemožno chváliť slovami; slová upadnú, zradia, opustia vec, uchýlia sa do žiarivejšieho a výrečnejšieho okruhu mlčania, ktoré sa modlí, a modlitby, ktorá mlčí.

Účinky príchodu Ducha Svätého boli badateľnejšie na apoštoloch ako na Márii. Začali hovoriť

rečami, ktoré každý z nich potreboval v styku s tými, ktorých chcel obrátiť. Ale keď aj účinky príchodu Ducha Svätého boli menej viditeľné na Márii než na apoštoloch, jednako boli hlbšie: Božské vyliatie ju previedlo nie z nedokonalosti do svätosti, ako dvanástich, ale zo vznešeného stupňa dokonalosti na stupeň ešte vznešenejší, ktorý — podľa výroku svätého Tomáša — „*attin- git fines divinitatis*” — dotýka sa až, pravdaže, bez toho, že by to kedy dosiahol, hraníc života Božského v samom Bohu.

Mária bola isteže čistou! Ale o čo priezračnejšie bude žiarif jej čistota v očiach Božích. Aj ponížená bola, pravdaže, táto jemná Panna, ktorá vyslovila „*Quomodo fiet istud*” — ako sa to stane — a „*exaltavit humiles*” povýšil ponížených; ale odteraz, keď sa už až prstom dotýka tak mnohými a hlbokými skúsenosťami, že všetko, čo je a všetko, čo má, prichádza len od Boha, ktorý to všetko robí, ako veľmi sa ponorí do pocitu svojej ničoty a nekonečnej veľkosti Toho „*qui potens est*”, ktorý je mocný.

Trónom Múdrosti, Pannou rozumnou, Matkou velebnou, tým všetkým je, a už dávno; ale okoľko viac teraz, keď Duch múdrosti, rozumnosti, svätosti, pokrýva ju ako nejaké nezmerné more, ktorého prílevy predstihujú sa jeden druhého, vlnami pokračujúcimi vždy viac v svojom dobýjaní.

Táto Panna, naplnená láskou k dušiam a k Bohu, v svojej panenskosti zasvätená od svojich troch rokov, a ktorá vždy žila len pre Boha a pre duše,

je vernou služobnicou Najvyššieho a nás všetkých; ale kto teraz vypovie prekypujúcu nádhernú hojnosť jej lásky k Najvyššiemu, jej lásky k ľudstvu, pre ktoré je ona spásou, potešiteľkou a útočišťom!

Máriine sv. prijímania.

Keď Kristus vystúpil na nebesia, Márii ostalo z Ježiša len to, čo každému kresťanovi — Eucharistia.

Utiahla sa — ako istá tradícia dlho verila — do Efeza, do domu sv. Jána alebo do susedstva dakto-reho iného apoštola. A kedykoľvek sa slávil „lámanie chleba“, mohla sa zúčastniť na obnovení žertvy a požívaním obete nájsť vo sv. prijímaní radosti niekdajšieho sjednotenia, ktoré zažila za deväť mesiacov pred narodením.

Vtelenie bolo skutočne prvým sjednotením Panny so živým Chlebom, ktorý sostúpil s neba. To nebolo sjednotenie skrze jedenie, a preto sa obyčajne ani nemenuje sv. prijímaním. Ale dobre si uvážme: Či nebola Mária prvým kalichom, v ktorom bola krv Ježišova? Či v nej neprebýval Spasiteľ za deväť mesiacov čakania ako v ozajstnom cibóriu, a to oveľa bohatšom než najkrajšie cibória zo striebra alebo zlata? Či nebola prvou monštranciou svojho Syna, keď ho pri jasličkách ukazovala pastierom, mudrcom a celému svetu?

Teraz to všetko znova nachodí, len v inej for-

me: Konzekrovaný chlieb, ktorý kladie kňaz na jej pery, je Ježiš, utvorený z jej vlastného tela, a jej telo má sa znova spojiť s jeho telom. Dieťa je čímsi zo svojej matky, veď bolo utvorené z jej vlastnej podstaty. Prijímajúc teda telo a krv Ježišovu, nachádza čosi zo samej seba; čosi, čo je utvorené z jej vlastnej podstaty: telo a krv Boho-človeka!

Je to ozaj také jedinečné sv. prijímanie, že sa s ním nedá porovnať nijaké iné sjednotenie. Darmo by sme sa usilovali odhadnúť úžitok, ktorého sa dostávalo najsvätejšej Panne pri každom takomto styku so svojím Synom v Eucharistii.

Dejiny nám spomínajú niektoré sv. prijímania svätých, napr. sv. Stanislava Kostku, Františka Asiského, Terezy Ježiškovej a usilujú sa vyzdvihnúť ich hodnotu. Ba jedno staré podanie spomína, že sa kedysi slávieval sviatok prvého sv. prijímania P. Márie. Ale čože je zápal i najväčších svätých v porovnaní so zápalom Márie pred obetným oltárom a pri nohách kňaza podávajúceho jej Eucharistiu?

Katolícka nábožnosť viac by získala meditáciou o kráse sväzku, ktorý v tajomstve oltára spája Máriu s Ježišom, ako spomienkou na prijímanie Márie.

Eucharistia je obetou i sviatosťou. Každý vie, že obeta sv. omše je tá istá obeta ako obeta Kalvárie. Ten istý je tu i kňaz i obeta, len vonkajší výzor je iný. Ježiš, náš jediný prostredník, chcel pripojiť ku križu Máriu ako spoluvykupiteľku.

A je jasné, že tento úmysel platí i naďalej, lebo Boh si je verný. A preto pri každom tajomnom obnovení obety križa, t. j. pri každej omši obeta Spasiteľova sa koná v tých istých okolnostiach. Mária je teda i tu vedľa Ježiša.

Cieľom Eucharistie je sprostredkovať nám život. Ale tento život mal Bohočlovek, P. Ježiš, skrze Máriino „Nech sa stane“, závisle na jej slobodnej vôli. Aj tu je si Boh verný a jeho plán sa nemení. Kedykoľvek sa Kristus sprítomní v rukách kňaza vo chvíli premenenia, prichádza k nám Život, ktorý má svoj pôvod v Márii, ktorá nám ho kedysi dala. Ale či nemôžeme práve tak usudzovať, že aj teraz sa nám tento život dáva na osobitnú prímluvu božskej Sprostredkovateľky, presvätej Panny?

Preto celkom po katolícky konáme, keď pri sv. omši ideme cez Máriu obetovať Ježiša Otcovi. Skrze ňu vystupuje obeť chvály. Skrze ňu prosíme pri svätom prijímaní, aby sostúpila milosť a požehnanie. Ideme k Márii, aby sme obetovali; ideme k Márii, aby sme dostali. Ona sprostredkuje výstup, ona sprostredkuje i sostup. Veď či by mohla Mária nebyť na mieste, ktoré jej patrí, v zástoji, v ktorom je v najvlastnejšom smysle „Máriou“, v tej chvíli a sviatosti, kde Ježiš je najviac Ježišom?

Nanebevzatie Máriino.

Hoci každé prijímanie Najsvätejšej Sviatosti bolo pre Pannu Máriu nebeskou radosťou, predsa

ešte nebolo nebom samým. Ako mohla tak dlho túžiť po dovŕšenom spojení z tvári do tvári, a nezomrieť od tejto túžby? To sa nedá vysvetliť bez neprestajného zázraku.

Prečo Pán Boh dopustil, aby Mária ešte toľké roky žila na zemi po smrti svojho božského Syna a jeho nanebevstúpení?

Ponajprv istotne preto, lebo chcel, aby touto dlhou prípravou na blažené videnie ešte väčšmi, ba nezmerne zmohutnela jej láska. Zakúsila tridsaťročnú viditeľnú prítomnosť Spasiteľovu. A preto teraz celou svojou dušou túži po veľkom stretnutí. Ale dni sa mívajú. A treba čakať, dlho čakať. „Boh túži, aby sme po ňom túžili“ — vraví svätý Augustín. Aký tu môže byť spokojný Pán a aká uspokojená môže byť jeho túžba! Ani jedno stvorenie netúžilo tak vrúcne po nebi ako najsvätejšia Panna. Túžba ostatných svätých popri jej panenskej a materinskej túžbe je len kvapkou oproti nezmernému oceánu.

Nože si prečítajme nádhernú Bossuetovu kázeň o Nanebevzatí, ako oživujúca láska vie spôsobiť i smrť. Prečítajme si, čo píše mystici o mukách duše, ktorá čo len jediný deň bola blízko Boha a v jeho svetle skrsla v nej taká potreba mať toto neodolateľné priťahujúce Všetko, že je odtiaľ plná zápalu, nevyhasiteľnej túžby, mučiaceho smädu. Zem je krajinou vzopätých rúk. A takým je i každý človek. Toto premieňa nádej na preveľkú radosť, ale i na najväčšiu muku nášho zemskeho života. Ale čo povedať o duši, ktorá

lepšie než ktokoľvek iný chápe pravé hodnoty; ktorá vie, že ničota ostane ničotou a to „ostatné“ bude mať svoje patričné miesto medzi tým, čo nám bude „pridané“? Čo povedať o duši, ktorá v jase vidí kráľovstvo Božie?

Toto utrpenie vrúcnych duší mal na mysli Bossuet, áno to utrpenie, ktoré v Márii dosahuje neporovnateľnej výše, že sa Bossuet obracia na Pána Boha a nevie sa zdržať výkriku: „Pane, aký si ukrutný!“ Nie, to nie je ukrutnosť, to je milosrdenstvo. Mária bude žiť z lásky, z lásky, ktorá bez prestania rastie. A od tejto lásky, z ktorej žije, neprestajne umiera. Potrebný je stály zázrak, aby sa náporom tejto lásky, ktorá trhá všetky putá a všetko unáša, neoddělila jej duša od tela. A Mária vydrží až dokonca, až do chvíle, keď nemôže už milovať na zemi a konečne nachádza nebe.

Je aj iná príčina, pre ktorú Boh nechal Pannu Máriu žiť na zemi viac rokov po Spasiteľovom nanebevstúpení. Chcel, aby bedlila nad prvými krokmi rodiacej sa Cirkvi. Dobré o tom hovorí Huysmans.

„Najsvätejšia Panna prijala ťažkú úlohu, ktorou ju poveril Ježiš: úlohu vychovať dieťa narodené na kríži (Cirkev). Ona prijala toto dieťa a za dvadsaťštyri rokov, — ako hovorí svätý Epifán — alebo za dvanásť rokov — ako tvrdia iní svätí — bedlila ako dobrotivá pestúnka nad touto slabou bytosťou, ktorú nový Herodes — celý svet — všade hľadal, aby ju zahrdúsil. Vychovávala Cirkev

a určila jej remeslo: aby bola rybárkou duší. Bola prvou kormidelníčkou tejto loďky, ktorá sa púšťala na šire more sveta. Zomiera ako Marta i Mária v jednej osobe. Slúčila v sebe výsadu činného i rozjímavého života. A preto za evanjelium omše na Nanebevzatie vhodne bolo vybrané zo svätého Lukáša miesto, kde je reč o Kristovej návšteve v dome týchto dvoch sestier.

Jej poslanie sa skončilo. Cirkev sa už dost rozrástla, aby sverená svätému Petrovi mohla bez cudzej pomoci sama plávať."

Iste, Mária nie je hierarchickou hlavou Cirkvi. Hlavou Cirkvi bol Peter, a Mária bola pri ňom iba materinskou poradkyňou. Ale i keď nemala oficiálny úrad, jej ochrana nebola menej božsky vzácna.

Nadišiel aj deň Máriinej smrti. Autentické zprávy o podrobnostiach a okolnostiach Máriinho usnutia nemáme. Podanie, ktoré zapísal svätý Ján Damašký a ktoré Cirkev uviedla do breviára na štvrtý deň oktávy, hovorí toto: Apoštoli boli rozídení po svete. Keď Mária zomrela, zrazu sa ocitli v Jeruzaleme a pochovali svoju Kráľovnú. Tomáš nebol s nimi a prišiel len o tri dni. Žiadal si pre vlastnú potechu, aby mohol uzrieť svätú Matku Kristovu v hrobe. Všetci apoštoli išli k hrobu Panny Márie. Zdvihli kamennú tabuľu, ktorá ho prikrývala. Aká hrôza! Telo najsvätejšej Panny tam nebolo. Zostaly len stopy po prevzácnej jej mŕtvole, plachta a pôvabná vôňa. Telo bolo zázračne prenesené do neba.

Tu sa možno pýtať: Prečo Pán Boh dovolil, aby sa i najsvätejšia Panna podrobila zákonu smrti? Či by nebolo bývalo väčšmi na slávu jej samej i jej Synovi, keby bola vystúpila do neba, žeby sa na zemi jej duša bola musela oddeliť od tela, čo je následok dedičného hriechu? Ona bola nepoškvrnene počatá, oslobodená od dedičnej poškvrny a od zvyčajných následkov dedičného hriechu, ako sa teda mohla stať korisťou smrti?

Keď sám Ježiš zomrel, či sa neslušalo, aby ho v tom priam tak ako i v ostatnom nasledovala i jeho Matka; aby Boh i s ňou nakladal tak ako s jej Synom? Toto je prvý a hlavný dôvod. Inou pohnútkou bolo istotne to, že nám Pán Boh chcel dať príklad pre našu smrť a oporu v ostatných chvíľach života nielen v smrti Ježiša, ale i v Máriinej smrti. Alebo či nie je sladko pomyslieť, že tou bránou, ktorou budeme prechádzať, prešli pred nami i Mária a Pán Ježiš?

Ktože by nechápal, prečo telo najsvätejšej Panny po pochovaní neokúsilo zvyčajné porušenie?

Mária bola Nepoškvrnená. Či sa slušalo, aby telo, v ktorom prebývala taká čistá duša, stalo sa korisťou červíkov? Okrem toho, či toto telo nebolo od jasu posväcujúcej milosti, ktorá v Márii prebývala, najkrajším cibóriom trojičného života? Či sa pre zázračný zásah Ducha Svätého vo chvíli vtelenia nestalo podivným relikviárom, v ktorom za deväť mesiacov sa utváralo Božské Dieťa?

Všeobecná mienka je, že Pannu Máriu zaniesli do neba anjeli. Prečo ju zaniesli do neba? Nebolo

by bývalo lepšie, keby bola ta vystúpila sama, jedine silou svojej tak dokonalej prirodzenosti? Slušalo sa, aby bol tento rozdiel medzi ňou a Ježišom, a aby sa nanebevzatie tak líšilo od nanebevstúpenia.

Teraz, keď sme sledovali Pannu Máriu až do neba, zostáva nám kontemplovať o jej činnosti v nebi a všímať si ju vo vykonávaní jej materského prostredníctva.

Kniha III.

MATKA?... AKÁ DOBROTIVÁ!

Hlava I.

POTEŠITELKA SKORMÚTENÝCH.

Hlava II.

MÁRIA PROSTREDNICA.

Hlava III.

PROSTREDNICA VŠETKÝCH MILOSTÍ.

Hlava I.

POTEŠITELKA SKORMÚTENÝCH.

Aké je krásne a oslavované srdce Matky! Básnici všetkých rečí pokúsily sa ospievať jeho veľkosť.

Poznáte od Viktora Huga vznešený — ba prenikavý — výjav z prvého dejstva Angela, ktorý začína takto: „Čo ako nepatrný som, mám matku. Viete vy, čo to znamená mať matku?²⁴⁾“

Istý anglický spisovateľ podáva nasledujúci príbeh zo života úbohej ženy, ktorá robí všetko možné, aby zachránila za každú cenu pozostatky svojho dieťaťa:

„Mladíka obesili pre lúpež a pochovali ho mimo kresťanského cintorína. Jeho matka šla hľadať aspoň jeho kosti. Hovorila si: ‚Telo z môjho tela

²⁴⁾ Tu podávam celý ten výjav; hodno ho citovať: „Viete vy, čo to znamená mať matku? Či ste vy mali matku? Viete vy, čo je to byť dieťaťom, úbohým dieťaťom, slabým, nahým, biednym, hladným, osamelým na svete, a cítiť, že máte pri sebe, okolo seba, nad sebou jednu ženu, ktorá ide, keď vy idete, zastaví sa, keď sa vy zastavíte, usmeje sa, keď vy plačete... — nie, ešte sa vtedy nevie, že je to žena, — je to anjel, ktorý sa na vás díva, naučí vás hovoriť, naučí vás čítať, naučí vás milovať! Zohreje vám prstočky v svojich rukách, tielko na svojich kolenách, dušičku v svojom srdci! Dáva vám svoje mlieko, keď ste malí, svoj chlieb, keď ste veľkí, svoj život vždy! Jej hovoríte: Matka moja; a ona vám hovorí: Dieťa moje. A to tak sladko, že tie dve slová urobia radosť aj samému Bohu.“

sa už stratilo, ale zostávajú ešte kosti z mojich kostí. Vezmem ich všetky tým ľuďom zo súdneho dvora. Čo? Vy to nazývate krádežou? Môj synáček, kosti toho, ktorý pil moje mlieko; kosti toho, ktorého som vidala usmievať sa a plakať, že patria im? Nie! Mne patria, nie im! Hýbaly sa v mojom boku.' Potom rozpráva, ako volal, keď ho viedli na popravu: Mama! Mama! Aj keď roky prejdú, vždy bude čuť tento výkrik. Teraz, keď jej syn je už v posvätenej zemi, má dôveru v dobrotu Spasiteľa. Tak dlho trpela a Pán Ježiš to vie dobre."

Veľmi výstižná je aj táto poľská legenda: „Istá žena upadla do letargie. Jej syn zavolať lekára. — Jeden povedal: ‚Budem ju liečiť Brownovou metódou‘; a ostatní: ‚Radšej nech zomrie, než by sa mala liečiť podľa Browna!‘ Druhý vravel: ‚Budem ju liečiť metódou Hahnemannovou‘; a ostatní: ‚Radšej nech zomrie, než by sa mala uzdraviť skrz Hahnemanna!‘ Vtedy syn vykrikoval v svojom zúfalstve: ‚Mať moja!‘ Na hlas svojho syna žena sa prebrala a uzdravila."

Ako mocne vplýva syn na svoju matku, aká je neúnavná činnosť matky pre svojho syna, činnosť, ktorú nič nevyhodí z kolají, nič neochudobní, ani keď je to tá najčiernejšia nevďačnosť najnevďačnejšieho z detí!

Keď je už srdce hocktorej matky priepasťou shovievavosti a dobroty, aké je potom srdce Máriino?

Svrchovane vplýva na odpúšťanie. Aký je Boh dobrý, taký musí byť aj spravodlivý. Mária sa

nemusi starať o to, aby bola spravodlivá. Nemôže byť iná než dobrotivá. Príde na pomoc všade, kde treba nešťastníka vytiahnuť z kaluže. Netreba mať tituly, aby sme smeli k nej prísť. Ba práve: čím máme menej titulov, tým je shovievavejšia; čím menej zásluh máme, tým hojnejšie rozprestrie svoje milosrdenstvo.

Tvár sklonená k zemi, ruky plné milostí, to je Mária. Vo Valencii, v Španielsku, si ľudia uctie-
vajú sochu Preblahoslavenej Panny, ktorú nazý-
vajú **Panna opustených** (de los Desemparados).
Nazývajú svoju Madonu „gobba“, hrbatá, lebo
najsvätejšia Panna sa veľa skláňala k ľuďom.²⁵⁾

Pod portálom nízkej Svätej Kaplnky je tiež
Panna Mária s tvárou sklonenou k zemi. Jedna
nábožná tradícia spomína, že akési dievčatko jej
chcelo položiť venček na hlavu. Preblahoslavená
Panna sa sklonila a zostala v tejto polohe. A tá
sa jej bezpochyby neprotiví.

Istá rozprávka o sochárovi svojim spôsobom
vyjadruje, ako aj žula vie ospevovať milosrden-
stvo Máriino. Akýsi sochár pracoval na lešení
katedrály. Nahol sa priveľa nazad, stratil rovno-
váhu a padol. Našťastie socha Panny Márie vy-
tesaná zo skaly vystierala pod ním obe ramená
a nimi zachytila tohoto neopatrného.

²⁵⁾ Odsúdeným dovolili, aby sa šli ešte raz pred ňu po-
modliť. Keď sa raz jeden z týchto nešťastlivcov modlil pred
svojou popravou pri jej nohách, Preblahoslavená Panna udrela
päť ráz svojou ľaliou na kryštálovú pologuľu, ktorá ju obklo-
puje; ten opustený bol nevinný, takto to spoznali.

Ľuď verí, že Mária nemôže nič odmietnuť. Péguy pešo putoval do Chartres, aby od tamojšej starodávnej Madony obsiahol uzdravenie svojho syna. Aj ho obsiahol. Hotový bol nasledovať dobrú ženičku, o ktorej hovorí Zlatá legenda, že prosila Máriu, aby oslobodila jej zajatého syna. Mladík sa nevracal. Ženička bez váhania vzala Márii z náručia kamenného Ježiška: „Môjho syna mi vzali a ty mi ho nechceš vrátiť! Ja ti soberiem Tvojho a nechám si ho ako záruku.“

Legenda spomína, že Madone neostávalo iné ako ísť hneď hľadať úbohého zajatca a priviesť ho matke.

Koľké množstvo vencov by sa dalo složiť zo všetkých tých uzdravení, zo všetkých tých časných milostí, ktoré ľudia dostali na prímluvu Preblahoslavenej Panny! R. 1837 založili pri Preblahoslavenej Panne Víťaznej bratstvo. R. 1886 bolo tam už 14.000 ďakovných mramorových tabuliek. A či samé Lurdy nedávajú svedectvo bez páru?

Nedajme zabudnúť aspoň tento príbeh, ktorý rozprával pri spomienkovom obede bývalých žiakov ústavu svätej Genovévy lodný kapitán gróf de Champfeu. Počul ho od admirála Dorlodota des Essarts, ktorý bol vtedy mladým námorným dôstojníkom lodnej divízie Tichého Oceána a svedkom toho príbehu:

Bolo to v dobe posledných plachtových lodí. Jedného večera, keď si mužstvo už išlo ľahnúť, spadol ktorýsi námorník do mora. Shodili oba záchranné pásy, ktoré ešte boli na lodi — ostatné

sa stratily pri predhori Hornu. Na jednom z nich sa ten človek zachytil a zachránil. Dobre, ale kde je ten druhý pás? Hľadali celú noc. Ráno sa zhrozili! Pás bol dolu, ale niekto bol na ňom: bol to ašpirant Jakub de Langelle. Bol už skoro v bezvedomí, a zázrak bol, že sa ešte držal. Keď si odpočinul, vysvetlil tajomstvo. Na výkrik „Ktosi je v mori“, hodil sa do vody s lodného sťažňa, obával sa, že ten človek v mori nevie plávať. Všetok záujem sústredil sa na toho prvého. Jeho si nik nevšimol. Langelle myslel, že s lode po záchrane prvého budú hľadať druhý záchranný pás. Ale ako sa zhrozil, keď videl, že loď zas vytiahla plachty a dala sa na cestu. Kričal zúfalo. Ale na mori to veľmi nepočuť. Noc prišla rýchlo, ako to v teplých krajinách býva — bez súmraku. Cítil sa opusteným a naveky strateným. Myšlienka, že na lodi niet nočnej služby, a nik nezbadá, že chýba a každý si bude myslieť, že leží na lôžku, ho vohnala celkom do zúfalstva. Chytil ho bláznivý závrat a prišlo naň i pokušenie utopiť sa. Hlboká, veľká voda ho priťahovala. Zazdávalo sa mu, že hviezdy tancujú pod jeho nohami. Jednou rukou sa už pustil slabej opory. A vtedy si pomyslel na matku. Bol nábožne vo viere vychovaný. Pozdvihol oči k iným hviezdám, ktorých milota ho posilnila. Odriekal modlitby vyzývajúcej svoju nebeskú Matku, Matku medzi hviezdami, **Stella Maris**. A našiel dosť sily zápasiť v tejto skoro vlačnej vode do samého rána celou silou svojej viery a dôvery v presvätú Pannu. Keď

hviezdy zbledly ráno na svitaní, loď bola pred ním. I vzali ho na palubu. Hviezda ranná, **Stella Matutina**, zachránila svojho verného sluhu.

Keď je Panna Mária tak materinsky dobrá, keď ide o časné milosti, o čo lepšia a pozornejšia musí byť, keď ide o udelenie nadprirodzenej pomoci!

Umenie rado zobrazuje Máriu pri skutkoch milosrdenstva. Neraz je to scéna dojímavá naivná, napr. na maľbe v múzeu v Montefalco pri Foligno. Mária je zobrazená ako s ohromným kyjakom núti veľkého čierneho diabla s rohami, kopijou, s pazúrovitými nohami a rukami, aby pustil malé dieťa, ktoré náhli do jej lona. Iná žena s druhej strany diabla — bezpochyby matka — so sopätými rukami vzýva Máriu. — Taký je aj obraz z Castel Ritaldi, pochádzajúci z r. 1509. Na ňom diabol vráza hák do nôžky dieťaťa, a vedľa horekuje matka a volá o milosrdenstvo.

Na niektorých obrazoch pri najsvätejšej Panne, nebeskej Patrónke, vidno len dakoľko osôb, šťastných a privilegovaných, darcov a priateľov maliarových alebo členov niektorého bratstva. Niekedy zas celý národ hľadá ochranu Máriinu. Mnohí maliari chcú ešte viac zdôrazniť materinskú starostlivosť dobrotivej Panny a zobrazujú Máriu s veľkým rozprestretým plášťom, ktorým prikrýva hriešnikov. Niekde ten plášť držia anjeli, a mocní ochrancovia privádzajú dôverujúci ľud k nohám Madony. Inde vidno šípy, čo rozhnevaný Boh hádza do hriešnikov, ale tie sa lámú na pa-

nenskom plášti. Krásne zobrazuje Madonu Dobrej pomoci!

Mária je aj prosiacou všemohúcnosťou. V modlitbe prosíme na kolenách. Tak priečelie slávneho portála remešskej katedrály zobrazuje Máriu, ako prosí Pána Ježiša v súdny deň. Anjel za ňou nesie kríž. Dvíha ho oboma rukami, aby sa Spasiteľ lepšie rozepamätal na úzkosti v spoluvykupiteľskom diele jeho Matky v bolestných dňoch utrpenia.

Ešte výstižnejšie než tieto symbolické predstavy, sú skutočné udalosti. Len jednu z nich spomenieme. P. Doncoeur so zvyčajným pôvabom rozprával, ako v bitke pri Guise r. 1914 zajali jeho nemocnicu a ako mu nemecký major ukázal na blízkom poli opusteného francúzskeho zajatca. Hlavu mal zaliatu černejúcou krvou, a rozmliaženú hornú časť tela. Páter si kľakol a vravel: „Môj drahý, to som ja, kaplán 115. regimentu.“ — „Á, to ste vy?! Celú noc som sa tu v burgyni v daždi modlil ruženec, aby ste prišli!“ A ranený čoskoro zomrel so slovami: „Som šťastný!“

Prekvapujú nás tieto vonkajšie udalosti. Ale koľko vnútorných milostí rozdáva Panna Mária, hoci sa navonok nič nejaví: pomoc v pokušení, oporu v ťažkostiach, mnohonásobnú pomoc v rozličných vzletoch duše. Mária hneď prichodí tam, kde treba prekaziť vplyv diabla. Starý obraz z r. 1610 ju zobrazuje ako sedí a drží na pravom ramene svojho usmievavého Syna. Pravú nohu má na hlave diabla. Dieťa Ježiš má zas svoju

nôžku na nohe Matkinej, aby sa tak ukázala harmonia ich spojeného úsilia. Na majstrovskom diele maliara Erazma Quellina v chráme svätého Michala v Louvain možno vidieť ten istý výstižný výjav.

Keď hľadáme príčiny tejto osobitnej účinnosti Máriinej prímluvy, vysvetlenie nájdeme v týchto dvoch slovách: moc a dobrota. Všetko, čo len môže, môže pre nás, chce za nás. Moc bez dobroty by bola bez úžitku. Bez moci zas dobrota by bola prislabou. Mária má vo vynikajúcom stupni obe výhody.

Akože by nebola mocná Panna Mária, hovorieval svätý Bonaventúra, ona, ktorá si zasluhuje tento trojitý titul: **Domini Filia, Domini Mater, Domini Sponsa**: Dcéra Božia, Matka Božia, Nevesta Božia.

Dcéra Božia. Keď chcel Najvyšší vyvolať ženu, ktorej by sveril svoje Slovo, myslel na Máriu. Keď jej dal tento poklad, akýže poklad by jej potom mohol odoprieť? A tento poklad Boží, to je Vykupiteľ. Ako by Otec mohol odoprieť Márii milosti vykúpenia? Čo by bolo osožilo dať zemi Vykupiteľa, keby to nebolo na to, aby obyvatelia zeme dostali spásu? A keď Mária prosí pre vykúpeného milosť vykúpenia, mohla by ju nedostat?

Ale je nielen Dcérou Otca, lež aj **Matkou Syna**. Vtelenému Slovu môže povedať, čo len sám Otec mu môže povedať: „Môj Syn.“ Slová žalmu, ktoré len sám Najvyšší mohol vysloviť v nebeských výšinách, môže povedať od pôrodu v maštaľke

aj Mária. Pravda, nie v tom istom smysle, ale v tej istej pravdivosti: „Ty si môj Syn, dnes som ta zrodila.“²⁶⁾ A tento božský Syn, odmietol by niečo svojej Matke?.. Ved' či neprislúbil, že vyslyší každého, kto ho bude prosiť o milosť spasenia? Vyslyší každého a nevyslyšal by svoju Matku? Sv. Písmo odporúča každému, aby neza-búdal na stony svojej matky.²⁷⁾ A toto, čo platí o každom človeku, nemalo by sa uskutočniť v Synovi Človeka?

Panna Mária, ktorá má mocný vplyv na Otca a mocný vplyv na Syna, má mocný vplyv aj na **Ducha Svätého**. Ved' je jeho **Nevesta**. Keď sa Mária pri zvestovaní stavia proti prisľúbeniu budúceho materinstva, a poukazuje na svoj sľub panenstva, anjel ju uspokojuje: Vtelenie bude účinkom jedine božského zásahu Ducha Lásky, nekonečnej Svätosti. Odteraz je Mária nepoškvrnenou Nevestou osobnej Lásky, posväcujúceho Ducha. Prihovára sa teda za svoje deti na zemi: „**Veni, Sancte Spiritus**, sostúp Duchu Svätý, shliadni na túto dušu v úzkosti.“

Či nehovorí i Písmo Sväté: „Modlitba spravodlivého je všemohúca u Boha?“²⁸⁾ Tým viac modlitba Nevesty bez škvrny!

Ale čože zrobí moc bez dobroty? Načo by bol Márii jej mocný vplyv u Najvyššieho, keby ju

²⁶⁾ Filius meus es tu. Ego hodie genui te (Ps. II).

²⁷⁾ Gemitus matris tuae ne obliviscaris (Eccli 7, 29).

²⁸⁾ Jak. 5, 16.

láska k nám nepohla, aby ho použila pre svoju ustavičnú prímluvu?

Mária je našou **Matkou**. Mnohí si myslia, že to znamená len: Má k nám také city, aké má matka voči svojmu dieťaťu. To je len pekná metafora a nič viac. To nie je skutočnosť, ktorú treba brať doslovne. Nie tak! Mária je naozaj našou Matkou. Myslíme, že sme to už dosť jasne vyložili.

Veď, čo je to byť naozaj matkou? Dať nám život? A Mária nám naozaj dala život? Áno, isteže. Pravda, nie prirodzený život, ale život nadprirodzený, život Najsvätejšej Trojice v našich dušiach. A tým je milosť posväcujúca na zemi a sláva v nebi. V jednej chvíli svetových dejín, ako sme to pripomenuli, záviselo od Márie — a jedine od nej — od privolenia jej slobodnej vôle, či nám dá milosť skrz Ježiša Krista. Z tejto Máriinej vôle sme sa narodili pre božské veci. Preto je v plnom smysle slova našou pravou Matkou.

Keď sa takto stala našou pravou Matkou — a vieme za cenu akých námah a koľkých slz neskôr — dostala od Boha, primerane svojmu titulu, aj city, aké vyžaduje jej zástoj.

Môžeme o nej meditovať, o našej veľmi milej Matke, ako v nebi neustále pracuje na spásu svojich úbohých dietok na zemi. Shora hľadá na svojich „malučkých“, ktorých porodila v nevýslovných bolestiach...

Pozrime tak na jedno z týchto jej nešťastných dietok. Je v smrteľnom hriechu. Blíži sa mu koniec

života. Hodina už odbíja. Hrôza, keby ho smrť mala odniesť v hriechu!

Mária sa vrhne pred trón Boží: „Pozri, Pane! Na záchranu tohto nešťastlivca som vyliala všetky slzy svojho srdca a všetku krv svojho Syna! A to je naozaj čosi! Ak bude toto úbohé dieťa zatratené, moje slzy budú naveky stratené, krv môjho — a Tvojho — Syna bude navždy zmarená. Oj, nie! Maj zľutovanie nado mnou! Maj zľutovanie nad nami!”

Ako by mohol Boh odporovať takej prosbe?

Raz sa jedna žena z Tekuy hodila k nohám Dávidovým: „Kráľ, zachráň ma.” Kráľ jej povedal: „Čo ti je?” — „Čo mi je? Ach, ja nešťastná, som biednou matkou. Mala som dvoch synov. Pohádali sa medzi sebou na poli a jeden udrel druhého a zabil ho. A teraz celá rodina ide proti tvojej služobnici a volá: Vydaj nám vraha svojho brata. Nech zomrie za život svojho brata, ktorého zabil. Tak, keď už jeden zomrel, teraz mi chcú zabiť ešte aj druhého!”

Mária tiež tak dôvodí: „Bože môj! Mala som Prvorodeného. Jeho bratia ho zabili. Teraz, keď Ježiš umrel na Kalvárii, keď aj ostatné moje dievky sa stratia, čo mi zostane?”

Sväté Písmo, hovoriac o Dávidovi pridalo: „Odpovedal žene z Tekuy: Tak ako Jáhve žije, ani jeden vlas tvojho syna nepadne na zem!”

A Jáhve by nebol dobrotivejší než sluha Jáh-vov?

Hlava II.

MÁRIA PROSTREDNICA.

Niet pochybnosti, že Mária spolu s Ježišom získava nám milosti vykúpenia. Ale nielen to. Spolu so Spasiteľom rozdeľuje nám tiež milosti.

Pri hriechu postup bol tento: hriech začína s Evou, v Adamovi sa dovíši, cez Evu sa dáva ďalej. V nadprirodzenom svete je ten istý postup: Máriou začína spása, v Ježišovi sa dovíši, skrz Máriu sa dáva ďalej.

Nie, žeby získanie milostí a ich rozdelenie bolo nevyhnutne spojené. Boh mohol chcieť, aby Mária nám dala Ježiša a aby Ježiš bol potom jediným Pánom milosti, ktoré nadobudol za cenu vlastnej krvi. Ale nespravil to tak. Bossuet nám shrňuje tradíciu o tejto veci v slovách: „Boh nám chcel dať Ježiša Krista skrz preblahoslavenú Pannu. Keďže však Boh dáva svoje dary bez oľutovania, tento poriadok sa už nezmení. Je, a ostane vždy pravdou, že sme dostali skrz jej lásku všeobecný princíp milosti a teda i jej prostredníctvom bude sa nám aplikovať vo všetkom, čo patrí ku kresťanskému životu. Keď jej materinská láska prispela k našej spáse v tajomstve Vtelenia, ktoré je všeobecným princípom milosti, prispeje potom aj vo všetkých ostatných veciach, ktoré z neho plynú.”

Pápež Lev XIII. v encyklike o ruženci z októbra 1895 prízvukuje to svojou veľkou autoritou: „Keď bola Panna Mária Prostrednicou v tajomstve Vy-

kúpenia, úmyslom božím bolo, aby bola aj prostrednicou milosti, ktorú toto tajomstvo bude rozlievať po všetky časy."

Keď však má Mária toľký vplyv ako prostrednica, nezmenší sa potom o toľko zástoj Pána Ježiša?

Katolícka viera výslovne vyhlasuje so svätým Pavlom, že je len jeden prostredník: Ježiš Kristus. Keď k nemu postavíte podobnú prostrednicu, ktorá bude mať podobnú účinnosť ako on, prostredník už nie je jediný a dávate priveľa preblahoslavenej Panne. Takto dôvodia protestanti, aby nemuseli s katolíkmi vyznávať mariánske krédo.

Zle chápú toto učenie.

Po prvé, preblahoslavená Panna aj keď je prostrednicou, je predsa tiež len vykúpená. Veľmi pomáha síce spasť iných. Ale najprv bolo treba, aby ona bola spasená. Svätý Pavol má pravdu: Je len jeden Spasiteľ, len jeden Vykupiteľ. Mária, ako my všetci, dostala dobrodenie vykúpenia. Len to má zvláštne, že jej vykúpenie bolo „vznešenejšie“, ako hovorí Pius IX. v bule o Neпоškvrnenom počatí. A pozostávalo v tom, že bola ochránená od každej škvrny od prvej chvíle svojho života.

Hoci je v trpnom smysle vykúpená ako my všetci, jednako mohla sa stať potom „vykupujúcou“ v činnom smysle. Nech sa nám odpustí toto neelegantné vyjadrovanie. Zdá sa byť veľkým omylom, že vidíme čosi zvláštne v tom, že Mária má činný zástoj vo vykúpení. Lebo každý po-

krstený, nech je akýkoľvek, nesie čiastku zodpovednosti za spásu sveta. Každý z nás, keďže tvorí jeden celok so Spasiteľom, nemôže byť spasiteľom spolu s ním. Pravdaže, druhoradým spasiteľom, ale predsa skutočným a účinným spasiteľom. Tým sa neodníma nič zo zásluh Kristovi. Ba práve bez ukrátenia jeho moci, ešte obdivuhodnejšie sa zaskveje jeho milosrdenstvo.

Tým sa mu nič neodníma z jeho moci. Jeho zásluhy sú zásluhami v prísnom smysle spravodlivosti. Len ony môžu v pravom smysle dať primeranú a úplnú vynáhradu za krivdu, ktorú hriech urobil Bohu. Ale Pán Ježiš chce našu spoluprácu v trojakej forme: v apoštolských prácach, modlitbe a obeti. Tieto zásluhy nevykupujú v smysle prísnej spravodlivosti, ale len čisto božej blahosklonnosti, lebo Boh vyhovie Pánu Ježišovi, aby mal ohľad na mnohé prínosy každého z jeho údov a použil ich na soslania spásy dušiam.

Keď teda každý kresťan — iba žeby nechápal úplne poslanie kresťana — má byť „vykupiteľom“ s Kristom, čo sa máme čudovať, že Mária, tvor požehnaný medzi všetkými ženami a tak úzko spojený s Pánom Ježišom, je povolaná tak ako my, lenže skvelejšie než my, k účasti na vykúpení?

Niektorí nemajú radi slovo spoluvykupiteľka. Zdá sa im, že priveľa označuje spoluprácu rovnakého druhu. Nuž, nechajme slovo. Hlavná je sama skutočnosť. Nič nie je jednoduchšie než prijať sprostredkovanie Máriino v diele spásy, lebo

Boh žiada aj od najmenšieho z nás, aby bol prostredníkom.

Sprostredkovanie Máriino, pravdaže, prevyšuje vznešenosťou každý iný jej životný zástoj. Svätý Bernardín Siénsky hovorí takto: „V tej chvíli, čo počala v svojom živote Slovo Božie, dostala, aby sme tak povedali, určitú právomoc, akúsi autoritu nad každým časovým sosláním Ducha Svätého, takže od Boha dostaneme milosti len skrz jej prostredníctvo.“

Matka vysvetľovala svojmu dieťaťu znak kríža: „V mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého.“ „Mama! Chýba Matka!“ — Matka je. Nespomíname ju v znaku svätého kríža, ale ona existuje a katolícka viera jej aj dáva význačné miesto. Či to nie je jedna z veľkých chýb protestantizmu? Uznávajú, že Mária je Matkou Ježišovou. Ale nepripúšťajú, že by bola Matkou a Prostrednicou údov Kristových. Aké smutné je to náboženstvo, náboženstvo, v ktorom niet matky! My však radi vidíme tú črtu vyjadrenú napr. v živote veľkého Newmana: Pred svojím obrátením, keď bol tútorom (inštruktorom) v Oxforde, a keď jeho mladý brat Francis sa ubytoval uňho, aby mohol chodiť na prednášky, Newman umiestnil v izbe študenta obraz preblahoslavenej Panny. Na sťažnosti mladíka odpovedal karhavým tónom proti protestantom, ktorí zabúdajú na slová: „Požehnaná si medzi ženami.“²⁹⁾

²⁹⁾ Thureau-Dangin: Renaissance religieuse en Angleterre au XIX. siècle, (Náboženská obnova v Anglicku v XIX. storočí), str. 25.

Len Ježiš — ako to o chvíľu podrobnejšie rozoberieme — zaslúžil nám v prísnom smysle slova nadprirodzený život. Máriu na jedinečné miesto nad všetkých vyvolených, ba aj od najväčšieho z nich je tak ďaleko, že sa to ľudsky nedá odhadnúť, stavia to, že Boh si žiadal od nej slobodný súhlas, aby Ježiš prišiel na svet a tak mohol získať vykupiteľské zásluhy. Taký je rozdiel medzi prostredníctvom Máriiným a svätých.

Pozrime si teraz rozdiel medzi prostredníctvom Máriiným a Ježišovým.

Rozdiel nie je v rozsahu prostredníctva. Ježišovo prostredníctvo je všeobecné a všeobecné je aj prostredníctvo Máriino. Inými slovami tak ako nijaká milosť spásy neobíde Ježiša, neobíde ani Máriu.

Celý rozdiel — a podstatný rozdiel — je vo vnútornej akosti Máriinho prostredníctva, v hodnote jeho účinnosti. Ježišovo vykupiteľské sprostredkovanie sme označili ako také, ktoré má hodnotu v poriadku prísnej spravodlivosti, to jest dokonalej rovnocennosti. Máriino sprostredkovanie má hodnotu iba svrchovanej patričnosti. Zásluhy Ježišove vyžadujú, aby ich vyslyšal Otec, Máriine zásluhy nejdú až ta. Ježiš vyžaduje, Mária v prosbe nástojí.

U Ježiša sú zásluhy striktného práva, u Márie zásluhy orodovania.

Pravé miesto Máriino v kresťanskej dogme dobre pochopil svätý Ignác, obrátený vojak, chystajúci sa v manrézskej samote na úlohu, nám

dobre známou. Stalo sa to raz za nočnej modlitby. Sám to opisuje takto: „V noci schytila ma silná dôvera a ľahala k preblahoslavenej Panne. Pred omšou, cez omšu a po omši cítil som veľkú pobožnosť, slzy. Videl som Matku a Syna prihovárať sa u Otca. Zdalo sa mi, že títo dvaja prostredníci sa prihovárali u Otca za mňa, a mal som aj príčinu myslieť si, že som ich videl. Dušu mi zaplavily city nábožnosti k obojmu prostredníkom, k Synovi Božiemu a Jeho Matke, ktorí sa mi ukázali. Kým som prosil Matku, aby mi pomáhala so svojím Synom u Otca, a keď som prosil aj Syna, aby sa so svojou Matkou prihovoral, cítil som sa unášaný pred Otca . . . Potom som videl a cítil, že preblahoslavená Panna je mi veľmi naklonená u večného Otca. Cez modlitby omše, či smerovali k Otcovi alebo k Synovi a vo chvíli premenenia nemohol som necítiť a nechápať, že Mária bola akousi bránou a prameňom milosti.“

Keď je však Mária taká mocná, nadhodí niekto, ako môžu byť ešte niektorí zatratení? „Ako Matka Božia všetko dostane, ako Matka Iudí všetko dá“; neznamena to pre všetkých nepochybne spásu?

Nie. Ešte aj Boh sám pripustí, že sa mu niečo tu na zemi nepodarí, keď sa proti tomu stavia vôľa človeka.³⁰⁾ A Mária nie je mocnejšia. Môže sa prihovárať, môže vrúcne prosiť. Môže úpenlive prosiť Božské Srdce — a je si istá, že sa jej vy-

³⁰⁾ Je to pravdaže, len dočasný a čisto zdanlivý nezdar. Boh bude mať nevyhnutne posledné slovo: „Pokánie alebo trest.“

hovie. Môže vrúcne prosiť aj srdce človeka, a tam neraz narazí na zarytú vôľu, ktorá zaťato odporuje.

Vieyra, veľký portugalský kazateľ, sa usiluje vysvetliť tento problém nasledovne: „Na Kalvárii z tých dvoch lotrov jeden mal veľké šťastie a druhý nešťastie. Ježiš však bol medzi oboma. Ale medzi krížom Kristovým a krížom dobrého lotra stála preblahoslavená Panna. Medzi krížom Kristovým a krížom zlého lotra však nestála. Tam, kde medzi hriešnikom a Bohom bola Matka Božia, hriešnik bol zachránený. Tam, kde nebola, hriešnik bol odvrhnutý.“

Myšlienka je pekná, ale ten obraz zostáva len ako symbol. Ten text nesmieme priveľa žmýkať, lebo by nám mohlo z neho vyjsť, že za niektorých hriešnikov sa Mária nemodlí; že preblahoslavená Panna už napred vo svetle od Boha danom vidí, že daktorý hriešnik zatvrdne v svojom hriechu, a preto sa nechce už zaňho prihovoriť, lež odvolá sa na večné rozhodnutie Božie.

Myslím, že Mária sa prihovára ešte aj vtedy. Prestane len na samom-samučkom konci, keď sa už naozaj nedá nič robiť.

Po rozsahu Máriinho prihovoru treba si všimnúť podmienok účinnosti jej sprostredkovania.

Protestanti a jansenisti obviňujú katolíkov, že si namýšľajú, že pre spásu stačí niekoľko vonkajších znakov pobožnosti k Márii. Tak píše Pascal v svojom 9. Provinciálskom liste, a Nicole v svojich poznámkach k latinskému prekladu diela

svojho veľkého priateľa. Priznáme sa, že daktori spisovatelia alebo kazatelia neraz tak sa vyslovujú, že dávajú podnet pre takýto náhľad. Nevrdia síce, že vonkajšie úkony ako také stačia, ale predsa vnukajú myšlienku, že Mária tým, čo si ich odbavia, neomylnne vyprosí konečnú vytrvanlivosť. Zdá sa, že by sa bolo treba trochu presnejšie vyjadrovať. Je pobožnosť k Márii mravne istým znakom vyvolenia?³¹⁾

Pravdaže, ak ide o pravú a vytrvanlivú pobožnosť. Lebo pravá pobožnosť už sama v sebe vyžaduje útek od hriechu, a vytrvanlivá pobožnosť zas predpokladá, že tento útek od hriechu potrvá až do samého konca. Na to povedia, že túto vlastnosť nemá len mariánska pobožnosť, lež každá pravá a vytrvanlivá pobožnosť vyžaduje takúto vernosť.

Vďaka to pripustíme. Jednako však treba pripomenúť, že pobožnosť k preblahoslavenej Panne je mimoriadne účinná a vie udržať človeka v pevnej nábožnosti a úplnej čistote. Táto otázka vo všeobecnosti nemá teda zvláštne ťažkosti. Vidme, ako sa uplatňuje v jednotlivých prípadoch.

Niektorí žijú v hriechu. Nateraz nemá odvahy zanechať svoj biedny stav. Ale modlieva sa ešte napr. každý mesiac jeden Zdravas. A odrieka ho

³¹⁾ O tomto viď kázeň Bl. de la Colombière-a o škapuliari. Hovoríme: mravne, lebo Tridentický Snem, zas. VI., hl. XII., kán. 16, hovorí, že treba zjavenie, aby mali absolútnu istotu, že si zachováme stav milosti až do konca.

s vierou. Je to teda ozjastná modlitba. Bude vylýšaný?

Sv. Alfonz z Liguori, ktorý sa dobre vyzná v otázkach o pobožnosti k preblah. P. Márii, myslí, že je mravne nemožné, aby bol zatratený. Krásny príbeh zo života arského farára ako by potvrdzoval túto mienku: „Raz čakala v kostole akási smútočne oblečená dáma. Popri nej prešiel v superpelicii oblečený sv. farár. Naklonil sa k nej a povedal: „Je spasený.“ Dáma sa začudovala. „Hovorím vám, že je spasený.“ Z jej posunku sa dalo vyčítať, že mu neverí. Vtedy jej sv. farár prízvukoval každé slovo: „Hovorím vám, že je spasený. Je v očistci. Treba sa zaň modliť. Medzi operadlom mosta a vodou mal čas vzbudiť si lútosť. Preblahoslavená Panna mu vyprosila túto milosť. Spomeňte si, ako ste si doma odbavovali mesiac Panny Márie. Niekedy sa pripojil k vašej modlitbe aj váš manžel, hoci bol neveriacim. A to mu zaslúžilo lútosť a odpustenie hriechov v poslednej chvíli.“

Iné je polozenie zarytého hriešnika, ktorý asi takto rozumkuje: „Budem žiť, ako sa mi páči! Ved jeden Zdravas ma zachráni; môžem si teda všetko dovoliť!“ Katolícka viera nikdy nedávala mravné uistenie o spáse takému formalizmu, založenému na podobnej opovážlivosti! Svätý z Liguori výslovne to pripomína: „Keď hovoríme, že je nemožné, aby pravý sluha Máriin bol zatratený, to neplatí o takých, ktorí so svojou pobožnosťou k Márii sa povzbudzujú hrešiť ešte slobodnejšie.

Prízvukujeme, že títo opovážlivci si zasluhujú za túto hriešnu trúfanlivosť, aby sa s nimi zachádzalo prísne a nie s dobrotou. Hovorme tu teda o tých služobníkoch Máriiných, čo s vernosťou, ktorou si uctia a vzývajú Matku Božiu, spájajú túžbu polepšiť sa. Prízvukujem, že považujem za mravne nemožné, žeby boli títo zatratení."

Nicole sa pýta: „Čo povedať o povedačkách, podľa ktorých budeme iste spasení, keď budeme nosiť určité rúcho na česť preblahoslavenej Panny?“ — A sám si odpovedá: „Musíme povedať, že je to veľmi veľký omyl.“ Prečo? Dôvod, ktorý udáva, je veľmi jednoduchý: „Lebo je veľmi veľkým omylom povedať, že v Cirkvi je aj ôsma sviatosť.“

Nicole tým mieni škapuliar. Je známe, že sa r. 1251 v Cambridge zjavila preblahoslavená Panna Šimonovi Stockovi, generálnemu predstavenému karmelitánov, a podajúc mu škapuliar, povedala: „Kto zomrie oblečený v tomto rúchu, bude zachránený od večného ohňa.“ O sedemdesiat rokov neskôr pápež Ján XXII. súdil, že toto tvrdenie je vieryhodné, a vyše dvadsať pápežov to potvrdilo.

Čo si máme myslieť o takej výsade?

Niektorí vysvetľujú ten text doslovne: „Kto zomrie oblečený v tomto rúchu, nebude zatratený . . .“ Tak napr. Bl. de la Colombière: „Tento výrok nemá nijaké obmedzenie. Dakto môže stratíť svoj škapuliar, ale kto ho bude mať na sebe v hodinu smrti, ten bude isto spasený.“

Ale všeobecne sa vysvetľuje, že to treba rozumiť podľa slov pápeža Benedikta XIV. nasledovne: „Text neznamená: Ten, kto len toto robí, ale: Keď život, ktorý oblečením rúcha predsavzal, bude v súlade s noseným rúchom, vtedy mu bude ono prameňom spásy.“ Je jasné, že nebude mať nijaké právo na spásu ten, kto by sa s hriешnou trúfanlivosťou spoliehal na príslub, ktorý dostal sv. Šimon Stock a oddal by sa hriешu a na smrteľnej posteli by odmietol pomoc Cirkvi. Nekajúceho hriешnika ani sto škapuliarov nevytrhne z večného zatratenia. Je však práve otázkou, či preblah. Panna dopustí, aby taký nešťastlivec so škapuliarom tak ďaleko zašiel, žeby zomrel v nekajúcnosti. Na správnu koľaj privedie nás nasledujúca modlitba sv. Alfonza k Márii: „Viem, že mi vždy prídeš na pomoc a privedieš ma k víťazstvu, kde Ťa budem vzývať. Ale sa bojím, že v pokúšeniach nebudem na Teba myslieť. Nebudem Ťa vzývať. Prosím Ťa, ba odvažujem sa od Teba, preblahoslavená Panna, žiadať milosť, aby som myslel na Teba bez prestania a najmä v zápase s peklom. Daj, aby som Ťa v plnom boji bez prestania vzýval a hovoril Ti neustále: Mária, pomôž mi! Mária, príď mi na pomoc!“

Ani jeden hriешnik, ktorý nosí škapuliar, nezomrie nekajúčne. Ale, ak je hriешnik odhodlaný na nekajúcnosť, iste zomrie bez symbolického rúcha služobníkov Máriinych.³²⁾

³²⁾ Od r. 1910 nosenie škapuliarskeho rúcha sa môže nahradiť nosením medailóna požehnaného na tento cieľ. Zobra-

Aj ruženec, hoci nemá takúto záruku, jednako má zvlášť mocnú silu. Ani po šestnástročnom boji nebolo možno Albigencov premôcť. I modlil sa sv. Dominik v kaplnke P. Márie v Prouille a počul hlas: Choď, ohlasuj môj ruženec a viac pomôžeš k víťazstvu než Montfort a jeho križiaci. Bolo to r. 1202. Dominik poslúchol. Albigeni začali ustupovať a čoskoro boli premožení.

Už pred sv. Dominikom boli venččky so zrnkami na modlenie. Zakladateľ dominikánov pridal len rozjímanie o tajomstvách. Za poldruha storočia rozšíril sa tento ruženec všade. Po roku 1350 upadol zas do zabudnutia. Až v polovici 15. storočia znova ho zaviedol v Bretonsku dominikán Andrej de la Roche a na Rýne kolínsky prior, ctihodný Jakub Sprenger. A odvtedy svoju obľubu nestratil. S loretánskymi litániami a inými kratšími modlitbami, napr. „Ó Pani moja“ od pátra Zucchiho alebo „Rozpomeň sa“ od jedného rehoľníka z Clairvaux, možno od samého sv. Bernarda, ruženec je najľudovejšou pobožnosťou k P. Márii. Autor prekrásnych islandských rozprávok P. John Svenson S. J. hovorí toto: „V Dánsku, v protestantskej krajine, kde som bol vyše dvadsať rokov misionárom, mnohí si kupujú ruženec a modliedajú sa ho každý deň. A pozoruhodné je, čo skúsenosť ukázala. Keď si títo ľudia verne odávajú túto pobožnosť, bez výnimky všetci sa nakozuje na jednej strane Pána Ježiša, ukazujúceho svoje Srdce, na druhej strane Preblahoslavenú Pannu s ktorýmkoľvek titulom.

niec obracajú a vracajú do lona pravej Cirkvi. Len jedno je možné: alebo odhodia ruženec alebo sa stanú katolikmi."

Ďalej ísť netreba. Niektorí kresťania príľahko si obľúbia kresťanstvo pre všelijaké náboženské úkony. Robia to však skoro bez ducha. Je to formalizmus, ktorý sa plným právom nepáči protivníkom kresťanstva. Ale neprávom ho zamieňajú s pravým katolicizmom. Praví kresťania vedia, že pobožnosť k preblahoslavenej Panne Márii, ako každá pravá pobožnosť pozostáva predovšetkým v duchu a živote. Pravda, tým nijako nepohŕdajú náboženskými úkonmi. Pán Ježiš chce ľudí, čo sa mu klaňajú v duchu a pravde. Vonkajšie cvičenia sú potrebné, lebo my sme nielen duch, ale máme aj telo. A práve preto, že máme telo a že príľahko zhmotníme všetko, čoho sa dotkneme, treba sa ustavične starať, aby sme neodňali „dušu" náboženským úkonom. Majme sa na pozore pred mechanizmom, strojovým zvykom. Usilujme sa vždy zduchovniť, anjelským spraviť, naozaj životom naplniť každý svoj náboženský krok.

Hlava III.

PROSTREDNICA VŠETKÝCH MILOSTÍ.

Preblahoslavená Panna, odkedy prebýva v sláve, má sverené len tie milosti, ktoré vedú priamo k spaseniu, alebo je prostredkyňou každej milosti bez výnimky?

Pravdaže každej milosti. Už tým, že je Matkou Božou, je Matkou milosti, veď je Matkou samého Pôvodcu milosti.

Ale hovorme presne. Možno povedať, že všetky milosti bez výnimky nám prichádzajú **len** jej prostredníctvom? Bez pochyby áno. A to pre nasledujúce dôvody:

Urobme najprv veľmi jednoduchý, ale i veľmi vznešený úsudok. Jeho hlboká krása nás už neprevapí, keďže sme si už objasnili učenie o tajomnom tele Kristovom.

Dve veci sú isté: Mária je **Matka**. Je Matkou všetkého, čo je Kristus. To nám stačí.

Poviete však, akože môžeme z tej vety vyzvodzovať: Má Mária podiel v udeľovaní všetkých milostí, ktoré dostávame, a nič nedostaneme bez nej?

Pozrite: Krista nemožno deliť. A tá, ktorej poslaním je „utvárať Krista“, nemôže oddeľovať Hlavu od údov. Nemôže utvoriť „hlavu“ a obísť údy. Úlohou Márie bolo zrodiť Krista a vychovať ho. A to platí o jej Prvorodenom, a platí aj o nás, jej „druhorodených“.

Ale spýtajme sa radšej dajakej matky, či utvárať, vychovávať, to nie je dielom radu drobností? Matka, ktorá pozná svoju úlohu, vynechala by ľahkomyselne čo i najmenšiu malučkú a pod zámienkou, že ju zaujímajú len hlavné veci, zanechala by tieto tisícovaké ustavičné starosti, v ktorých viac než inde javí matku? A ktože môže

poznať lepšie úlohu matky a plniť ju s väčšou láskou a dokonalejšie než Mária?

Keď je Mária takou matkou a keď na základe toho, že zrodila pre božské veci každého pokrsteného, dostala poslanie vychovať ho, stvárňovať a nechať rásť Krista v ňom, mohla by nezakročiť vtedy a vždy vtedy, keď ide o to, aby sme sa stali viac „Kristom“? Akože môžeme deliť tieto dve materstvá; pripustiť že ona nič nezanedbala, čo bolo potrebné, aby Ježiš bol čím viac Ježišom, a na druhej strane pripustiť, že sa málo stará o to, aby aj z nás zrobila viac alebo menej „Ježiša“?

Všimnime si len, že tú starostlivosť, ktorú vynaložila pre svojho Prvorodeného, venuje aj svojim „druhorodeným“. Predmet tejto starostlivosti je síce v oboch prípadoch rozdielny, ale láska je rovnaká. Mária nie je ako my. Nedelí Krista nadvoje. Nepozná meč Šalamúnov. Je na to príveľmi matkou.

Keď pohan mohol napísať: „Nič z ľudských vecí nie je mi ľahostajné,“ tým skôr sa postará Mária o všetko, čo sa nás týka. Nič ľudského nie je jej cudzie. Jej pozornosti neunikne nič z toho, čo sa robí na tejto biednej zemi. Dobré vie, ako sa žije v tomto slzavom údolí. Jej pobyt medzi nami mohol v nej vzbudiť len túžbu, aby nám prišla všemožne na pomoc.

Iste by sme považovali za celkom jasné, čo povedala sestra Terezka Ježiškova: „Chcem tak užívať neba, že budem robiť dobre na zemi. Vysypem na zem dážd ruží.“ Niet ťažkosti pripustiť,

že robí, čo sľúbila. A vieme si predstaviť, aká je dobrá a milá a mocná u Srdca Ježišovho.

A Mária? Keď ponížená a utiahnutá panna, má v nebi toľký zástoj, čo potom čakať od Kráľovnej panien! Bol by to nerozum, keby dakto chcel obmedziť dosah jej činnosti len na časť milostí: „Tieto ruže chcem rozdať. Ale ostatné si ponechám v ruke. To by som sa priveľa zaoberala so svojimi deťmi!“

Koniec-koncov na podopretie tohoto teologického dôvodu máme sväté texty.

„*Et erat Mater Jesu ibi.*“ Matka Ježišova bola pri Ježišovi. Traja králi od Východu sa mohli o tom presvedčiť; tak isto aj ostatní rovesníci Ježišovi. Veď či neobsiahla ešte pred narodením Ježišovým, keď ho nosila v živote, posvätenie svätého Jána Krstiteľa? — Matka Božia bola tam.

Je všade. Pri prvom zázraku, pri križi, vo večeradle.

Isteže, je to len niekoľko udalostí. Ale fakt, že Máriu vídať pri všetkých veľkých udalostiach, nám dobre ukazuje, že jej činnosť máme vidieť všade. Táto pravda sa tak natíska, že sa nám zdá až neužitočným názorne ukazovať čosi také zjavné.³³⁾

³³⁾ Svätý Ignác neváha umiestniť na základe tohto princípu v svojich *Exercíciach* jedno „Zjavenie Preblahoslavenej Panne“ hneď po Zmŕtvychvstaní. Sväté Písmo to nenaznačuje, ale sväté Písmo predpokladá, že máme rozum na usudzovanie: *Scriptura supponit nos habere intellectum.* — Suarez zas so svojej strany hovorí: *Ubi res ipsae et opera quibus Christus matrem honoravit clamabant, verba non erant necessaria;* kde

Ústne podanie dáva tomuto dôkazu zo svätého Písma zvláštnu hodnotu a náplň.

Hneď po páde prvých rodičov, bol daný sľub o príchode Vykupiteľa. Ale hodno si všimnúť jednu osobitnú a vzácnu podrobnosť: O jeho Matke sa tam hovorí skoro toľko ako o ňom. „Žena“, hovorí diablovej, „žena ti rozmliaždi hlavu. Položím nepriateľstvo medzi tvojím pokolením a jej pokolením“.

Odvtedy mnohí cirkevní Otcovia dávajú Márii titul „Nová Eva“.

Toto poukazuje dobre, hovoria, na úlohu Márie ako spolupracovníčky Prostredníka v hodine vykúpenia. Ale ako toto dokazuje **všeobecné** sprostredkovanie Máriino? To ho nedokazuje priamo. Všimnime si však dôkladnejšie tejto otázky.

Mária je Matkou Spasiteľa.

Dva predpoklady: 1. Či Spasiteľ začne verejne účinkovať a Mária sa utiahne a nestará sa viac o nič. Je Prostrednicou na chvíľu, jej úloha prestáva pri jej príchode do neba. Môže sa na všetko dívať, ale môže len nechať veci plynúť svojim tokom.

Alebo: Spasiteľ začal svoju úlohu a Mária si podrží pri ňom svoju úlohu. Pracovala s ním na zemi, bude ďalej po jeho boku pomáhať aj v nebi. Patrí sa, aby v jednotnom pláne božom pomáhala rozdávať, čo pomohla nadobudnúť.

fakty nemohly to nevyžadovať, načo to ešte vyjadrovať slovami?

Toto druhé riešenie sa nám priamo natíska: Mária je Matkou Vykupiteľa. Je, ba ešte skôr je Matkou vykúpenia. Prečo by sme si mali myslieť, že jej príchodom do neba je tomu koniec? Kým bola tu na zemi toľko robila, a keď je v nebi už by nič nerobila?

Nie, nie! Je Matkou Spasiteľa, a teda je Matkou všade, kde Ježiš je Spasiteľom. **Mater Iesu ibi.** Všade, kde Ježiš vykupuje, Matka je pri ňom a spája s jeho dielom svoju materinskú prímluvu. Plán Boží je **jednotný**. Boh je verný Sebe samému.

Či neoslavujú svätí a bohovedci túto krásnu výsadu Máriinu, keď ju menujú slovom do našej reči nepreložiteľným, ktoré možno niektorých dnešných ľudí uráža, keď ju nazývajú „tajomným krkom“ Cirkvi?

„V prirodzenom tele život prechádza cez krk do ostatných častok tela, a spája ich tiež s hlavou. Je to jediná cesta dychu i pokrmu, ktorým udržiavame vyčerpané sily. Krk má počty, ktorých sa nedostáva ostatným údmi. Aj dieťa sa matke hodí a zavesí na krk, keď ho desí hrôza alebo ľahá ho láska. Nuž, a toto všetko pristane tak dokonale preblahoslavenej Panne.“ Takto hovorí Cornelius a Lapide, svätý Hieronym i svätý Bernard, Albert Veľký i Bellarmin, Bernardin Siénsky i svätý Alfonz Liguori.

Ale spomína, že toto prirovnanie je v jednom nesprávne. V ľudskom tele krk je prirodzeným sväzkom medzi hlavou a ostatnými údmi, ale táto

jednota sa uskutočňuje bez jeho vôle a rozumu. Mária je však rozumným a slobodne zvoleným sväzkom našich duší s Kristom.

Okrem týchto vysvetľovaní cirkevných Otcov a bohovedcov, nasbieralo by sa veľa klasov v nezmernej žatve svedectiev podania.

Zo svedectiev Východu uvedme ešte pamätné slová svätého Germána Carihradského: „Nik sa nespasí, iba skrz Teba, Matka Božia. Nik neujde nebezpečenstvám, iba skrze Teba, Panna Matka. Nik nedostane dar s neba, ak nie cez Teba, vrúcne milovaná Panna.“

Zo Západu známy je text svätého Bernarda: „To je vôľa Božia, aby sme dostali všetko skrz Máriu.“ Pripomeňme si i slová svätého Petra Damiánskeho: „Nijaká milosť nesostúpi s neba na zem, že by neprešla cez ruky Márie“, alebo slová svätého Ambróza: „Skrz ňu príde na svet všetko, čo vychádza z neba ako milosť.“ Konečne svätý Bonaventúra hovorí: „Od Márie máme všetko, čo nám prichádza s neba.“

Nie je naším cieľom nashromáždiť texty. Sú ich nespočetné rady. Myslíme, že stačia tie, čo sme uviedli.

Iným svedkom dogmy je kresťanská modlitba: **lex orandi — lex credendi.**

Keď Pius IX. 8. decembra r. 1854 definoval dogmu o Nepoškvrnenom počatí, dieťky Panny Márie sa nesmierne radovaly. Viacerí sa pýtali, aký nový skvost pridajú ešte neskoršie veky korune ich Matky.

A začiatkom roku 1921 sa dozvedeli, že pápež schválil sviatok Márie **všeobecnej Prostrednice Božích milostí**.

Na mariánskom kongrese r. 1904, potom roku 1913 sa podaly referáty v tomto smysle. Onedlho na návrh belgického primasa, kardinála Merciera, poslali pápežovi Benediktovi XV. želanie, v ktorom ho prosili, „aby vyhlásil za katolícku dogmu tradičnú vieru kresťanského ľudu vo Všeobecné prostredníctvo prímluvy Márie u jediného Prostredníka spravodlivosti, Ježiša Krista.“

Vlastná omša P. Márie, Prostrednice všetkých milostí, (31. mája) bola najprv povolená len kostolom v Belgicku a tým kostolom v kresťanskom svete, ktoré o to požiadajú. Pápež Benedikt XV. zapísal tento sviatok do svojho osobitného kalendára. Založila sa komisia, aby sa „chystala, podnecovala a obsiahla slávnostná definícia“.

Už slávny predchodca Benedikta XV. tvrdil: „Mária je nebeským kanálom, po ktorom sotupujú na zem záplavy všetkých milostí.“

Istý učený teolog, keď shrnul všetky takéto výroky a porovnal hojnosť textov ku relatívnemu nedostatku starých svedectiev pre Nepoškvrnené počatie, právom sa začudoval, „že Nepoškvrnené počatie si mohlo preraziť cestu, kým materinstvo milostí sa ešte nestalo dogmou našej viery.“

Všeobecná zásada: „Každá milosť nám prichádza skrz Máriu“, vidí sa celkom pravdivou. A preto môžeme si predstaviť Máriu tak, ako ju

videla r. 1830 v kaplnke Dcier Lásky v Paríži v ulici du Bac sestra Katarína Labouré.

Je tam výstižne zobrazená preblahoslavená Pan-
na ako rozdávatelka milostí. Biele rúcho, plášť
farby rodiaceho sa dňa. Nohou mliaždi hada. Vy-
stiera ramená a skláňa ich k zemi. Z jej rúk, pl-
ných prsteňov a vzácnych kameňov, vychádzajú
žiarivé lúče. „Hľa“, — hovorila Mária, — „symbol
milostí, ktoré rozsievam na osoby, čo ma o ne
prosia“.³⁴⁾

„Každá milosť prichádza Iuďom troma stupňa-
mi: Boh ju dáva Kristovi, od Krista ide k prebla-
hoslavenej Panne a z rúk Máriiných sostupuje
k nám.“³⁵⁾

Novšie dielo sochára Deberta, robené pre ka-
plnku členov **Orantes Ave Maria**³⁶⁾ veľmi dobre
vyjadruje túto krásnu dogmatickú myšlienku: Na
vrchu Boh Otec, ktorému vidno len tvár a široko
rozprestreté ramená. Pod ním Duch Svätý v po-
dobe holubice s rozprestretými krídlami. Potom
Ježiš na kríži, ruky pribité klincami. Panna Mária
stojí na zemeguli. Jej hlava siaha do výšky srdca
jej Syna. Roztvorené dlane Máriine sberajú
vzácne milosti, ktoré od Otca a Ducha Svätého
sostupujú z rán Ježišových v podobe kvapôk krvi,
a potom sa od Márie rozbiehajú ako dážd' spásy.

³⁴⁾ Na rukách Panny boly, zdá sa, diamanty bez lesku,
vyhasnuté: „Predstavovali, podľa svedectva Kataríny Labouré,
milostí, ktoré Iudia zabúdajú pýtať.“

³⁵⁾ Svätý Bernardín Siénsky.

³⁶⁾ V Bry-sur-Marne.

Ale tento fakt všeobecného prostredníctva Panny Márie vnuká nám niekoľko otázok.

Skrz Máriu prechádzajú všetky milosti, ktoré si prosíme jej prostredníctvom. O tom nepochybujeme. Ale ako je to s milosťami, ktoré si prosíme a osobitne neutiekame sa k nej o prímluvu, napr. ktoré si prosíme prostredníctvom niektorého svätého?

Aj vtedy Mária sprostredkuje. Benedikt XV. to majstrovsky vyjadril. Kongregácia obradov váhala viac rokov priznať blahoslavenej Janke z Arcu jeden z dvoch zázrakov predložených pre jej svätorečenie, lebo sa staly v Lurdoch. Ale pápež dal 6. apríla r. 1919 prečítať dekrét, ktorým uznal tie zázraky za autentické a takto sa vyslovil: „Vo všetkých zázrakoch treba uznať prostredníctvo Márie, skrze ktorú podľa vôle Božej nám prichádza každá milosť a každé dobrodenie. Preto nemôžeme popierať, že na jednom z uvedených zázrakov toto prostredníctvo presvätej Panny sa ukázalo celkom zvláštnym spôsobom. Myslím, že Pán to tak zariadil, aby pripomenul, že neslobodno nikdy vylúčiť spomienku na Máriu. A to ani vtedy nie, keď sa pri niektorom zázraku zdá, že ho treba prisúdiť prímluve daktorého blahoslaveného alebo svätého. Aj keď sa Bohu páči osláviť svätých,“ pridal Benedikt XV., „treba vždy predpokladať prímluvu tej, ktorú svätí Otcovia nazývajú Prostrednicou všetkých prostredníkov, **Mediatrix mediatorum omnium.**“

A čo s milosťami, ktoré dostaneme, hoci si ich nepýtame?

Aj vtedy nám ich obsiahne Mária. Jej prostredníctvom, hoci je rozdielne čo do hodnoty a účinnosti, ako sme už spomenuli, predsa čo do rozsahu je práve také všeobecné ako prostredníctvom Ježišovo. Nijaká milosť neobíde Ježiša, nijaká Mária. Preblahoslavená Panna stojí ustavične na kraji raja a posielala nám nebeské milosti.

Preblahoslavená Panna bude môcť si odpočinúť len keď už nebude zeme. S dobrotivým úsmevom, v ktorom sa odrážala hlboká teológia, hovoril svätý arský farár: „Myslím, že na konci sveta preblahoslavená Panna bude už spokojná. Ale kým svet trvá, ťahajú ju na všetky strany. Preblahoslavená Panna je ako matka, ktorá má veľa detí a ustavične je zaujatá chodením od jedného k druhému.“ Priznal sa svojim prostučkým spôsobom, že tak často čerpal z tohoto prameňa, že už dávno by tam nič nebolo, keby nebol nevyčerpatelný.

Niektorých tu znepokojuje jedna vec: Účasť, ktorú má Mária na obsiahnutí milosti musí byť vždy **nevyhnutne aktuálna?**

P. Terrein, jeden z teologov, ktorí o Panne Márii najlepšie a najhlbšie hovorili, chápe vo svojom majstrovskom diele: **Marie Mère de Dieu, Mère des Hommes**³⁷⁾ prostredníctvom Máriino ako „vykonávanie jej materinskej úlohy“ a rozoznáva

³⁷⁾ Mária, Matka Božia, Matka Tudi.

v ňom spoluprácu na milosti a aktuálnu spoluprácu na každej milosti.

Ani jednu milosť nedostaneme bez materinskej účasti preblahoslavenej Panny. Ale aká je táto účasť? **Nevyhnutne aktuálna?** Neodváža sa to tvrdiť. Iní zas jasno hovoria, že toto je také isté, že by sa to mohlo aj dogmaticky definovať. Ak to nepríjmeme, musíme pripustiť, že je P. Mária obmedzená vo vykonávaní svojej materskej činnosti. A na to naozaj niet dôvodu.

Nakoniec ešte jednu zaujímavú historickú podobnosť: 13. decembra r. 1920 kardinál Mercier oddal pápežovi náčrt offícia na česť Márie Prostrednice. Benedikt XV. ho pozorne preštudoval a 17. januára prijal kardinála a povedal mu: „Prečítal som celý váš náčrt. Je veľmi pekný. Tu niet čo váhať, treba ho schváliť.“ Potom skoro bojzливо pridal: „Invitatórium je tam jediná vec, čo sa mi menej páči.“ — Invitatórium je druh refrénu, ktorý sa opakuje po každej strofe hymny, ktorou sa začína matutínium breviára — „Ináč to je len taký pocit, veľa si to nevšímajte.“ Keď však kardinál naliehal, svätý Otec povedal: „Nuž toto: najkrajšie a najklasickejšie invitatória reprodujú skoro vždy slová **Venite Adoremus**. Trocha ľutujem, že vo vašom náčrte to nie je, rád by som bol videl ku prostredníctvu Máriinmu pripojené aj adorovanie Syna.“ Ešte v ten večer sa invitatórium definitívne zmenilo takto: **Christum Redemptorem qui nos omnia voluit habere per Mariam, venite adoremus!** Poďte sa klaňať Kristo-

vi Vykupiteľovi, ktorý chcel, aby sme všetko mali
skrz Máriu!"

Môžeme zakončiť túto kapitolu lepším vzýva-
ním ako je toto?

Zakončenie.

ODPOVEĎ SYNOV:

LÁSKA KREŠŤANOV K MATKE.

Zakončenie.

LÁSKA KREŠŤANOV K MATKE.

Jeden z najoddanejších apoštolov Panny Márie, svätý Grignon de Montfort, bez váhania povedal: „Boh chce, aby ľudia Máriu ešte viac milovali a viac si ju ctili ako dosiaľ. Ľudia ešte nepoznajú Pána Ježiša tak, ako by ho mali poznať, lebo ešte primálo poznajú P. Máriu. Dala svetu Spasiteľa raz a modernému veku chce dať svojho Syna druhý raz . . .“

Cez stáročia si ľudia uctili preblahosladenú Pannu. Jej úcta sa začala úctou Ježišovou k Márii. Po Spasiteľovi už apoštoli a prví kresťania ju ctievali! Ako láskou sa vinuli k Matke Božej. Nábožná tradícia hovorí, že baziliku Panny Márie del Pilar postavili na návod svätého Jakuba. V Tripolise vraj sám svätý Peter posvätil kostol Márii ešte za jej života. V Arles sa nachodia zvyšky starého chrámu, známeho pod menom Panny Márie milostí (alebo svätého Honoráta Alyscampského), ktorý kedysi mal tento nápis: **Hoc sacellum dedicatum fuit Deiparae adhuc viventi** (túto kaplnku venovali úcte Matky Božej ešte za jej života).

Úradná úcta Panny Márie sa ustálila však len hodne neskoro. Až v šiestom storočí sa zsvätily sviatky s vhodne určeným rázom ako Narodenie, Očisťovanie, Zvestovanie, Nanebevzatie. Tomu sa netreba čudovať. Až do konca 4. storočia verejný

kult bol vyhradený len mučeníkom. Keď si však Cirkev začala uctievať aj svätých — nemučeníkov, do liturgie dostala sa ihneď i Mária a to na čelné miesto.

Kresťanské srdcia ozdobily Máriu najvznešenejšími názvami. Skoro vždy sú spomienkou na mocnú prímluvu Madony: Pomocnica kresťanov, Matka Božskej milosti, Útočisko hriešnikov, Prameň života, Brána nebies . . .

Kresťanské oduševnenie v svojom vzlete k Márii neprestajne zväčšuje bohatstvo svojich výrazov. Lenčo príde k slovu predstavivosť, alebo skôr srdce veriacich, slová idú za slovami, akoby zástupy pokrstených, Cirkev veriacich, chcely už vopred podpísať dogmu o všeobecnom prostredníctve svojej Kráľovnej. Nechajme tituly čisto zemepisné alebo dejepisné. Ale koľká „teologia“ sa zrači v týchto názvoch: Matka božej milosti, Matka všetkých milostí, Panna mocná, Matka ustavičnej pomoci, Kráľovná pokoja, naša Ochrana, Potešenie zarmútených (Matka útechy) a tisíce podobných mien.

V meste Carihrade našly sa stopy aspoň päťdesiatichôsmich svätýň, zasvätených P. Márii! Na okolí mesta bolo ich so dvadsať. Nájdeme tu krásne názvy: Panna Mária plná milosti, Panna Mária, ktorá chytro vyslyší, Panna Mária dobrej nádeje (doslovne istá nádej), Mária zem oživujúca, Mária prameň Nekonečného, Mária Panna zmilovania („eleousa“), Mária, osloboditeľka z bolesti, Mária dobročinná, Panna Mária milosrdná.

Vo Francúzsku, ak vezmeme do úvahy len pútnicke miesta, je aspoň 1300 kostolov a kaplniek zasvätených Panne Márii. Na prvom mieste je diecéza Saint-Flourská, kde je tridsaťsedem pútnických miest Panny Márie. Potom príde Rodez s tridsiatimišiestimi, Annecy s tridsiatimištyrmi, Lyon, Belley, Saint-Claude s dvadsiatimidvoma. Čo však povedať o litániách vytesaných do kameňa v našich nádherných katedrálach, keď skoro o všetkých by sme mohli užiť slov Vaubanových o mariánskej katedrále v Coutances: „Kto je ten vznešený šialenec, ktorý vztýčil tento zázrak do vzduchu?“ Lenčo sa jeden chrám skončí, druhý sa už stavia. Niekedy razom vyrastajú zo zeme a dvíhajú sa k nebu jedným švihom, viaceré baziliky zasvätené Panne Márii: napr., aby sme spomenuli aspoň niektoré: Paríž a Beauvais, Rouen a Chartres, Reims a Bourges.

Michelet definoval stredovek: ako „výraz viery v Preblahoslavenú Pannu, vyjadrený v skale.“

Toto nie sú však diela jednotlivcov. Celý kresťanský ľud v žiariacej jednote stavia Preblahoslavenej Panne nádherné pomníky. „Chudobný dáva svoje ruky, bohatý peniaze, učený vedu, umelec svoje nadanie. V dejinách umenia nikde nenájdeme čosi podobného.“³⁸⁾

Ozanam pri návšteve Cidovej vlasti oslavuje ako vežu Sainte Chapelle vzletnú slávu katedrál, čo zvelebujú Máriu:

³⁸⁾ E. Male.

„Ó Matka Božia Burgoská! Ty si Matkou Pisy a Milána, Kolína i Paríža, Amiensa i Chartresa, Kráľovná všetkých katolíckych veľmiest. Áno, naozaj si krásna a nádherná „**Pulchra est et decora**“, lebo sama myšlienka na Teba dáva pôvab a krásu týmto ľudským dielam. Barbari vyšli zo svojich hôr, a zdalo sa, že títo podpalači miest budú vedieť len ničieť. Ale Tys' ich skrotila, že sohli hlavu pod skaly, zapriahli sa do ťažkonaložených vozov, poslúchali vedúcich — vystavali Ti kostoly. Urobila si ich trpezlivými, že nerátali ani storočia, v ktorých Ti tesali skvostné portály, galérie a vežičky. Urobilas' ich pribojnými, že výška Tvojich bazilik ďaleko predstihla i najnáročnejšie budovy Rimanov; zrobilas' ich čistými, že tie mohutné stavby s celými zástupmi sôch dýchajú len čistotou a nehmotnou láskou. Odzbrojila si množstvo rúk, ktoré dosiaľ hľadaly slávu len v prelievaní krvi, a miesto meča podalas' im murársku lyžicu a dláto a zamestnávala si ich za tristo rokov v Svojich tichých ateliéroch. Ó Panna Mária, ako hojne odmenil Boh poníženosť svojej služobnice! Aké bohaté stánky Ti dal namiesto chudobného nazaretského domku, v ktorom si bývala so Svojím Synom!“

Umelci a majstri ostali zväčša neznámymi. A zdá sa, že tak je to lepšie. Tak sa celý kresťanský ľud smiešaný v dojmavej anonymite modlí modlitbu vydlabanú a stálu, modlitbu, ktorá tiež stojí tak ako kedysi Mária, a ktorú nič nevládalo shodiť na zem, ani nárazy búrok ani nárazy gúľ. **Sta-**

bat. Mária kedysi ukázala, čo je to „držať sa“. A Paríž aj Rouen, Saint-Denis a Bourges, Beauvais a Chartres sa držaly, i Amiens sa držal, i Saint-Quentin a Soissons... I chuderka, slávna katedrála Notre-Dame de Reims, držala sa i popri ohni Brimonta a Pompelle. Láska k Panne Márii i práca našich staviteľov katedrál obe byly pevné.

Zo skalných chrámov treba preniknúť do svätých duší. V každom kresťanskom srdci stojí oltár Máriin. Vstúpte do katolíckeho kostola a pozrite na tých, čo sa modlia. Ak je tam päťdesiat osôb, päťadvadsať z nich má ruženec v ruke. A buďme istí, že polovica aj z tých druhých vyzýva Pannu Máriu. Pre mnohých veriacich modliť sa znamená modliť sa k Panne Márii. A kto by im to vyčítal? Či básnik-teolog Dante nenapísal: Želať si milosť a neobrátiť sa na Máriu, je toľko ako chcieť lietať bez krídel.

Krátko pred blaženou smrťou mal svätý František Asiský vytrženie. V ňom videl dva rebríky podobné Jakubovmu rebríku. Koncami dotýkali sa neba a zeme. Na vrchole jedného zjavil sa Pán Ježiš, na vrchu druhého Jeho presvätá Matka. Mnohí menší bratia sa pokúšali vyjsť do neba po rebríku, kde bolo vidno Pána Ježiša. Ale všetci, keď vystúpili po niekoľkých šteblíkoch — jedni viac, iní menej, — nemohli ďalej, a museli sostúpiť stisnutí slávou a velebou presvätého Boha. Keď to svätý videl, povzbudil ich, aby išli k Matke Božej. — Apoštol a patrón diela Šírenia viery, František Xaverský vyhlásil zas, že bez Márie je

nemožné obrátenie. Píše: Kde som vedľa Spasiteľovho kríža neukázal aj obraz Jeho Matky, Iud sa vzpieral evanjeliu."

Keby chcel dajaký hlupák presvedčiť veriacich, že Mária zaberá priveľa miesta v ich nábožnosti, nemal by veľa výhľadu na pochopenie.

Prečítajte si prosbu, ktorú podali námorníci z Boulogne-sur-Mer r. 1849, aby sa nazpät daly sochy Preblahoslavenej Panny, ktoré boly sňaté s mestských brán.

„Mesto je oddávna pod osobitnou ochranou preblahoslavenej Panny. Dve sochy tejto božskej Ochrankyne stály na verejnom priestranstve. Jedna bola Brána piesočných nánosov, a bolo ju vidno odvsadiať od mora, ako by chránila naše mesto. Druhá bola nad bránou Calaiskou a bránila výsadné mesto. R. 1830 na rozkaz vlády sňali tieto odznaky viery našich otcov. Odvtedy nás stíhajú všelijaké pohromy. Trpia naše rodiny, zdravie, majetky, a my sa cítime do krvi urazení. Či ešte nenadišiel čas, aby sme svoje žiadosti a svoje nádeje znova predniesli tej, ktorá jediná môže svojou prímluvou u Boha odvrátiť od nás zlo, čo nás suzuje? Či nemáme príčinu naliehavo prosiť, aby sa dala Panne Márii patričná úcta, a umiestil jej obraz znova tam, kde ho nábožnosť našich otcov vyzdvihla?"

Vcelku ešte pomerne málo tu kľaje Máriu. Viac Iudia kľajú Ježiša než jeho Matku. Aj to sa dá pochopiť, že ten podliak, ktorý 3. januára r. 1857 v Saint-Etienne-du-Mont prebodol Msgr. Sibourá,

mu zakričal: „Dolu s bohyňami“. V osobe tohoto arcibiskupa chcel zasiahnuť preblahoslavenú Pan-
nu, ktorej Nepoškvrnené počatie bolo nedávno
vyhlásené. Ba ešte aj to rozumieme, keď Victor
Hugo, v ten istý čas a pre to isté skladal neslávne
verše proti Nepoškvrnenému počatiu. Alebo keď
Dumas vyjadril svoj čudácky náhľad: „Bez Márie
by kresťanstvo rýchlejšie triumfovalo. Ona mu
kladie prekážky svojou dojímavou, básnickou, ale
úzkou legendou... Ja vidím v nej len večnú
čudáčku. Mne nebude ona nikdy prostrednicou
medzi Bohom a mnou. Idem priamo ku Kristovi.
Mimočodom ju pozdravím. Ale nemáme si čo
povedať.“ Keď poznáme dušu týchto dvoch úbo-
hých teologov Victora Huga a Dumasa, nemôže-
me ospravedlniť tento postoj. Ale ho chápeme.

Sú nešťastliví Iudia, čo prechádzajú popri Márii
a „nemajú jej čo povedať!“ To im nie je na česť.
A konečne tieto bolestné rúhania nedajú sa po-
rovnávať s výkrikmi lásky a pocty, nežnej úcty,
synovskej dôvery a živého obdivu, šľachetných
duší. Keby mal katolicizmus len tento utešený
skvost — Máriu — už tým by nezmerne prevy-
šoval každé iné náboženstvo. Veľmi dobre to vy-
jadruje spisovateľ sľubného talentu, obrátený Žid,
ktorý padol vo vojne: „Len katolicizmus dal mie-
sto preblahoslavenej Panne vo svojom kulte. Tým
postavil materinské srdce, srdce ženské, osobnosť
ženy na vrchol ideálneho chrámu. Žena s dvoji-
tým ideálom panny a matky začala vládnuť nad
Iudstvom a hlboko vplývať na ich srdce a utišo-

vať ho. Ľudstvo sa shromaždilo okolo ženskej osoby... Kto by mohol poprieť jemnosť, ktorú tento kult priniesol ľuďom? Čože je žena, ktorá zjemnila srdce rytierov a od ktorej odvodzujeme celú zdvorilosť našej rasy, v porovnaní s tou, ktorá je bránou neba, Hviezda morská, Zornica ranná?"³⁹⁾

Umenie v každej forme bude sa usilovať osláviť Máriu. Niet sochárskej alebo maliarskej školy, ktorá by nemala početné Madony. Rafael, ktorý zomrel len osematridsaťročný, mal dosť času maľovať vyše tridsať ráz Preblahoslavenú Pannu. Treba síce priznať, že sa niekedy inšpiroval osobami nehodnými takej čistej Panny. Ale i tieto diela sú často nadchnuté pravou nábožnosťou. Žiadal si, aby ho pochovali v kostole Panny Márie mučeníkov, v tóni sochy Panny Márie.

Toto mariánske zanietenie Rafaelovo nie je čímsi osamoteným. Umenie znázorňuje všetky tajomstvá, všetky okolnosti, všetky výjavy. Michel-Angelovej Piéte vyčítali, že Panna Mária vyzerá primladá. I odpovedal: „Zabúdate, že Mária bola Nepoškvvrnenou Pannou a nevädla od hriechu. Jej svedčí len výraz večnej mladosti!“ A naozaj, toľkokrát zobrazená Mária je pre nás najdokonalejším obrazom večnej mladosti Božej.

Na strednom portále Reimskej katedrály tróni Mária Kráľovná. V jednej ruke drží Ježiška,

³⁹⁾ Marc Boasson: *Lettres de Guerre* (Listy z vojny, Plon), str. 74.

v druhej kráľovskú berlu. To je symbol pre miesta, ktoré má Panna Mária v katolíckej nábožnosti. Pán Ježiš povedal: „Ja som brána.“ A na klenutí tejto požehnanej brány žiari, volá a žehná jemna tvár preblahoslavenej Panny.

Svätý Grignon de Montfort sa domnieval, že koniec sveta je blízky. Podľa neho obnova pobožnosti k Márii je prípravou na obrátenia, ktoré majú prísť pred poslednými kataklizmami. My by sme radšej povedali, že svet je ešte len v svojich začiatkoch. Evanjelium ledva, že začína žiariť. Ešte skoro všetko treba zrobiť. A to nie je znakom konca — iba sa začína brieždiť. Svetu treba viac evanjelia, a tam, kde už evanjelium preniklo, lepší život podľa evanjelia. A kto najúčinnejšie pomôže dostať sa do šírky i do hĺbky? — Mária.

Pred chvíľkou sme pripomenuli Reimsku katedrálu. Zdá sa, že ju stavitelia chceli tak postaviť, aby 15. augusta, na Nanebevzatie, vychádzajúce slnko preniklo cez apsidu pozdĺž osi budovy, priamo svietilo na veľkú ružicu, žeby sa potom v teplých farbách zaskvela scéna oslávenia Máriinho zobrazená na skle...

Bohužiaľ, naše dielo nemožno prirovnať s jagavou ružicou v Reims: Iba ak hádam k biednemu, veľmi biednemu farebnému oknu nejakej skromnej chrámovej lode. Keď ho však prenikne lúč svetla shora, možno, že nám aspoň vnukne túžbu lepší život podľa evanjelia. A najúčinnejšie je: veľkodušnejšie sa jej oddať.

OBSAH.

Úvod — — — — —	5
<i>Kniha I.</i> Naša Matka... Za akú cenu — — —	7
Hlava I. Meč bolesti — — — — —	10
Hlava II. Máriino „Nech sa mi stane“ — — —	20
Hlava III. Mária v utrpení. „Stála Matka...“ — —	38
<i>Kniha II.</i> Matka?... A aká duševne bohatá! — —	53
Hlava I. Začiatok: Nepoškvrnené Počatie — —	56
Hlava II. Od Zvestovania po večeradlo — — —	67
Hlava III. Od večeradla po smrť lásky — — —	78
Turíce — — — — —	79
Máriine sv. prijímania — — — — —	83
Nanebevzatie Máriino — — — — —	85
<i>Kniha III.</i> Matka?... Aká dobrotivá! — — —	91
Hlava I. Potešiteľka skormútených — — —	93
Hlava II. Mária Prostrednica — — — — —	104
Hlava III. Prostrednica všetkých milostí — — —	116
Zakončenie: Odpoveď synov: Láska kresťanov k Matke	129

